

HOMO HISPANISTICUS

DIÁKMŰHELY

2021-2022

SZEGED

2022

HOMO HISPANISTICUS – DIÁKMŰHELY
2021–2022

Szerkesztette:
Katona Eszter

Technikai szerkesztő:
Jeney Zsuzsanna

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
HISPANISZTIKA TANSZÉK
www.hispanisztikaszeged.hu

ISSN 2498-7964 (nyomtatott)
ISSN 2498-7972 (on-line)

A kiadvány a Nemzeti Tehetség Program
„Hazai Tudományos Diákköri műhelyek és rendezvényeik támogatása”
c. pályázat keretében valósult meg.
A pályázat azonosítója: NTP-HHTDK-21

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ.....	5
MŰFORDÍTÓ SZEMINÁRIUM.....	7
Jerónimo López Mozo: A felhőkarcolók árnyékában (Manhattan: 20 emelettel a föld alatt) (Arriola Elena, Bodnár Anikó, Bokor Emese, Gál Helga, Igaz Levente, Kiss Henrietta, Kovács Orsolya, Pásti Hajnalka Tímea, Rédei Roland és Vugernicsek Zsolt fordítása)	9
PÁLYAMUNKÁK – MŰFORDÍTÁS.....	61
Attila József: Csak az olvassa versemet / Que solo lea mi poema	63
(Traducción de Bence Gergő Patkós).....	64
István Fekete: Roráte / Roráte (Traducción de Bence Gergő Patkós).....	64
Sándor Petőfi: Dicsőséges nagyurak / Gloriosos señores (Traducción de Csilla Fekete)	68
PÁLYAMUNKÁK – SAJÁT ALKOTÁS.....	71
Roland Rédei: Tocayo	73
Ezequiel Wolf: 39,45 – Les arrels adormides, las raíces adormecidas.....	76
PÁLYAMUNKÁK – TANULMÁNY.....	117
Rita Novák: Tibor Sekelj, el andinista	119

ELŐSZÓ

A *Homo Hispanisticus* folyóirat idén is izgalmas tartalommal jelentkezik. A Hispanisztika Tanszék hallgatóink lelkesedése a világjárvány alatt sem csökkent, és ez szerencsére a 2021–2022-es tanév munkáin is megmutatik.

A kötet első részében a Fordító- és Tolmács Mesterképzés, az osztatlan tanárképzés és a levelező képzés hallgatóinak (Arriola Elena, Bodnár Anikó, Bokor Emese, Gál Helga, Igaz Levente, Kiss Henrietta, Kovács Orsolya, Pásti Hajnalka Tímea, Rédei Roland, Vugernicsek Zsolt) a 2021–2022-es tanév első szemeszterében, a *Mű/fordítás: a spanyol nyelvű irodalmak magyar műfordításának története* című kurzuson készült drámafordítását mutatjuk be. 2021 szeptemberében a választásunk Jerónimo López Mozo *Bajo los rascacielos – Manhattan cuota –20* című drámájára esett, amelynek aktualitását a New York-i terrortámadások huszadik évfordulója adta.

A drámafordítás után ugyancsak műfordításokkal folytatjuk a sort, ebben az esetben azonban felcseréltük a forrás- és a célnyelvet, és két hallgatónk három fordítását adjuk közre. Patkós Bence Gergő József Attilától egy verset (*Csak az olvassa versemel*), Fekete Istvántól pedig egy izgalmas prózaszöveget (*Roráte*) ültetett át spanyol nyelvre, míg Petőfi Sándor *Dicsőséges nagyurak* című versét Fekete Csilla fordításában ismerhetjük meg.

A kötet következő szekciójában saját alkotásokat adunk közre: a mestreképzés másodéves hallgatójának, Rédei Rolandnak a *Tocayo* című történetét és a Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal Szegeden tanuló argentin diákunk, Ezequiel Wolf lírai Covid-naplóját ismerhetik meg az olvasók az idei számban. Mindkét szerző a tavalyi *Homo Hispanisticusban* is megmutatta már az írói tehetségét.

Az idei számot a BA-képzésben harmadéves Novák Ritának a tudományos esszéje (*Tibor Sekelj, el andinista*) zárja, amely első díjat nyert a budapesti latin-amerikai nagykövetségek által kiírt, ötödik *Concurso Cultural Hungría – América Latina y el Caribe* versenyen. Nagyon büszkéek vagyunk Novák Ritára, gratulálunk az elért sikeréhez!

Bízunk benne, hogy diákjaink örömmel fogják olvasni társaik írásait és fordításait, és a jövőben egyre többen kapnak majd kedvet az alkotásra, a műfordításra és a tudományos kutatásra.

Katona Eszter

MŰFORDÍTÓ SZEMINÁRIUM

2021. szeptember – december

JERÓNIMO LÓPEZ MOZO

***A FELHŐKARCOLÓK ÁRNYÉKÁBAN
(MANHATTAN, 20 EMELETTEL A FÖLD ALATT)***

Bajo los rascacielos (Manhattan cuota -20)

Fordította:

Arriola Elena, Bodnár Anikó, Bokor Emese, Gál Helga,
Igaz Levente, Kiss Henrietta, Kovács Orsolya,
Pásti Hajnalka Tímea, Rédei Roland, Vugernicsek Zsolt

Lektorálta:

Katona Eszter

SZEREPLŐK

THOMAS EVANS (32 éves)
GARY BRUNER (50 éves)
PETER LARSON (18 éves)
CAROLYN DOLL (28 éves)
DONALD ROSTER (57 éves)
SANDRA HOLT (45 éves)

I.

Az előtérben egy képernyő látható. Ezen szóról szóra az a szöveg jelenik meg, amit valaki éppen egy számítógépbe gépel be:

«2001. szeptember 11-én reggel fél kilenckor több ezer ember tartózkodott a New York-i World Trade Center ikertornyáiban. Percekkel később egy Boeing 767-es csapódott az északi toronyba a nyolcvanötödik emelet magasságában. Valamivel később egy másik Boeing-gép ütközött a déli toronyba. Az emberek először is mélységesen megdöbbentek, mikor látták, hogyan dőlnek össze a lángokban álló épületek – utána pedig pánikba estek. Ezután már senki sem érezte magát biztonságban. Attól féltek, hogy a tragédia esetleg megismétlődhet anélkül, hogy bármit is tehetnének a megelőzése érdekében. Sebezhetőnek érezték magukat. Néhány család vidékre költözött, de a túlnyomó többség nem. Próbálták elfelejteni a történeteket, nyugtatók nélkül azonban ez nem volt egyszerű. Megnőtt az alkohol- és drogfogyasztás. Még egy év elteltével is sokakat gyötört a traumatikus esemény emléke. A félelem beköltözött az életükbe; a bizonytalan jövő miatti szorongás nem múlt el. A kórházakat akkor is és azóta is depresszióval vagy alvászavarral küzdő, rémálmoktól, pánikbetegségtől szenvedő emberek keresik fel. Mindez tényleg így történt. Ahogyan az is igaz, hogy a terrorizmus elleni harc kiemelkedő alakjaként ismert Tom Ridge kijelentései – melyekben megerősíti, hogy előbb vagy utóbb újabb támadások lesznek – nem segítenek kikecmeregni a gödörből. Sokkal hihetlenebbül hangzik viszont az, hogy a helyzetre tekintettel egy biztosító társaság tapintatosan felajánlja a legjobb ügyfeleinek, hogy biztosítást kössenek, mely garantálja, hogy terrorfenyegetettség esetén Manhattan alatt kialakított földalatti óvóhelyeken szállásolják el őket. Addig maradnának ott, míg el nem múlik a veszélyhelyzet, illetve a bűncselekmény hatásai nem enyhülnek. Akármilyen valószínűtlennek is tűnik ez, azért tudjuk, hogy léteznek ilyen óvóhelyek, és legalább az egyiket használatba is vették nem sokkal a tragikus esemény első évfordulója után. Elképzelhető, hogy a biztosítottakat értesítették egy lehetséges közelgő támadásról, amely végül nem következett be...»

Kicsivel ezelőtt, egy oldalajtón lép be THOMAS EVANS. A fiatalember aktatáskával a kezében megáll a képernyő előtt. Az utolsó sorok olvasása közben a fejét csóválja.

THOMAS: Nem, nem éppen így történt. Valóban figyelmeztettek minket titokban, hogy valószínűleg fel kell készülnünk egy vegyi vagy biológiai fegyverekkel elkövetett támadásra. Viszont mire az információ eljutott a vállalathoz, én az ügyfeleimmel együtt már több mint egy órája az óvóhelyen tartózkodtam.

(A szöveg kivetítése megszűnik. THOMAS a közönség felé fordul.)

THOMAS: A nevem Thomas Evans. Az RNH nevű biztosító társaság közkapcsolati osztályán dolgozom. Aznap hívtuk meg az ügyfeleinket, hogy nézzék meg az óvóhelyet. Szerettük volna megmutatni nekik a helyet, ellátni őket az összes fontos információval az ott-tartózkodásukkal kapcsolatban – ha netán a szükség úgy hozza –, kikérni a véleményüket, a lehetőségekhez mérten minél teljesebben megvalósítani a javaslataikat... Én magam fogadtam őket az irodánk épületének bejáratánál. Beszálltunk a liftbe, és leereszkedtünk a mínusz huszadik szintre... Az óvóhelyek az épület alatt találhatók, ez konkrétan a mínusz huszadik szinten. A felvonóból kilépve azonnal egy tágas helyiségben találjuk magunkat...

(A képernyő fokozatosan halványodik, és mögötte egy tágas szoba képe dereng fel, mely csupasz betonfalakból áll, magas plafonja pedig beleveszik a zsinórpádlásba. A bútortart egy egyszerű és praktikus: egy hosszúkás asztal, körülötte öt fotel, egy hifitorony és egy videójátékalkotja a szoba berendezését. Az egyik sarokban jó pár egymásra halmozott kartondoboz, néhány becsomagolt tárgy, festékesvödörök és különféle asztalos szerszámok láthatók. A felvonón kívül van még öt másik ajtó, mindegyik előregyártott falakból álló lakásokhoz tartozik, melyek egymás mellett, a hátsó fal mentén sorakoznak.

Mikor a képernyő eltűnik, egy jól öltözött, ötvenes férfit látunk, aki az egyik fotelben ülve mogorva képpel szemléli a helyiséget. Néhány lépésre tőle áll egy másik, az előbbinél pár évvel idősebb férfi. Tőlük kissé távolabb egy harmincas éveibe közlekedő nő szűk, piros színű kosztümben feszít, melyhez színben passzoló magas sarkú cipőt és válltaszkát választott. A csapathoz tartozik még egy sportos öltözetet viselő fiatalember.)

THOMAS: *(Az aktatáskát az asztalra teszi.)* A piros ruhás nőt Carolyn Dollnak hívják. A fotelben ülő férfi Gary Bruner, ő üzletember. A másik urat, aki bézs színű nadrágot és barna kabátot visel, Donald Rosternek hívják, és egy jól menő futárcég tulajdonosa. A baseballsapkát fordítva viselő fiatalember pedig Peter Larson. A mellette lévő hátizsák az övé. *(A szobába belépve.)* Mindenki megvan?

PETER: Az egyik hölgy még hiányzik...

THOMAS: Sandra Holt. *(Halkan kopogtat az egyetlen zárva maradt lakás ajtaján.)* Holt kisasszony... Készen van?

SANDRA HANGJA: Csak egy pillanatot kérek. Azonnal csatlakozom önökhöz.

(Egy víztartály zúhogó hangja hallatszik, majd nyomban megjelenik SANDRA. Már betöltötte a negyvenötöt. Klasszikus fazonú, méretre készített, fakó színű kosztümöt visel. A táskája nyitva van.)

SANDRA: *(Miközben behúzza a táskáját.)* Kész vagyok.

THOMAS: Nos, mit gondolnak az óvóhelyről?

DONALD: *(Kijavítja.)* A bunkerről.

THOMAS: Hogyan?

DONALD: A bunkerről. *(A többiekhez.)* Egyetértenek?

CAROLYN: Annyi bizonyos, hogy nem ez a legideálisabb hely, ha szórakozni akar az ember.

THOMAS: Nem vakációzásra lett kitalálva. Próbáltuk úgy kialakítani, hogy az alapvető szükségleteket kielégítse egy rövidebb itt-tartózkodás erejéig. A lakásokat a legszükségesebb dolgokkal szereltük fel: ágy, szekrény, zuhannyal rendelkező mosdóhelyiség, kisebb konyha, hűtő, vasaló... Mind az öt lakás egyforma. És ahogy már megfigyelhették, mindegyik azonnal birtokba vehető. A szekrényben több garnitúra ágynemű és törülköző áll rendelkezésre, illetve minden szükséges tisztálkodási eszközt is megtalálnak. A kamra is tele van, mindenki a saját ízlésének megfelelő ételt és italt fogyaszthatja. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem lehet már semmin sem változtatni. Nyitottak vagyunk a javaslataikra. A legfontosabb, hogy mikor eljön az ideje, kényelmes és kellemes szolgáltatást tudjunk önöknek nyújtani. Minden tőlünk telhető megteszünk, hogy a kívánságaikat teljesítsük.

SANDRA: Lehetne esetleg, hogy kicseréljék a vécépapírt?

THOMAS: Természetesen, Holt kisasszony! Csak mondja meg, melyik márkát szeretné...

SANDRA: A márka teljesen mindegy, a lényeg, hogy többretegű legyen, és puha.

THOMAS: Megígérem, hogy olyan lesz. *(Mindenkibe.)* Fontos, hogy akik orvosi kezelés alatt állnak, ne felejtsek el magukkal hozni a gyógyszereiket. Ha lejönnek ide, már nem lesz lehetőségük elhagyni a helyet, amíg tart a veszélyhelyzet. Most pedig, engedelmeükkel, néhány lényeges dologról szeretném tájékoztatni önöket. Fontos, hogy mindig elérhetőek legyenek a nekünk megadott címen és telefonszámon. Mindenfajta lakóhely-változtatásról azonnal értesíteniük kell minket. Ne feledjék, csak rövid idejük van arra, hogy a veszélyhelyzet kihirdetésétől kezdve ideérjenek az óvóhelyre. Bármennyi személyes holmit hozhatnak magukkal, kivéve fegyvert és dohányt. Dohányozni tilos. A találkozási pont a maihoz hasonlóan az irodánk épületének bejárata, utána pedig ideszállítjuk önöket.

GARY: A felvonóval?

THOMAS: Csak azzal lehet lejutni ide.

SANDRA: Nincs más út?

THOMAS: Nincs. Ez problémát jelent?

SANDRA: Jobb lett volna, ha van vészkijárat. *(A többiekhez.)* Nem gondolják?

DONALD: De, igaza van, kisasszony.

SANDRA: Nem szeretem a zárt tereket.

DONALD: Bevallom, én sem vagyok oda értük.

SANDRA: Igazán jólesik olyannal találkozni, aki megért... Mit is mondott, hogy hívják?

DONALD: Donald. Donald Roster.

THOMAS: *(Egy műszertáblára mutat a felvonó mellett.)* Ez a zöld színű kis lámpa mutatja – ha világít, mint most –, hogy nincs veszély. Ha bármilyen oknál fogva veszélyhelyzet áll elő, elalszik, és egy másik jelzőfény villan fel a fenyegetettség súlyosságától függően. Kék, sárga, narancssárga és piros lehet. A piros a legnagyobb kockázatot jelentő helyzetet jelöli. Amint elmúlik a veszély, ismét a zöld lámpa villan fel. Jó, ha tudják, hogy ez ugyanaz a színkódrendszer, mint amit Washigton is alkalmaz a lakosság figyelmeztetésére.

PETER: Evans úr...

THOMAS: Igen, hallgatom...

PETER: Az itt-tartózkodásunk alatt nem lesz semmilyen kapcsolatunk a külvilággal?

THOMAS: Dehogynem, természetesen lesz.

SANDRA: *(Nagyot sóhajtv.)* Micsoda megkönnyebbülés! Nem mertem rákérdezni.

THOMAS: Először is, amíg a kék, a sárga vagy a narancssárga lámpa világít, szabadon járhatnak-kelhetnek az óvóhely és az otthonuk között. Másrészt ezen a képernyőn keresztül kapnak majd híreket a kinti eseményekről. Csak meg kell nyomniuk ezt a gombot a rendszer elindításához. *(PETER megnyomja.)* Még nem működik.

PETER: *(Kissé csalódottan.)* Na tessék!

THOMAS: Továbbá üzeneteket is küldhetnek a központunkba, billentyűzetet biztosítunk hozzá. Nagyon hasonlóan működik, mint az e-mail.

PETER: Remek.

THOMAS: Csak arra figyeljenek, hogy ha a piros jelzőfény villan fel, az óvóhely teljesen lezárul, és nem lehet elhagyni, amíg a helyzet meg nem változik odakint. Van valakinek kérdése?

DONALD: Inkább egy kérdés.

THOMAS: Tessék csak.

DONALD: Nem lehetne valahogyan a bunkert egy kicsit otthonosabbá tenni?

THOMAS: Az lesz. Jelenleg még csak a fotelek, az asztal, a hifi és a videolejátszó lett elhelyezve. Jut eszembe, azt szeretném kérni, hogy küldjenek egy listát a kedvenc zeneszámaikról és filmjeikről, hogy be tudjam szerezni őket. És könyveket is kérhetnek. Amikor minden hiányzó részlet a helyére kerül – várhatóan az elkövetkezendő pár napban –, másképpen gondolja majd, Roster úr. *(A dobozokra és a szerszámokra mutat.)* Az anyagok egy része ezekben a dobozokban található. Nyugodtan megnézhetik ezeket is, de a dekorációs tervet is megtekinthetik, ha szeretnék.

CAROLYN: Lássuk, Evans úr, mire vár még?

(THOMAS az asztalhoz megy, PETER kivételével a többiek követik. PETER a műszertáblát nézegeti kíváncsian. THOMAS kinyitja az aktatáskáját, kiveszi és kitéríti a vázlatokat.)

THOMAS: A falakat lazacszínűre festjük.

CAROLYN: Miért nem fehérre?

THOMAS: Fehér is lehet, ha önök úgy döntenek. Még van időnk kiválasztani a legmegfelelőbbet.

DONALD: Mégis, mit számít, milyen színű? A lényeg, hogy ne maradjon ilyen.

GARY: Igenis van jelentősége.

THOMAS: Később megvitathatjuk, ha gondolják.

SANDRA: Ön szerint meg fogunk tudni egyezni?

CAROLYN: Miért ne tudnánk?

THOMAS: *(A legnagyobb felülettel rendelkező falra mutat.)* Oda egy kép fog kerülni.

CAROLYN: *(Az egyik rajzot nézegeti.)* Ez?

THOMAS: Nem feltétlenül.

GARY: *(A vázlatért nyúl.)* Megengedi? *(Megfogja, és megpróbálja elképzelni a csupasz falon.)* Az a fal egy tájképért kiált.

DONALD: Utálok a tájképeket.

SANDRA: Nem inkább az absztrakt festészetre gondol?

DONALD: Nem, de most, hogy mondja, nem is mutatna olyan rosszul, igaz? *(Kinyújtott karral átfogja a falat.)* „A szürke óceán”... Vagy talán „Mennyei kertek”.

SANDRA: Bruner úr, nekem tetszik a tájkép ötlete. Számíthat a támogatásomra. Bármilyen jobb annál, mint hogy egy firkákkal teli mázsolmányt rakjanak fel ide.

DONALD: Senki nem fogja arra kényszeríteni, hogy a képet nézegetse.

SANDRA: Jobb szeretném, ha nem lenne ott. Ha felrakják, több mint valószínű, hogy ki sem teszem majd a lábam a lakrészből.

DONALD: Ha ez azt jelenti, hogy megfoszt minket a jelenlététől, akkor hajlandó vagyok beadni a derekam, kisasszony.

GARY: Ha ennyire udvariaskodnak, még a végén összebarátkoznak.

CAROLYN: *(Szemügyre veszi a többi tervrajzot.)* Látták már a lámpákat? *(Átpörgeti a rajzokat.)* Hát nem csodaszépek?

DONALD: De, kétségkívül.

THOMAS: *(DONALDHOZ.)* Gondolja, hogy amikor már minden a helyén lesz, továbbra is bunker benyomását fogja kelteni?

DONALD: Bevallom, elhamarkodottan ítéltem.

GARY: Bölcs dolog beismerni a hibáinkat.

THOMAS: Örülök, hogy megváltozott a véleménye.

PETER: Evans úr!

THOMAS: Tessék.

PETER: Kigyulladt a piros jelzőfény!

SANDRA: Valóban!

CAROLYN: Ha nem piszkálná a gombokat... Miért nem jön ide megnézni ezeket a rajzokat, fiatalember?

PETER: Csak a műszertáblát néztem.

THOMAS: *(Közelebb megy.)* Lássuk csak.

DONALD: Van ötlete, hogy mi történhetett?

THOMAS: Őszintén szólva, nincs.

DONALD: Mit gondol, hogy fogjuk kideríteni?

THOMAS: Nem vagyok szakértő e téren...

SANDRA: Kérdezzen meg valakit odafent. Valaki biztosan tudja.

PETER: Nem lehet. A rendszer még nem áll készen a használatra.

GARY: Menjen fel a lifttel, és derítse ki.

SANDRA: Miért csak ő? Menjünk fel mindannyian.

THOMAS: Nyugalom. Ne izgassák fel magukat. Tudják, hogy idelent vagyunk. Néhány perc, és lejönnek megkeresni minket.

SANDRA: És ha nem jönnek?

THOMAS: Jönni fognak. *(PETERHÖZ.)* Észlelt valami különösét a műszertáblán? Valamilyen zörej, szikrázást, bármi más figyelemre méltó dolgot?

PETER: Nem. Pontosan úgy történt, ahogy épp az imént elmagyarázta nekünk. Kialudt a zöld jelzőfény, és nyomban utána felgyulladt a piros.

GARY: És ahogy az előre látható volt, az óvóhely bejárata lezáródott. Nem azt mondta, hogy amikor kigyullad a piros fény...?

(SANDRA odalép a lifthez. Fülét az ajtóra tapasztja és hallgatózik.)

SANDRA: Nem hallom, hogy ereszkedne. Miért nem jön?

DONALD: Roster úr már megmondta. Le van zárva.

THOMAS: Pedig semmi ok nincs rá. Történt egy hiba, valószínűleg az elektronikus rendszerben. Én nem tudom kijavítani, de biztosíthatom önöket, hogy a technikusaink rögvest helyrehozzák az üzemzavart. Értik a dolgukat. Ktartok amellet, hogy pár percen belül kivisznek minket innen.

SANDRA: *(Továbbra is a lifajtó mellett, fülélve a legkisebb neszre is.)* Mennyi az a pár perc, Evans úr? Én nem hallok semmit.

CAROLYN: Attól tartok, hogy Evans úr legalább annyira a sötétben tapogatózik, mint mi.

GARY: Van fogalma arról, hogy mi történik?

THOMAS: *(Nagyon zavartan.)* Azt mondanám, első ránézésre... Nem, Bruner úr, a leghalványabb fogalmam sincs.

PETER: Talán megint terrorfenyegetés van.

(Mind döbrentnek tűnnek. A szén elsötétül. Egyedül a jelzőlámpa világít, vörös fénye mintha lebegne a levegőben.)

II.

Órákkal később. CAROLYN, DONALD és GARY az asztal körül ülnek. PETER, a földön, bóját a falnak vetve. THOMAS, szemmel láthatóan ideges, nyakkendőjén a csomó kilaasztva, a műszertábla mellett álldogál. Egy víztartály zúgogása töri meg a csendet. Pillanatokon belül SANDRA lép ki a lakrészéből. Éppen mondana valamit, de látva a többiek elkeseredését, inkább nem szólal meg. DONALD őt nézi, majd az órájára pillant, ingerült arcot vág, feláll, és némi vívódás után elkezdi fel-alá járkálni, mintha le akarná mérni az egész szobát.

GARY: (CAROLYNHOZ.) Maga hol volt szeptember tizenegyedikén?

CAROLYN: Otthon. A Riverside Drive-on lakom.

PETER: Közel a Columbia Egyetemhez.

CAROLYN: Nagyon közel.

GARY: Távol a World Trade Centertől.

CAROLYN: Pontosan harminc metróállomásnyira.

GARY: Érdekes módja a távolság mérésének.

CAROLYN: Négy éven keresztül hetente ötször tettem meg azt az utat. A déli torony nyolcvanötödik emeletén dolgoztam.

GARY: És azon a napon...

CAROLYN: Ahogy már mondtam... Otthon voltam.

GARY: Szerencséje volt.

CAROLYN: Az előző napon rúgtak ki.

GARY: A mindenit! Szerencsés egybeesés.

CAROLYN: Azon a reggelen egyedül az én asztalom volt üres. Mindenki más el volt foglalva, amikor az első repülőgép...

SANDRA: Tudjuk, mi történt. Láttuk a tévében.

CAROLYN: Mit láttunk a tévében?

SANDRA: A repülőgépeket, a lángoló, majd összeomló tornyokat...

CAROLYN: A humán erőforrás menedzser, aki közölte velem, hogy a vállalat nem tart igényt tovább a munkámra, kiugrott az ablakon.

SANDRA: Nem ő volt az egyetlen.

PETER: Akasztott emberek záporoztak az égből.

SANDRA: Akasztott? Úgy érti...

PETER: Igen, akasztott. A nyakkendőjük úgy meredt az ég felé, mint a feszülő kötél.

GARY: Mint a feszülő kötél...

SANDRA: Kitaláció.

CAROLYN: Én ugyan nem láttam, de ugyanezt mesélte nekem a barátnőm, Linda.

GARY: A barátnője ott volt?

CAROLYN: Igen.

GARY: Megmenekült. Szerencséje volt.

CAROLYN: Tizenöt perc alatt ért le a nyolcvanötödik emeletről. Az emeletenként tíz és fél másodperc.

GARY: Micsoda rekord!

CAROLYN: És még csak le se vette a cipőjét.

SANDRA: Feltételezem, nem volt létfontosságú, hogy mezítláb fusson.

CAROLYN: Tűsarkúban volt.

GARY: Nem mondta, hogy miért nem vette le?

PETER: Biztos volt benne, hogy hamarosan találkozik Istennel, és tisztességesen szeretett volna kinézni.

CAROLYN: Ezt meg hogy találta ki?

PETER: A testvérem, Candyce ugyanezt csinálta.

CAROLYN: Emiatt nem vette le, pontosan emiatt.

PETER: Ez egy lehetséges opció volt a sok közül.

CAROLYN: És egy baklövés. Teljesen tönkretette a lábát, és most ortopéd cipőre van szüksége.

GARY: De legalább túlélte!

SANDRA: Nem ő az egyetlen túlélő.

GARY: Több százan túléltek.

SANDRA: Több ezren!

CAROLYN: És nagyon örülök, hogy Linda köztük volt. Habár álmatlanságban szenved, és néha pánikrohamai vannak. Képtelen elfelejteni a pillanatot, amikor meghallotta az északi toronyba csapódó repülő robaját. Az asztaláról lerepült minden papír. Valaki azt mondta, egy bomba robbanhatott. Linda a lépcsőház felé kezdett szaladni. Michel karon ragadta. Michel az egyik munkatársa volt. «Nyugalom», mondta neki. «A másik toronyban történt. Itt nem fenyeget minket veszély. Térjünk vissza a munkához.» Linda hallgatott rá. Mindenki hallgatott Michelre. Valaki felvetette, hogy talán haza kellene telefonálniuk, hogy megnyugtassák a hozzátartozóikat. Remek ötlet. Lindának nem volt kit felhívnia. Amíg a többiek beszéltek, ő kifelé nézett az ablakon. «Nem bomba volt, hanem az American Airlines egyik repülőgépe», hallotta.

PETER: A tizenegyes számú járat.

CAROLYN: Linda látta, hogy közeledik egy másik repülő az ablak felé.

PETER: A United százhetvenötös járata.

CAROLYN: Iszonyú erejű robbanás volt. A bútorok összevissza csúszkáltak. Néhányan bebújtak az asztalok alá, mások megdermedtek, telefonnal a kezükben – nem tudták mit mondjanak.

GARY: És a barátnője?

CAROLYN: Kijutott az irodából. Az előtér megtelt füsttel. Sikerült elérnie a lépcsőt.

GARY: Rémisztó dolgoknak lehetett a szemtanúja.

CAROLYN: Üres tekintetű emberek önkívületi állapotban. A törmelékdarabok között kúszva menekülők. Lángba borult emberi testek, eleven hús, bőr nélkül. Felrobbant liftek tele összezúzott testekkel.

SANDRA: Az Isten szerelmére, hallgasson már!

CAROLYN: Rettenetes volt.

(SANDRA visszasiet a lakrészébe. Becsapja maga után az ajtót. CAROLYN, a nő reakcióján meglepődve, a többiek tekintetét keresi. Egyedül PETER néz vissza rá, aki megrántja a vállát.)

CAROLYN: *(GARYHEZ.)* Maga kérdezte tőlem, hogy hol voltam szeptember tizenegyedikén, erre ez a nőszemély, még mielőtt befejezhetném a mondandómat, belekötöget a beszélgetésbe...

GARY: Majd befejezi a történetet egy másik alkalommal. Amikor kijutottunk innen. Rendben?

(CAROLYN bólint. Újra csend van. DONALD visszaül a helyére. Nem találja kényelmesnek, így átül egy másik székre. Ezzel sem elégedett, de ezúttal ottmarad.)

GARY: Van valami újság, Evans úr?

THOMAS: Semmi.

GARY: Ha itt kell töltenünk az éjszakát, mit gondol, hol fogunk aludni?

THOMAS: Gondolja, hogy tudna aludni?

CAROLYN: Maga fáradtnak tűnik.

THOMAS: Felzaklatott ez az ügy. Sosem gondoltam volna, hogy ilyesmi történhet.

CAROLYN: Nem a maga hibája.

THOMAS: *(Elhaló hangon.)* Köszönöm.

(PETER a táskájában keresgél, elővesz néhány könyvet, megnézegeti őket, kiválaszt egyet, majd belemerül az olvasásba.)

III.

Félbomály. THOMAS, a közönséggel szemben. A háta mögött a többiek mozdulatlanul ülnek a helyükön, SANDRA kivételével, aki továbbra is a saját lakrészében van.

THOMAS: Elérkezett az éjszaka. Az volt az első. Nem is sejtettük, hogy többet is el fogunk ott tölteni. Türelmetlenek voltunk. Nem bírtuk megállni, hogy ne nézegessük a karóráinkat. A fények gyengébbek lettek. Így működött a rendszer: a nappali mindig

meg volt világítva, de este nyolc órától napkeltéig félhomályban voltunk. Minden tölem telhetőt megtettem, hogy meggyőzzem őket, pihenésre van szükségük. Nekem kötelességem volt ébren maradni. Nekik nem. Felajánlottam, hogy feküdjenek le, és megígértem, hogy ha történik valami változás, akkor felébresztem őket.

(PETER becsukja a könyvet, elrakja a táskájába, és elsetál a lakrészéhez.)

Peter Larson volt az első, aki elvonult. Nem az én tanácsomat követte, csupán a félhomályban nem tudott tovább olvasni.

(CAROLYN kimegy.)

Carolyn Doll néhány órával később távozott. Azt mondta, zuhanyozni megy. Rémlík, mintha jó éjszakát kívánt volna. Az igazság az, hogy nem vagyok teljesen biztos benne. Arra ellenben tökéletesen emlékszem, hogy Donald Roster sokáig le sem vette rólam a szemét, aztán végül szó nélkül kiment. Ami pedig Gary Brunert illeti, ő a fotelben aludt el, hátrabillent fejjel és tátott szájjal. Ekkor jutott eszembe, hogy írnom kellene egy jelentést a történetekről, amit továbbíthatok majd a feletteseimnek.

(THOMAS az asztalhoz lép. Az egyik szék háttámlájára teríti a zakóját, leül, az aktatáskájából elővesz néhány papírlapot, gondolkodik, majd végül írni kezd. Nem sokkal később SANDRA kilép a lakrészéből, és a lépcső felé indul. Hallgatózik. Ezt követően minden figyelmét a műszertáblára összpontosítja. THOMAS félbehagyja az írást, és élénk érdeklődéssel követi a mozgulatait.)

THOMAS: *(Ismét feláll, a közönséghez fordul.)* Másnap reggelig írtam. Pontosabban egy kicsit korábban abbahagytam. Ameddig Sandra Holt ki nem jött a szobájából a jelenlétemmel nem törődve, vagy legalábbis úgy tett, mintha nem venne észre, majd egyenesen a lifthez ment és elgondolkodva állt a piros jelzőfény előtt. Egy órán keresztül csak figyelte a piros fényt, én pedig őt. Mit keres ez a nő a menedékhelyen? És a többiek? Vajon miért írták alá a szerződést? *(SANDRA felé fordulva.)* Holt kisasszony. *(Ismételten.)* Holt kisasszony.

SANDRA: *(Vonakodva válaszol.)* Tessék.

THOMAS: Kérdezhetek valamit?

SANDRA: Jobban szeretném, ha választ adna arra, hogy mi történik itt.

THOMAS: Nem tudok.

SANDRA: Sajnálattal hallok. *(Egy rövid szünet után.)* Mit szeretne tudni?

THOMAS: Ön idegesnek tűnik, nagyon idegesnek.

SANDRA: Megvan rá az okom.

THOMAS: Mind aggódunk.

SANDRA: Ez természetes. Ön szerint nem?

THOMAS: Hát persze. Mégis úgy látom, hogy ön sokkal idegesebb. Azt kérdezem magamtól, hogy az ön lelkiállapota idézte-e elő ezt az előre nem várt helyzetet. Ugyanez lenne abban az esetben is, ha az ön által aláírt szerződésben tervezettek szerint történtek volna a dolgok.

SANDRA: Én magam sem tudom.

THOMAS: Miért írta alá?

SANDRA: A főnököm javasolta, Mueller úr. Soha nem követem a tanácsait, de tudom, hogy szereti, ha megkérdeszem a véleményét. Nagyon világosan válaszolt. «Nem tudjuk megakadályozni, hogy ne történjenek újabb öngyilkos merényletek amerikai földön», mondta. És hozzátette: «Amikor a legkevésbé számítanánk rá, a levegőbe repítik a Szabadság-szobrot vagy bármelyik sarkon robbanhat egy bombával teli bőrönd emberek százainak a halálát idézve elő. Ha senki nem vet véget ennek, városaink végül Jeruzsálemhez fognak hasonlítani. Nem vette még észre, hogy az utcák tele vannak rejtett kamerákkal és sugárázmérőkkel?». Rettegtem, amikor kijöttem az irodából.

THOMAS: A kartonján az áll, hogy ön a Times Square-en dolgozik.

SANDRA: Igen, közel a Shubert Színházhoz.

THOMAS: Rettegett a Times Square-en? Az az univerzum központja! Sehol máshol New York-ban nem érzem azokat a rezgéseket, mint ott. A megszállottja vagyok annak a térnek. Megállok a járda közepén, és a testem egy mindent magához vonzó mágnessé változik.

SANDRA: Nem állítom, hogy osztozom a lelkesedésében, de be kell valljam, idáig úgy tűnt, hogy tényleg volt valami vonzereje. De hirtelen elkezdtem másképp nézni a dolgokat. Bizalmatlansággal. Sebezhetőnek éreztem magam annyi különös ember között.

THOMAS: Kérem, őrizze meg a titkot. Ha a főnökeim megtudják, hogy mit gondolok, el fognak bocsájtani. A Times Square sokkal biztonságosabb hely, mint ez, ha egy terrorista merénylet elől szeretnének elmenekülni. Elég bolondnak kellene lenni ahhoz, hogy felrobbantsunk egy robbanószerkezetet egy bárban, ami afgán pincérekkel van tele vagy egy taxiállomást, ahol indiaiak és szenegáliak dolgoznak. Ezek az emberek a leghatékonyabb védőpajzsot nyújtják nekünk, amivel csak rendelkezhetünk mi, New York-iak. Holt kisasszony, figyeljen rám. Amikor majd kimegyünk ebből az egérlyukból, érvénytelenítse a szerződését. Ne említse, hogy én javasoltam. Amint befejezi a műszakot, ne siessen el a Times Square-ről. Emlékezzen arra, amit most mondok. Maradjon ott egy ideig. Biztonságban fogja érezni magát. Javaslom, hogy a hangszerjavító bolt előtt álljon meg. Mindig szól valamilyen muzsika. És miközben hallgatja, figyelje meg újból az embereket.

SANDRA: Nem tudnám. Becsuknám a szememet, hogy ne lássam őket.

THOMAS: Miért?

SANDRA: Azt érezném, hogy veszélyes alakok vesznek körül. Nem tudnám megállni, hogy ne jelentsem őket az első rendőrnél, akit csak meglátok. El tudja képzelni? Ezt

hallgassa meg! Van egy férfi, aki a parkolóban dolgozik. Már egy pár éve úgy keresi a kenyerét, hogy egy műanyag zászlót lenget, amivel felhívja a sofőrök figyelmét.

THOMAS: Őt ismerem! Narancssárga a zászló.

SANDRA: Akkor ugyanarról a személyről beszélünk.

THOMAS: Az egész egy show-műsor. Élvezi azt, amit csinál. Nem gondolja?

SANDRA: Vagy legalábbis úgy tűnik.

THOMAS: Ő egy igazi színész.

SANDRA: Az, habár valószínűleg ő ezt nem tudja. Jól van, azt akartam mondani, hogy az az ember mindig egy gyapjú kabátot visel, akár hideg, akár meleg van.

THOMAS: Igen. A bokájáig ér.

SANDRA: Soha nem láttam még nélküle. Még nyáron sem veszi le. Aznap, amikor a főnökömmel beszéltem, elkerültem őt. Szöveget ütött a fejembe, hogy a kabátja alatt robbanóanyagot is rejthet, és hogy a legváratlanabb pillanatban a levegőbe repülhet a körülötte lévő emberekkel együtt.

THOMAS: Egy két lábon járó bomba a Times Square-en!

SANDRA: Azt hiszi szórakoztató ezzel a szorongással együtt élni?

(GARY a fotelben fészkelődik, ásít és kinyitja a szemét.)

THOMAS: Felébresztettük, Bruner úr?

GARY: Amikor jóízűen alszom, még egy bombarobbanás sem képes felébreszteni.

(SANDRA megijed, aggódva nézi THOMAST.) Elnémultak? Valamit mintha mondtak...

SANDRA: Jobb hallgatni.

GARY: Folytassák, csak folytassák. Nem akartam félbeszakítani önöket.

THOMAS: Éppen Holt kisasszonyt kérdeztem, hogy mi ösztönözte arra, hogy a vállalatom szolgáltatásait igénybe vegye.

GRAY: Ahá! És mit válaszolt?

THOMAS: Azt mondta...

SANDRA: *(Félbeszakítja.)* Semmit, valójában semmit.

GARY: Nocsak.

SANDRA: Nem volt semmilyen különleges oka.

THOMAS: Nekem úgy tűnt... Amikor azt mesélte...

SANDRA: *(Élesen.)* Nem volt semmi oka, Evans úr.

GARY: Én nem erőltetném az ön helyében.

THOMAS: Természetesen nem fogom erőltetni.

SANDRA: Köszönöm.

(SANDRA rosszkedvűen tér vissza a szobájába, THOMAS elteszi a papírjait az akatáskába GARY gúnyos tekintete előtt.)

GARY: Mit számítanak az okok, amik a kisasszonyt arra ösztönözték, hogy aláírja a szerződést? Talán ő maga sem tudja. Nézze, ha érdekli, hogy én miért írtam alá, rögtön három különböző okot is tudnék mondani: mert van rá pénzem, egyszerűen csak kíváncsiságból, és mert szeretnék életben maradni.

THOMAS: Ebben a sorrendben?

GARY: Tegye őket olyan sorrendbe, amilyenbe szeretné.

(A fény felerősödik.)

THOMAS: Már nappal van.

IV.

Mindenki a teremben van a műszertáblához és a liftajtóhoz közel. Ohyan, mintha hétköznapi állampolgárok lennének, akik a reggeli órákban a munkahelyük felé tartó buszra várakoznak. Az arcukon azonban látszik, hogy alig aludtak az éjjel, és néhány mozdulatuk türelmetlenségről árulkodik. Gyakori pillantásokat vetnek a szemük sarkából a piros jelzőfényre, az órájukra vagy a határidőnaplójukra. SANDRA állandóan csak nyitogatja és csukogatja a táskáját. Semmit nem keres benne. CAROLYN viszont elővesz egy rúzszt, sminkelni kezdi magát. A többiek érdeklődve figyelik. Mikor ezt észreveszi, abbahagyja a sminkelést, majd egy bájos grimasz után folytatja. Miután befejezte, kisimítja a szoknyáját.

CAROLYN: Mit gondolnak, van még idő kivasalni a ruhámat? *(Összenéznak. Senki nem válaszol.)* Ön szerint, Evans úr?

THOMAS: Nos, én sem tudok többet, mint önök.

CAROLYN: Csak néhány percig fog tartani. *(Amint beér a szobájába.)* El ne menjenek nélkülem!

DONALD: Attól tartok, hogy ez eltart még egy darabig.

(Elbatalmasodik a levertség. Lassacskán beletörődnek, és arrébb húzódnak a lifttől. SANDRA megpróbál beszélde elegyedni THOMASSZAL, de nem jár sikerrel. PETER újból az olvasásba menekül, a falnak támaszkodva leül a földre, ugyanoda, ahol előző este is ült. GARY és DONALD a fotelekben ülnek. GARY az állát támasztva gondolkodik. DONALD nyomban felül, és céltalanul sétálgatni kezd ide-oda.)

GARY: Miért van így besózva, Roster úr?

DONALD: Nem tudok sokáig egy helyben lenni. Nem bírok a fenekemen megülni.

(DONALD egyik kezét a zsebében tartva sétál. Minden érdeklő, de túlságosan nem figyel oda semmire. A videóhoz és a híftoronyhoz közel áll meg és matatni kezd a kapcsolókkal. Majd a felhalmozott kartondobozokat nézegeti, felületesen megvizsgálja némelyik belsejét. Végül PETERRE téved a pillantása, aki amint megérzi, hogy figyelik, felemeli a tekintetét.)

DONALD: Érdekes?

PETER: De még mennyire!

DONALD: Krimi?

PETER: Nem, ez nem regény. *A New York-i támadás* a címe.

GARY: *A New York-i támadás!* Létezik könyv ilyen címmel?

SANDRA: Mindig ugyanaz a téma.

PETER: Oh, nem! Nem a szeptember 11-ei támadásokról szól. Sokkal hamarabb írták.

GARY: Akkor miről szól?

PETER: Írók és szakértők véleményét gyűjti össze arról, hogy mi történne, ha New Yorkot egy külföldi hadsereg vagy a terroristák támadnák meg.

DONALD: Már megtörtént, így hát első kézből tudjuk.

PETER: Valaki az írók közül megjósolta... Ez fantasztikus. A leírása pontról pontra egyezik azzal, ami a valóságban történt. Ez egy rendkívüli alak. Öt évig volt a Terrorelhárítás Kutatóközpontban és a St. Andrews Egyetem Politikai Terrorelhárítási Tanszékén.

SANDRA: Miért utál minket mindenki?

GARY: *(Felkel, mintha rugó bajtaná.)* Irigykednek ránk, ennyi.

DONALD: Egy arrogáns országnak tartanak minket.

GARY: *(Magánkívül.)* Nem vagyunk azok!

SANDRA: Én nem tartom magam arrogánsnak.

GARY: Befolyásosak vagyunk, nem arrogánsak. Ha valaki nem érti a különbséget, az az ő baja.

DONALD: Befolyásosak is, de talán nem annyira, mint ahogy mutatjuk.

GARY: A mi katonai haderőnk nagyobb, mint az utánunk következő húsz országé együtt.

DONALD: És ez jó?

GARY: Ha akarnánk, az egész világot irányíthatnánk.

DONALD: Micsoda ostobaság!

GARY: Ezt kellene tennünk!

DONALD: Gyanítom, hogy az ellenségeink között, és talán a barátaink között is, egyre többen vannak, akik úgy gondolják, hogy csak látszatra tűnünk erősnek, de valójában nem vagyunk azok.

GARY: *(Ingerülten.)* Az ikertornyok miatt mondja ezt?

DONALD: Nem, nem erre gondoltam, de most, hogy említi, ez egy jó példa lehetne. Hihetetlen, hogy egy repülőgép-becsapódás gigantikus épületeket tud ledönteni, mintha azok csak kártyavárak lennének.

PETER: A tornyok építéséhez kétszázezer tonna acélt és több mint háromszázezer köbméter betont használtak fel. Elég szilárd szerkezet volt.

DONALD: Viszont csak egy törmelékhegy maradt a helyén.

GARY: Milyen nehéz lehet egy *Boeing* kilencven vagy száz utassal a fedélzeten? Száz tonna? Százötven?

PETER: Annyi, ha nem számoljuk az üzemanyagot.

GARY: Hatszáz kilométer per órával egy igazi bomba.

DONALD: Persze.

GARY: Ki láthatta előre, hogy mi fog történni?

DONALD: Bizonyára senki. De most már tudjuk, hogy a tornyok építése provokáció volt.

GARY: Kién? Akik a megépítéséről döntöttek? Az építészé, aki tervezte őket? A vállalatoké, akik ott rendezték be az irodáikat?

DONALD: Mindenkié.

GARY: Azoké is, akik minden egyes nap bementek és kijöttek onnan?

DONALD: Szintén.

GARY: Hallották?

SANDRA: A terroristák hibája volt, ami történt.

DONALD: Természetesen! Az övük is! De mi a gyűlöletről és az arroganciáról beszéltünk. Úgy vélem, hogy ez utóbbi nélkül az előbbi nem lenne annyira elterjedt. Ezek az épületek mind szimbolikusak. Senkinek nem hiányoznak ellenségek, de meg kellene erőltetnünk egy kicsit magunkat, hogy ne legyenek annyian. És végső soron, Bruner úr, ha már lenniük kell, ne könnyítsük meg a dolgukat, hogy kárt okozhassanak nekünk. Sokszor megkérdeztem magamtól, hogy a terroristák vajon ugyanolyan egyszerűnek tartották volna a merényletet, ha egy felhőkarcolókkal teli sziget helyett egy emberléptékű várost támadtak volna meg. Tudja, mire gondolok. Egy olyan városban, ahol a házak csak néhány emeletesek, senki nem használná a liftet, hogy felmenjen a tetőtérre. A kereskedelmi repülőgépek sem tudnak olyan alacsonyan repülni.

PETER: Mielőtt elérnék a háztetőket, elveszítenék az uralmat a gép felett és a földbe csapódnának.

DONALD: Pontosan.

GARY: Marhaság!

SANDRA: Több száz felhőkarcoló van a városban! Meddig tarthat a vészhelyzet?

GARY: Az alapján, amit Roster úr mond, úgy sejtem, amíg a Városházán jónak látják.

SANDRA: Mi köze a Városházának mindehhez?

GARY: Amíg csak egy felhőkarcoló is talpon marad, nem szabadulunk a fenyegetettségtől.

SANDRA: Nem értem.

GARY: Barátunk azt javasolja, hogy le kellene rombolni őket. Hogy eltántorítsuk a terroristákat a további merényletektől.

DONALD: Elég lenne lecsökkenteni a magasságukat.

GARY: Hány emeletet szedne le az Empire-ről? Negyvenet?

DONALD: Többet, sokkal többet.

GARY: Százkét emeletes.

DONALD: Maradjon hetven alatt.

GARY: Olyan sokat? Hadd képzeljem el... (*Hunyorít.*) Képtelenség!

DONALD: Meghagyhatnánk hatvanasnak. Jobb, ha mi csináljuk módszeresen, mintha ők a saját százjízük szerint. Tudják, akkor kő kövön nem marad.

PETER: Nem tűnik jó ötletnek Roster úr, már ha komolyan gondolja. Őszintén. Mert nem csak az Empire-ről van szó... Később jönne a Rockefeller Center, az Olympic Tower, Lever House, a Chrysler épületei, az IBM-é, a General Electric-é, a Flatiron... New York felhőkarcolók nélkül nem lenne többé New York. Olyan városnak tűnne, mint amit... Nem is tudom, hogy mondjam.

GARY: Kiheréltek.

SANDRA: Nincs erre jobb szó?

GARY: Biztos van, de nem ilyen találó. Mindenesetre bízom benne, hogy Roster úr elképzelései nem találnak pozitív fogadtatásra, és a befolyása, már ha van neki, nem akadályozza majd, hogy a *Ground Zérón* új épületeket emeljenek.

DONALD: Én nem rajongok az ötletért.

GARY: Márpedig építeni fogunk újabbakat!

DONALD: Tudom.

GARY: Kár, hogy nem számíthatunk önre. (*Szűnetet tart, majd elmosolyodik.*) Amikor ebbe a városba jöttem, tizenöt éves voltam. Felnéztem és megbabonáztam a felhőkarcolók magassága. Soha többé nem sütöttem le újra a szemem. Az első munkahelyem irodái az ötvenedik emeleten voltak. Megfogadtam, hogy soha nem dolgozok majd olyan helyen, ami ennél lejjebb van. És ezt be is tartottam. A világ mindig a lábaim előtt hevert.

DONALD: Most is?

GARY: Ez más.

DONALD: Senki nem kényszerítette, hogy bezárkózzék ebbe a pincébe. Sőt, még fizet is érte.

GARY: Ahogyan maga is. Ahogy mi mindannyian. Ha már életbiztosítást kötünk, mi furcsa van abban, ha olyat választunk, ami biztos garanciákkal bír? Én az életemet elég nagy becsben tartom. Szeretném megérni az öregkort. Maga talán nem? Ez itt, kedves barátom, egy zárójel a mindennapi életemben. Amikor majd kijutok innen, visszatérek a megszokott rutinhoz: reggelente bemegyek az irodába, üzleteket kötök, bámulom a felhőkarcolókkal tűzdelt eget...

DONALD: Hányadik emeltre sikerült felküzdenie magát?

GARY: Az Equitable Building ötvennegyedik emeletén dolgozom.

DONALD: Nem fél, hogy mire kijutunk, már csak az alapzat várja? Mihez kezd majd akkor? Nézi az ürességet a járdáról azon töprengve, hol lehetett a maga irodája?

SANDRA: Maga nagyon kegyetlen.

PETER: Én nem szeretem a felhőkarcolókat, bár nem is volt rá lehetőségem, hogy megszeressem őket. Amikor megszülettem, már ott voltak. De azért kár lenne, ha eltűnnének. Batman, Superman és Pókember mehetnének a levesbe.

DONALD: A nők meg nyugodtan sétálhatnak a városban és nem kellene attól rettegniük, hogy egy új King Kong elragadja és felhurcolja őket az Empire tetejére. Soha nem félt, hogy önnel is történhet valami ilyesmi, Holt kisasszony?

SANDRA: Hogy velem?! Micsoda ostobaság!

(CAROLYN lép ki a szobájából, ragyogva.)

CAROLYN: Nem tudják, mennyire hálás vagyok önöknek, hogy megvártak.

V.

THOMAS: *(A közönséghez, az előszínpadról.)* Háromnapi bentlakást követően történt néhány újdonság az óvóhelyen. Már mindannyian észrevettük, hogy a Bruner és Roster közötti kapcsolat nem mondható szívélyesnek, mindazonáltal mindketten egyetértettek abban, hogy a lehetőségekhez mérten kényelemesen be kell rendezkedniük. Így hát zakójukat, nyakkendőjüket a lakrészeikben hagyva leginkább ingujjban mutatkoztak. Carolyn még ennél is tovább ment: a kabáton kívül egyre másra levetette a cipőjét is, hogy aztán mindenfelé széthagyva azt mezítláb járjon ide-oda. Nem így Sandra Holt, aki megmaradt olyannak, mint az első napon. Még a táskáját sem volt hajlandó letenni, mintha csak arra készülne, hogy bármelyik pillanatban távozhasson. Ami Peter Larsont illeti, a sapka eltűnt a fejéről és esetenként, ahogy épp kedve tartotta, a melegítő felsőtől is megszabadult. Részemről pedig, nos, hát látják. Egyenruha. Öltöny, nyakkendő. Az RNH Biztosító Társaság alkalmazottjaiként ezt az előírást kell követnünk. Azon a véleményen voltam – még ha ezzel túlzásba estem is –, hogy tartózkodásom a menedékhelyen afféle túlóraként értékelendő, és ez az említett normák betartására kötelezett. *(Szíjmetet tart.)* Történt egy változás, ami engem is közvetlenül érintett. Carolyn kezdeményezésére és a többiek tartózkodás nélküli egyetértésével a feltornyosult dobozokból egy kis teret kerítettek el, kialakítva nekem is egy szálláshelyet. Egy szőnyeggel és pár apró tárggyal közepesen lakhatóvá varázsolták. Néhány nappal ezután pedig Carolyn úgy döntött, hogy minden tiltakozásom ellenére átköltöztet hozzám néhány tárgyat a saját lakrészéből, hogy az enyém is otthonosabbá váljon. Libbent ide-oda és közben mindig hozott valamit.

(CAROLYN kilép a lakrészéből, kezében váza egy csokor művirággal. Az ajtóban leveszi a cipőjét. PETER közeledik hozzá, miközben SANDRA kelletlenül figyeli a jövés-menést.)

PETER: Megengedi, hogy segítsék?

CAROLYN: Elbírok vele. Köszönöm. *(THOMASHOZ.)* Látja, hogy nem is volt olyan képtelenség ezt a sarkot otthonossá tenni?

THOMAS: *(Odalépve a nőhöz.)* Viszont az nincs rendben, hogy a saját lakrészét kellett ehhez kiüríteni.

DONALD: *(Saját lakrészéből kilépve.)* Még mindig pakolásznak?

SANDRA: Úgy tűnik, Evans úr hosszabb időt kíván itt tölteni.

THOMAS: Jaj, nem! Emiatt a hercehurca miatt mondja? Doll kisasszony azon fáradozott, hogy kicsit kényelmesebben érezzem itt magam, de nem tervezek itt maradni a végtelenségig. Szeretnék már hazamenni. Nem is képzelem, mennyire hiányzik az otthonom. *(Halkabban, bizalmas hangon.)* Ahogy a séták is a Times Square-en.

SANDRA: Ezt hallva talán meg kellene nyugodnom. Mindazonáltal aggaszt, hogy a szálláshelye immár nem holmi átmeneti dolog. Kezdem azt érezni, hogy már nem az a legfőbb célunk, hogy kijussunk ebből a lyukból, hanem hogy jól érezzük magunkat benne.

DONALD: Ugyan már, Holt kisasszony. Alig néhány napja vagyunk itt.

SANDRA: Öt napja! Ez magának kevés? Hány napot óhajt bezárva tölteni?

DONALD: Annyit, amennyi szükséges.

(SANDRA elhallgat, GARY csatlakozik a csoporthoz.)

GARY: Hírek?

THOMAS: Semmi, Bruner úr.

SANDRA: Ami persze nem mondható túl jó hírek.

THOMAS: Holt kisasszony, amikor majd kijutunk ebből a bosszantó helyzetből, kérvényezni fogom a vállalatomnál, hogy kárpótolják önöket az elvesztegetett idejükért és az okozott kellemetlenségekért. Mindaddig türelmet kérnék.

SANDRA: Az irodámban kellene épp dolgoznom.

THOMAS: Ez az, ami nyugtalanítja?

SANDRA: És hogy senki nem tudja, hol vagyok.

DONALD: Ha valami súlyos dolog történt odafent, kétlem, hogy hiányolnák.

THOMAS: A főnöke bizonyára értesült...

SANDRA: Erről a csapdáról nem! Ez egy csapda! Semmi nincs rendben, ami itt történik.

THOMAS: Lesz alkalma, hogy megmagyarázza a cégének. Ha szükséges, én magam teszem meg az RNH nevében.

SANDRA: Vannak barátaim is!

CAROLYN: Nem ön az egyetlen, kedveském.

SANDRA: Nem érdekel, mi van a maga barátaival. Az enyéme már nagyon aggódhatnak.

CAROLYN: Talán azt feltételezik, hogy elutazott.

SANDRA: Csak akkor hagyom el New Yorkot, ha a családomat látogatom meg. A szüleim és a testvéreim

Ohióban élnek. Lehet, hogy felhívják őket, hogy rólam érdeklődjenek. Halálra fognak rémülni. Még az is lehet, hogy jelentik az eltűnésem a rendőrségnek. El tudják képzelni, ahogy a rendőrök mindenfelé keresnek?

PETER: Hát hogyné! Több száz ügynök, amint a New Yorkból induló gépek utaslistáit ellenőrzik, az autópályákat vizslatják és bejárják a benzinkutakat az ön fotóját mutogatva... «Hé, fiatalember, felismeri ezt a nőt?» És a kórházak sürgősségi ügyeletein: «Sandra..., Sandra micsoda?»

CAROLYN: Ez csak a filmekben van így. A valódi életben nincs elég rendőr, hogy megtalálják azt a sok embert, aki nap mint nap köddé válik. Ráadásul, nagy részük rögtön meg is lesz. Élve vagy halva, de meglesz.

SANDRA: Az Isten szerelmére, hallgasson már!

CAROLYN: Ne féljen. Maga élve lesz meg. Képzeljék csak el a címet a sajtóban! Sandra Holt felbukkant a föld mélyéről – él és virul!

SANDRA: Cseppet sem vicces.

THOMAS: Ne vegye rossz néven.

CAROLYN: Nagylány már, és mégis milyen ijedős!

SANDRA: Idióta!

DONALD: Az Isten szerelmére, őrizzük meg a hidegvérünket.

CAROLYN: Hadd adja ki magából!

SANDRA: Ki akarok innen jutni, jogom van hozzá!

DONALD: Mint mindannyiunknak, kedvesem.

CAROLYN: Még a végén minket is megfertőz ezzel. Miért nem megy a szobájába és hagy minket békén?

SANDRA: Oda megyek, ahova kedvem tartja.

CAROLYN: Szájkosár kellene neki.

(SANDRA fenyegetően megindul CAROLYN felé.)

THOMAS: *(SANDRÁT feltartóztatva.)* Kicsit idegesek vagyunk.

CAROLYN: Csak ő. Őrült.

SANDRA: Nem vagyok őrült. Még a börtöntölteléknek is jobb soruk van, mint nekünk. Legalább ők kimennek az udvarra és sétálnak, meg tévét néznek. És legfőképp, az érkezésüktől fogva tudják, mennyi ideig lesznek bezárva.

DONALD: Az a rossz az ilyen helyzetekben, hogy sem kezelni, sem megváltoztatni nem tudjuk őket.

GARY: Miért, talán megpróbáltuk? Ha legalább egy próbát tennénk... Ki tudja?

DONALD: Felesleges. Bele kell törődnünk, arra vagyunk ítéltetve, hogy pár napot együtt töltsünk. Ön is, Holt kisasszony. Ha ezt elfogadnánk, a következő lépés az lenne, hogy megszervezzük az együttélésünk szabályait, és kigondoljuk, hogyan használjuk ki a szabadidőnket a lehető legjobb módon. Az unalom rossz társaság. Mit szólnak hozzá?

CAROLYN: Részemről...

THOMAS: Jó ötlet.

PETER: Számíthat rám, Roster úr.

THOMAS: Bruner úr?

(BRUNER vállat von.)

DONALD: Én mindössze felvettem a kérdést.

GARY: *(Leereszkedően.)* Megpróbálhatjuk.

THOMAS: Holt kisasszony?

SANDRA: Kétlem, hogy ez az elképzelés segítene elviselhetőbbé tenni a helyzetet. De nem akarok ünneprontó lenni. Legyen, ahogy döntenek.

THOMAS: Köszönjük. Tehát...

PETER: Miért nem találunk ki szórakoztató tevékenységeket, amik segítenek elterelni a figyelmünket?

THOMAS: Eszébe jutott valami? Várjuk az ötleteket.

CAROLYN: Valami játék...

GARY: *(Közhölyös féltéve.)* Emlékeznek arra a kérdés-felelet jellegűre, amiben az ember mindig levesz egy ruhadarabot, amikor téved?

CAROLYN: A legkevésbé sem szeretném pucéran látni magát.

GARY: De én magát annál inkább.

SANDRA: Hát ez hallatlan!

CAROLYN: *(Félhangosan.)* Maga meg baszódjon meg.

THOMAS: Hallgasson, Doll kisasszony.

CAROLYN: *(GARYHEZ.)* Hogy mondta...? Jaj, folytassa már... Olyan jól elvultunk...

SANDRA: Nem gondolnám, hogy ennek az úrnak az erotikus igényei túlságosan érdekelnének bennünket, még kevésbé Doll kisasszony hajlandósága, hogy kielégítse őket.

CAROLYN: Most lekurvázott?

SANDRA: Fenyegelve érzem magam, Evans úr. Önt teszem felelőssé, ha bármi történne velem.

GARY: *(Gúnyosan.)* Milyen jellegű fenyegetettségre gondol, kedvesem? Semmi sem fog magával történni. A testi épsége be van biztosítva, legalábbis ami engem illet. Biztosíthatom, hogy magára vonatkozóan nincsenek obszcén terveim. És bízom benne, hogy amennyiben részt vesz a játékban, nem ad lehetőséget arra, hogy meggondoljam magam. Meg vagyok győződve róla, hogy mázlimra egy választ sem fog elhibázni.

SANDRA: Disznó!

(Sandra sírva fakad.)

THOMAS: A vállalat gondosan kiválogatta azokat a jelölteket, akik használhatják a menedékhelyet. Ez azt jelenti, hogy elvileg maguk mind tisztességesek és olyan emberek, akik képesek helyesen viselkedni, főleg nehéz helyzetekben. Talán túlzottan is így van, de még ha nem is lenne így, akkor is megvan az oka annak, ami történik. Térjenek észhez, könyörgöm! Lehetséges, hogy mind egy kicsit felelősek... Hogy mindannyian egy kicsit felelősek vagyunk, engem is beleértve. Roster úr javaslata figyelemre méltó. Mi lenne, ha újra átvennénk és félretennénk a tréfálkozást, főleg, ha az sért másokat?

SANDRA: Tegyenek, amit akarnak. Én nem veszek részt ebben a cirkuszban.

DONALD: Ebben az esetben, mivel nincs egyetértés, hagyjuk a dolgokat úgy, ahogy vannak.

CAROLYN: Még mit nem! Semmiképp se... Ne adjuk meg magunkat, amikor már ott tartunk, hogy valami nagyot alkossunk, az Unaloműző Társaságot.

THOMAS: Holt kisasszonynak megvan a joga, hogy úgy tegyen, ahogy csak óhajtja. A kötelességei nem haladják meg az általa aláírt szerződésben foglaltakat.

SANDRA: Ezt már hallottuk. Köszönjük a pontosítást, Evans úr!

THOMAS: Ne nekem köszönjék. Ez mindenkire érvényes, Larson urat is beleértve.

GARY: Hogyhogy? Ez mit akar jelenteni? Hogy az ő szerződése más, mint a többieké?

THOMAS: Nem, minden szerződés egyforma.

GARY: Mégis, az imént maga mondta.

THOMAS: Felejtse el!

GARY: Szeretném látni annak a srácnak a szerződését.

THOMAS: Sajnálom, de...

GARY: Csak nem azt akarja mondani nekem, hogy nincs egy másolata az aktatáskájában?

THOMAS: A szerződések magándokumentumok.

GARY: Hacsak a tartalmuk nem vonatkozik másokra is.

PETER: Evans úr, megmondaná Bruner úrnak, hogy az apám az én nevemben kötötte a biztosítást?

THOMAS: *(GARYHEZ.)* Hallotta. Ez kielégíti a kíváncsiságát?

GARY: Elismeri, hogy magyarázatra szorulnak az imént elhangzottak?

CAROLYN: Peter, miért a te nevedben?

THOMAS: Doll kisasszony, ez a kérdés.... *(PETERHÖZ.)* Erre a kérdésre nem kell válaszolnia.

PETER: Az apám megvan róla győződve, hogy valami katasztrófa fog történni. Ha a félelmei beigazolódnak, szeretné, hogy a Larson család legalább egy tagja élje túl, aki elmesélheti majd a történeteket.

DONALD: És téged választott.

PETER: Így van.

CAROLYN: Téged kellett választania? Hiszen van egy nővéred....

PETER: Candyce.

CAROLYN: Igen, Candyce.

PETER: És egy kisöcsém. Hárman vagyunk. De én lettem kiválasztva.

GARY: Mert te vagy a legidősebb.

PETER: Candyce három évvel idősebb nálam.

CAROLYN: De nő.

GARY: Az apjuk nem szeretné, ha a Larson név elveszne...

PETER: Meglehet. «Ha eljön a pillanat, benned élünk tovább mindannyian», mondta.

(Kijakad, és őszinteségi roham jön rá.) Az apám igazán rendkívüli, soha nem szegülnék ellen az akaratának, de még a gondolatát is nehezen viselem, hogy egy nap én leszek a családom egyetlen megmaradt tagja. Mint ahogy azt is, hogy ez a menedékhely egy olyan titok, amiről csak mi ketten tudunk. Sem az anyám, sem a testvéreim nem tudnak róla. Ha odafent történt valami, nekik fogalmuk sincs, hogy én itt vagyok. Nem hiányolnának. Azt gondolnák, hogy a csoporttársaimmal mentem túrázni. Nekem se tetszik ez a dolog, Holt kisasszony! A különbség köztünk az, hogy maga önszántából írt alá egy szerződést, míg én azért vagyok itt, mert helyettem valaki így döntött. Erre most kiderül, hogy maga ezt megbánta és inkább el akar menni. Ezzel szemben, bár nem tetszik a hely, és minél előbb szeretnék innen kijutni, mégis maradnom kell, hogy ne okozzak csalódást az apámnak. Persze tudom, hogy ellenszegülhetnék neki, de ez meg se fordult a fejemben. Vagyis az egyetlen lehetőségem az, hogy igyekszem a lehető legjobbat kihozni ebből a helyzetből, s pontosan ez az, amit magán kívül mindenki más is szeretne. Miért nem hagyja, hogy megpróbáljuk?

VI.

Az asztalon THOMAS nyitott aktatáskája, benne néhány papírlap. THOMAS áll, a közönség felé fordul. A többiek a háta mögött vannak. Nem keltik azt a benyomást, hogy valóban jelen lennének, hanem mintha csak a narrátor emlékezetében léteznének, készen arra, hogy cselekedjenek, ha a narrátor úgy dönt.

THOMAS: Sandra Holt lemaradt azokról a megbeszélésekről, ahol eldöntöttük, milyen programokat kellene csinálnunk. Mindenkinek volt saját ötlete, de nem találtuk meg a módját, hogy összehangoljuk azokat. A heves vitatkozásba belemerülve, néhány órára legalább megfeledeztünk a valódi problémákról. Ezért arra jutottunk, az a legfontosabb, hogy csináljunk valamit, bármi is legyen az, és ha lehet, csoportosan. Lehet bármi, ahelyett, hogy ölbe tett kézzel várjunk. Nem is vártunk. Eleinte őrületes

és folyamatos volt a nyüzsgés. Aztán egyre inkább alábbhagyott a lelkesedés. A rutin, a fáradtság, az energiánk beosztása... Amikor észrevettük, hogy az élelem fogyni kezd, szükségessé vált az ellenőrzés... Ez mindenre hatással volt. A leghosszabb tevékenységek közé tartoztak a közös reggelik. Az álmatlan éjszakák után ilyenkor mindig emelkedett a hangulat. Ezek a reggelik arra is szolgáltak, hogy visszacsálják Sándrát. Bele is egyezett, hogy ő is részt vesz rajtuk, ha mi is csatlakozunk az imájához.

SANDRA: Istenem, szabadíts meg minket az ellenségeink támadásaitól! Hiszünk benned, szolgálunk téged, engedelmeskedünk neked. S mi, akik keresztények vagyunk, Krisztus nevében hozzád imádkozunk.

THOMAS: Némileg kifizetődtek azok a tornagyakorlatok is, amiket naponta néhányszor csináltunk, hogy formában tartsuk magunkat. Carolyn javaslata azonban megváltoztatta az életünket. Egy olyan könyv inspirálta őt, aminek se a címe, se az írójára nem emlékezett, de a tartalmára igen. A szereplők a miénkhöz hasonló helyzettel néztek szembe. Szintén el voltak szigetelve. A cselekmény több évszázaddal ezelőtt játszódott egy olasz városban, amely a pestis csapásaitól szenvedett. A járvány elől menekülve több nő és férfi egy vidéki házban húzódott meg, ahol egymás szórakoztatására történeteket kezdtek el mesélni. Carolyn hozzátette, hogy elég viccesek és pikánsak voltak, és hogy jó lenne, ha a mieink is azok lennének. Többen bevallották, hogy nem érzik úgy, hogy képesek lennének kitalálni bármi említésre méltót, és még kevesebben voltak, akik a többiek előtt vállalták volna a mesélést. Gary Bruner azonban nem sokat hezitált, belevágott.

GARY: Úgy történt, ahogy mondom. Még fiatal suhanc voltam. Nagyjából annyi idős, mint te, Peter. És nem néztem ki rosszul. Mint minden nyáron, amint elérkezett a szünidő, munka után néztem, hogy keressek néhány centet. Találtam is egyet egy benzinkútnál. Rám bízta az autómosást, a gumik és az olajsínt ellenőrzését. A tulajdonos egy meglehetősen jó kedélyű, idősebb fickó volt. Szimpatikusnak tűnt. Ahogyan a neje is. Az iroda mögött laktak. A nő alig mozdult ki a házból, és akkor is csak pár percig maradt kint. Érett nő volt, néhány évvel fiatalabb a férjénél. És nagyon csinos. Ahogy mondani szokták, egy igazi nő. Az a fajta nő, akit soha nem vinnél el magaddal egy bálba, de akivel kettýintenél egy jót. És ez is történt. Nem tudnám megmagyarázni, hogyan gabalyodtunk egymásba. Találkozott a tekintetünk, egymásra mosolyogtunk, néhány szót váltottunk, és...

DONALD: (*Motyogva.*) A postás mindig kétszer csenget.

GARY: Én nem egy filmről beszélek! Legkevesbé olyanról, ami rosszul végződik! Az én történetem boldog véget ér.

DONALD: Vagyis, egész nyáron hasznót húzott a nőből, anélkül, hogy a drága jó ura tudott volna róla.

GARY: Nem. Épp ez a lényeg. Rajtakapott minket az ágyban, az affér kellős közepén. Aznap el kellett valamit intéznie a faluban, és rám bízta a benzinkutat. Amint a kocsija eltűnt a láthatáron, átfordítottam az ajtónál a táblát, hogy „Zárva”, majd hármat szökkenve már bent is voltam a házban. Holt kisasszony, ne fogja be a fülét, nem

fogok belemenni annak részleteibe, hogy az a nő és én mit csináltunk. Vagy szeretné hallani? *(Egy rövid szünet után.)* Ahogy akarják. Hagyjuk a részleteket. Nem tudnám megmondani, hogy a kelleténél tovább hancúroztunk-e, vagy csak a férj jött vissza korábban, mint gondoltuk. Kinyitotta a hálószoa ajtaját, csak nézett ránk tágra nyílt szemmel, és nem hitte el, amit lát. Majd ordibálni kezdett. Őrjöngő őrült lett. A legrosszabbtól féltem. Egész testemben remegtem. Nem úgy a neje, aki megdöbbenő nyugalommal hallgatta. Amikor a fickó elkezdte ismételni újra és újra ugyanazokat a szavakat, és már a kimerültség kezdett látszódní rajta, a nő ezt mondta neki: «Mondd, drágám, elutasítottalak-e valaha is az ágyban? Nem voltam rá hajlandó, mindig, amikor csak kedved támadt kefélni? Vonakodva mentem bele, esetleg nem voltam elég jó?». A fickó olyan halkán válaszolta, hogy nem, hogy alig lehetett hallani. «És ha én azt mondanám, hogy nekem viszont valami többre van szükségem? Mit tegyek, ha te képtelen vagy megadni nekem? Viseljem el? Feküdjek össze a kutyával? Ugye, hogy ezt nem szeretnéd? Talán jobb lenne, ha összefeküdnék a cimboráiddal? Nem is egy vetkőztetett már le a szemével, amikor rám nézett.» «Nem, dehogyis!» – mondta a szegény ördög. «Akkor mit hüledezel itten?» «Semmit.» «Nézd, fiam...», fordult hozzám, «inkább te tartsd meg a maradékot, amit itt hagyok, mint bármelyik gátlástalan ember. Úgyhogy tedd azt, amire a feleségem megkér. És az ég szerelmére, ez maradjon közöttünk...»

(GARY hatalmas nevetés közepette zárta le a történetet, de ebben senki nem követte.)

THOMAS: *(Miközben hátrál az asztaltól.)* Volt néhány ehhez hasonló sztori. Nem sok. Az az igazság, hogy a humor attól függ, ki mondja. Még ma is elszégyellem magam a sikertelenségemtől, amikor a mesélésben rám került a sor. Nem jutott eszembe semmi olyan az életemben, amiről érdemes lett volna beszélni, még csak kitalálni se tudtam semmit. Olyannyira nem, hogy végül arról kezdtem el beszélni, milyen hatással volt rám, amikor alig hétévesen láttam egy embert felmászni a déli toronyra, miközben az utca megtelt báméskodókkal, akik tátott szájjal bámulták a vakmerő férfit. A rendőrök meg azt kiabálták, hogy azonnal másszon le, vagy kénytelenek lesznek letartóztatni.

PETER: Olyan volt, mint egy emberi légy. George Willignek hívták, és amikor felért, megállították és megbüntették egy dollár tíz centre, vagyis emeletenként egy centre.

THOMAS: Peter valóságos enciklopédia volt. Arról is tájékoztatott minket, hogy három évvel azelőtt az esemény előtt...

PETER: 1974-ben.

THOMAS: Egy francia kötél-táncos...

PETER: Philippe Petit.

THOMAS: Kötélen keresztül átment egyik toronyról a másikra.

CAROLYN: Nem zuhant le a mélybe?

PETER: Nem.

THOMAS: *(Egy kisebb szünet után, miközben a papírait nézi.)* Mindig is úgy gondoltam, hogy a történetem nem éppen a legszerencsésebb választás volt. Addig a pillanatig ugyanis mindenki megfedkezett a tornyokról. Vagy legalábbis senki sem beszélt róluk. De elég volt csak megemlítenem őket, hogy engem utánozzanak. Csak kevés olyan történet következett az enyém után, amiben ne esett volna szó a tornyokról. A tornyok vagy New York városa, mint a legnagyobb katasztrófák helyszíne. Érdekes módon Holt kisasszony volt az, aki folytatta a mesélést.

SANDRA: Nem szeretnék a sírig hallgatni erről. Kérem, hallgassanak meg. Néhány nappal ezelőtt, az ikertornyok tragédiájának első évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen, a tévéképernyőn megjelent egy nő kísért szemmel, aki mindkét kezében egy-egy gyereket tartott. Igazán megindító volt. Mellette egy újságíró volt, aki interjút készített vele: «Itt van egy nő, aki szeptember 11-én veszítette el a férjét. Nem akarta megmondani a nevét. Nincs is ereje beszélni a történeteikről. Mi sem akarjuk rákényszeríteni, hogy nyilatkozzon. Tiszteletben tartjuk a hallgatását és megértjük a fájdalmát.» «Köszönöm, nagyon köszönöm», felelte a nő. «Borzalmas volt, borzalmas... Elveszíteni őt ilyen hirtelen... A gyerekek és én abban a reményben éltünk, hogy egyszer csak majd látjuk, ahogy belép az ajtón, mintha semmi se történt volna.» «Remélte, hogy élve kerül elő?», vágott közbe az újságíró. «Természetesen, hiszen senki se mondta, hogy meghalt volna», válaszolta a nő. «Valóban, a neve továbbra is az eltűntek listáján szerepel.» «És ezen a listán is fog maradni, de én már nem is nézem», tette hozzá a nő. «Tudomásul vettem, hogy már nem lesz többé mellettem.» S úgy elkezdett zokogni, hogy már mást nem is tudott mondani. Ezt a nőt Nicole Sullivannek hívják, alattam lakik három emelettel. Sose volt túl jó a kapcsolatom vele, de aznap este lementem hozzá, hogy felajánljam neki a segítségemet. «Nos, igazából a férjem nem halt meg a szeptember 11-ei támadásban. Igaz, hogy az északi toronyban dolgozott. Valamilyen elektronikai berendezések karbantartásával foglalkozott. Aznap azonban nem ment be. Nem ment be azon egyszerű oknál fogva, hogy előző este elhagyott a két gyerekkel.» Én teljesen ledöbbsentem. «De akkor maga hazudott a kamerák előtt a tévében...», kiáltottam fel. «Na és akkor mi van? Nem én kértem őket, hogy interjúvoljanak meg engem.» «De hát maga ott volt a helyszínen elvegyülve az áldozatok családjai között, és azt hazudta, hogy maga is köztük tartozik!» «Mégis, mi az ördögöt kellett volna tennem? Van két gyermekem, akik látták az apjukat elmenni otthonról, mint minden nap, és azóta nem is hallottak felőle. Két gyermek, akik válaszra várnak, és folyton kérdezősködnek. Két gyermek, akik éjjel megint bepissilnek, és még azt is elfelejtik, amit az iskolában tanulnak. Aidan, a nagyobbik, már nem tudja, hogyan kell csavart labdát dobni, a kisebbiket meg rémálmok gyötrik. Mit kellene, mondjak nekik? Hogy az apjuk nem lett hős csupán néhány óra miatt, és hogy nekik nincsen joguk a seregnyi ajnározott és védelmezett árvához tartozni? Azt már nem! Megmondtam nekik, hogy a tűzoltók keresik az apjukat a romok között, és hogy hamarosan haza fog térni. Ezzel a magyarázattal azonban már nem megyek semmire. A tűzoltók már befejezték a

munkájukat. Kértem a férjem halotti bizonyítványát. Ha megkapom, el fogom nekik mondani, hogy a papa meghalt, és megszervezem a temetést. Ez az ő érdekük, és azt hiszem, az enyém is.» «Ne haragudjon, Nicole, de a viselkedése felháborító... Ezzel megsérti azoknak az emlékét, akik életüket vesztették abban a pokolban.» «Az a sártenger több száz embert nyelt el, akiknek már nyomuk sincsen. Mit számít eggyel több vagy kevesebb név?» «Igenis, számít! Egy nap emlékművet fognak állítani az áldozatoknak. Egyáltalán nem örülnék neki, ha rávésnék a maga férjének a nevét.» «Köszönöm, hogy érdeklődött, Holt kisasszony vagy talán Holt asszony.» Majd rám vágta az ajtót.

CAROLYN: *(Gúnyosan.)* De durva!

SANDRA: Az volt!

GARY: És maga hogyan reagált?

SANDRA: Felhívtam a tévécsatornát, amelyik az interjút készítette, hogy szóljak nekik a csalárról.

DONALD: És...?

SANDRA: Azt mondták, hogy nem tanácsos megbolygatni a dolgokat, és ha az a nő hazudott, az ő dolga, hogyan küzd meg a lelkiismeretével. Számukra csak az volt fontos, hogy a tragédia első évfordulóján, a leadott műsorban jól átjöjjenek az ott átélt borzalmak, és ezt el is érték, még túl is szárnyalták. *(Elhallgat.)* A legrosszabb az, hogy meg vagyok győződve róla, hogy kártérítést fog kérni.

DONALD: Kétsége se legyen efelől. De ne aggódjon emiatt túl sokat, és ne is akarja megakadályozni. Lehet, hogy ebben a pillanatban megint totális zűrzavar uralkodik New York városában.

GARY: Mikor száll már le erről a témáról? Olyan, mint egy megakadt lemez.

DONALD: Előbb vagy utóbb újabb tragédia fog történni. Nem is ez a kérdés, hanem az, hogy mikor. És amikor majd megtörténik, azok, akik megmenekülnek, majd azt fogják kérni, hogy legyenek rajta a károsultak listáján, és kártérítést fognak követelni. *(SANDRÁHOZ.)* Ha a szomszédjának ezúttal ehhez nincs is joga, később majd lesz. Ha most pénzt kér, és megkapja, ne háborogjon, tekintse úgy, mintha előleg lenne.

SANDRA: Biztos benne, hogy ennyi szenvedés vár ránk?

GARY: Roster úr szeret prófétaként tekinteni magára. Vészjósló prófétaként. Én nem osztom a pesszimizmusát. Ön pedig jól tenné, ha nem traktálna minket ezzel. A további támadásoknak csekély az esélye. Az óvintézkedéseket meghozták, bízni kell bennük. A hatóságok nagyon szigorú biztonsági rendszert állítottak fel a határokon. A Belbiztonsági Minisztérium több mint húszezer ügynöke kíséri figyelemmel minden nap a milliónál is több utast. Akit azzal gyanúsítanak, hogy terrorista szervezethez tartozik, az mind a rendőrség célkeresztjében van. A polgárok együttműködését fogják kérni abban, hogy jelentsenek minden gyanús magatartást...

DONALD: Visszont ön, annak ellenére, hogy bízik a sok óvintézkedés hatékonyságában, mégis aláírta ezt a szerződést. Ez pedig arra enged következtetni, hogy jobban fél attól, ami megtörténhet, mint hogy bízzon az imádott kormánya nyújtotta védelemben.

GARY: Egyszerűen csak tettem néhány óvintézkedést.

DONALD: Mint mindenki. De... elnézését kérem.

GARY: Balesetbiztosításom is van, ennek ellenére bízom benne, hogy nem fogok balesetet szenvedni.

DONALD: Óvatos ember.

GARY: Igyekszem az lenni.

DONALD: És jól tájékozott.

GARY: Hát persze.

DONALD: Miért nem engedi, hogy mi is azok legyünk?

GARY: Nem én fogom ezt megakadályozni.

DONALD: Ismerje be, hogy New York óriási célpont, és senki, de senki nem képes megvédeni. Talán tagadja?

GARY: Most megpróbál lenyűgözni minket?

DONALD: El tudják képzelni, hogy mi történik, ha ellehetetlenítik a város áramellátását?

GARY: Tegyük egy próbát.

PÉTER: Izzók milliói kezdenek villogni, majd hirtelen... elsötétülnek!

GARY: Kitűnő, fiam. És ha másnap reggelre sem jön vissza az áram, akkor nagy valószínűséggel, kilenc hónap múlva igencsak megnő a születések száma, ahogy az 65-ben is történt.

DONALD: Tegye hozzá, hogy akik nem vállalják a szaporodás feladatát, azoknak nagyszerű lehetőségük nyílik, hogy a csillagokkal tarkított manhattani égboltot csodálják.

CAROLYN: Biztosan csodás műsor lesz.

SANDRA: Ha valakinek eszébe jut egyáltalán még, hogy van égbolt, és föltekint. Én nem néztem fel az égre, amikor 77-ben áramszünet volt. Másra se tudtam figyelni, csak arra, hogy lássam, mi történik körülöttem. A közlekedési lámpák és a neonreklámok kialudtak. Emberek százai jöttek ki az épületekből, és a járdán gyülekeztek, anélkül, hogy tudták volna, mit kell tenniük, vagy hova forduljanak. Sokan próbáltak telefonálni, de a fülkék előtt hosszú sorok alakultak ki, és szinte egyik telefon sem működött. Azt beszéltek, hogy emberek rekedtek a liftekben. És a metróban. Félttem, nagyon félttem. És akkor sem múlt el, mikor hazaértem. Tévéadás sem volt, és számomra ez volt a bizonyítéka annak, hogy ami történt, az nagyon komoly. Apám viszont úgy gondolta, hogy talán az volt az egyetlen pozitív dolog, ami azon a végzetes napon történt. «Kikapcsolt képernyők mellett talán körülnézünk, és felfedezzük, hogy több ember van a világon, akivel beszélgetni lehet», mondta. Sötétedéskor meggyújtottunk néhány gyertyát. Úgy néztünk ki, mint a szellemek. Csendes szellemek, mert annak ellenére, hogy nem tudtunk tévét nézni, senki nem szólt egy szót sem. Az ágyból hallottam a rendőrség és a tűzoltóság szirénáinak koncertjét, és a helikopterek zümmögését. Félelmetes volt. Csak jóval később tudtam meg, hogy az utcákon eluralkodott az erőszak.

DONALD: Több ezer embert vettek őrizetbe, fosztogatással vádolták őket. Hatszáz rendőr sérült meg.

GARY: Nem volt az a világ vége. Ha újra megismétlődne, kevesebb mint harminc órán belül visszaállna minden a normális kerékvágásba, és a világ azon ámulna, hogy milyen gyorsan képesek voltunk uralni a helyzetet.

DONALD: Harminc óra? Ugyan már! Nem egy kiégett biztosítékról vagy néhány nagyfeszültségű vezeték túlterhelés miatti leállásáról beszélnek, hanem egy terrortámadásról.

GARY: Arra akar utalni, hogy egy vízerőmű megsemmisítése bárki számára kivitelezhető lenne?

DONALD: Bárcsak ne lenne igazam!

GARY: Az ilyen típusú létesítményekben garantált a biztonság.

DONALD: Tudja, hogy az általunk használt áram egy New Yorkot, Ohio-t, Michigant, Massachusetst, Pennsylvaniát és Connecticutot átfogó hálózaton keresztül érkezik, és hatalmas területen belül szétszórva, tucatnyi erőmű szállítja, melyek között sok az atomerőmű? Igazi kísértés egy terrorkommandó számára. Ha felrobbantanák a generátort, az egész rendszer összeomlana. Hallott már a dominóhatásról? Tudja, mennyi ideig tartana, míg helyreállítanák az ellátást?

GARY: Nem, nem tudom.

DONALD: Gyerünk! Becsülje meg!

GARY: Hetek, hónapok... Évek? Mondja meg maga, maga dicsekszik azzal, hogy a téma szakértője.

DONALD: Mondjuk egy hónap.

GARY: Egy hónap, rendben, legyen.

DONALD: Egy hónap, mikor az áramon kívül ivóvizünk sem lesz, és az utcák tele lesznek bűzlő szeméttel. A mozik és a színházak bezárnak, az éttermekben és a szupermarketekben a hűtők kiürülnek. Elviselhetetlen élet. De ami még rosszabb, az a lebénult város. Működésképtelen cégek és iparágak, bezárt repülőterek, több száz törölt járat...

GARY: Roster, ön ugyan pesszimista típus, de elismerem, hogy igaza lehet abban, amit mond. Felelőtlenség lenne nem komolyan venni a figyelmeztetéseiket. A kormánynak mérlegelnie kellene azt a lehetőséget, hogy kivonja a belső területekről a védelmi vonalakat, és körültekintő távolságba helyezze őket. Szeretném tudni, hogy a Pentagonban gondolt-e már erre valaki.

THOMAS: *(A közönséghez.)* Másnap, még reggeli előtt Bruner elmondta nekem, hogy miközben hallgatta Roster katasztrófateóriáját, támadt egy ötlete, amelyet meg akart osztani velem. Meg kell mondanom önöknek, Roster éles eszű üzletember. Amikor a *Ground Zero* területén még törmelékhegyek álltak, és a gépek zaja elviselhetetlen volt, vagyonának tetemes részét abba fektette, hogy fölvásárolja az üresen hagyott üzlethelységeket. Kevesebb mint kétszáz dollárt fizetett négyzetméterenként a Wall

Street közepén. Ez aztán az üzlet! Egy hasonló hely Harlemben többet ér, mint a duplája.

GARY: Amikor majd kijutunk innen, beindítok egy kis üzletet, ami jó kezekben hatalmas nyereséget hozhat. Talpraesett munkatársakra lesz szükségem, és szerintem lehetne ön az egyik.

(Kivesz a zsebéből egy feljegyzésekkel teli papírt, és megmutatja neki.)

Arról van szó, hogy létrehozok egy fogadóirodát, ahol tételeket lehet tenni a terrortámadások valószínűségére.

THOMAS: Ez valami olyasmit jelent, hogy a terrorizmus bekerül a tőzsdére?

GARY: Maga mondta.

THOMAS: Attól tartok, az ötletének nem lesz nagy jövője. Mi lesz, ha a kormány azt a stratégiát követi, amelyről tegnap beszéltünk? Ha elkerüljük, hogy a saját otthonunkban támadjanak meg minket, akkor az olyan vállalkozások, mint az ön által kitalált vagy ez itt, az ilyen menedékházaké, csődbe mennek.

GARY: Ne okozzon csalódást, Thomas. Egy kereskedőnek, aki valamire is tartja magát, nem szabad ilyeneket mondania. Lehet, hogy a terrorakciók csökkennek majd, de ez nem jelenti azt, hogy az emberek nem fognak továbbra is félni. Nagy a félelem az emberekben, Thomas. Ez nem jó, és nem mondom, hogy ezt táplálni kellene, de amíg létezik, mi a baj azzal, ha profitálunk belőle.

THOMAS: A félelem bejegyzése a tőzsdén. Sose fordult még meg a fejemben.

(Beteszi a papírokat az aktatáskába, és a közönség felé sétál.)

Ki gondolta volna? Jó példája voltunk annak, hogy a félelem meddig tudja elvinni az embert, és hogy milyen nehéz megszabadulni tőle. Befészkelte magát az óvóhelyre. Nem Sandra volt az egyetlen, aki szenvedett tőle, de egyedül ő nem volt képes uralkodni rajta, és ezt az elejétől fogva láttuk. Mi, többiek elrejtettük a félelmünket, amíg csak tudtuk. Azzal, hogy beszéltünk róla, kiengedtük a szellemet a palackból. Nem tudtuk elijeszteni, hanem belénk költözött. Hirtelen azt vettük észre, hogy klausztrofóbiás történeteket kezdtünk el mesélni, ami csak fokozta a kínjainkat. Amikor Peter egy az egyiptomi piramisokban játszódó történetet mesélt, részletesen leírva, hogyan zárták le örökre óriási kőtömbökkel a sírkamra kapuját, több embernek is az volt az érzése, hogy a liftaknában hallja, ahogy a hatalmas kövekkel eltorlaszolja a bejáratot. Carolynt rémálmok gyötörték. Sandráról jobb nem is beszélni. Amikor éppen nem a szobájában volt bezárkózva, a liftajtóhoz kuporodott, és – bár igyekezett észrevétlenül csinálni – simogatta az ajtót. Mintha azt próbálta volna reménytelenül kideríteni, hogy mi van mögötte. Előbb vagy utóbb feladták az idegei, és végül ököllel verte az ajtót, amíg kimerülve össze nem esett. Befészkelte magát a fejünkben az az abszurd ötlet, hogy a lift aknáját kövekkel vagy betonnal torlaszolták el. Én sem

voltam kivétel. Most már beismerem, hogy ugyanolyan megszállottan, mint a fogvatartott társaim, több éjszakán át, miközben ők aludtak, átkutattam az óvóhelyet, hasztalanul keresve egy másik kijáratot. Éppen én, aki tudtam, hogy nem létezik. *(Hosszú szünetet tart, mintha visszaemlékezne valamire, ami akkor történt.)* Egy ördögi körbe kerültünk, és senki sem tett semmit azért, hogy kikerüljön onnan. Carolyn nem titkolta el, hogy csalódott, amiért az ötlete kudarcot vallott. Nem törődött bele. Egy nap, ebéd közben bejelentette, hogy a délutáni gyűlésen beszélni akar. Aztán visszavonult a lakrészébe. Amikor eljött a gyűlés ideje, még mindig ott volt. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy türelmetlenül vártuk, hogy halljuk a mondandóját. Addigra már mással sem voltunk elfoglalva, csak azzal, hogy fenntartsuk és gerjesszük a félelmünket, és ezt olyan rutinosan csináltuk, hogy már unalmas volt. Senki sem számított arra, hogy kényszerű együttélésünk kellemes meglepetéseket hozhat majd. Mindazonáltal...

PETER: Hívunk kellene Doll kisasszonyt, nem gondolják?

SANDRA: Minek?

GARY: Biztosan elaludt.

PETER: Pontosan ezért. Dühös lesz, ha nem ébresztjük fel.

DONALD: *(Ököllel döngeti CAROLYN ajtaját.)* Doll kisasszony!

CAROLYN HANGJA: Igen?

DONALD: Eljött az idő.

CAROLYN HANGJA: Köszönöm. Máris a színpadon leszek.

THOMAS: A lakás ajtaja kinyílt. Carolyn jelent meg a küszöbön.

(CAROLYN a Szabadság-szobrot idéző, furcsa öltözéket visel. Egy tunikához hasonló lepedő borítja a testét. Fején finoman egyensúlyoz egy hulladékokból, saját kezűleg készített koronát. Az eredeti modellt díszítő sugarakat hét mutató rudacska mintázza. Jobb kezével egy piros festékbe mártott ecsetet tart a magasba. Ebben az öltözkében járja körbe a szobát, társai megdöbben tekintete kíséri. A séta befejezése után megkéri THOMAST, hogy segítsen felmászni a fotelre, majd az asztalra.)

CAROLYN: Mi történt? Csak nem szélütés érte önöket? Gyerünk, vágjanak már vidámabb arcot. Tudom én, hogy az eredeti és engem nem lehet összehasonlítani. Ne fogják vissza magukat, mondják csak nyugodtan, hogy borzasztó másolat vagyok. Egy közönséges másolat, csak kisebb méretben. De valamiben mégis jobb vagyok, mint az eredeti: ő merev és hideg, én pedig hús-vér nő vagyok.

DONALD: Tagadhatatlan.

CAROLYN: Ő néma, én meg beszélek.

DONALD: Ez is igaz.

CAROLYN: De nem fogok sok szót vesztegetni.

THOMAS: Azt ígérte, hogy elmond nekünk valamit.

CAROLYN: Egy olyan valakinek a történetét, aki félig halott, de ellenáll annak, hogy teljesen azzá legyen. Egy Carolyn Doll nevű személy története, aki nem hajlandó

megfulladni ebben a buborékban, és minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy élőnek érezze magát. Meghívom önöket, csatlakozzanak hozzám! Bruner úr, Sandra, Peter... Ön is, Thomas. Szeretném látni önöket fülig érő szájjal mosolyogni. Készen állnak? (PETERNEK dobja az ecsetet.) Ügyeljen arra, hogy ne aludjon ki. A lángnak mindig lobognia kell.

(CAROLYN leveszi a koronáját, és úgy pózol, mint egy revütáncosnő. Huncut csillogással a szemében, kibontja a lepedőt összefogó csomót, a tunika a padlóra hullik. CAROLYNON csak fehérnemű van. A melltartóját és a bugyiját az amerikai zászló csillagjai és csíkjai díszítik. Egy képzeletbeli függőleges rúdba kapaszkodva gyakorlatok széles repertoárjával ajándékozza meg megdöbbszent nézőit. Az előadás befejezésekként leveszi a melltartóját és zászlóként lengeti a feje felett. Amikor a lendületes és érzéki tánc véget ér, néhány másodpercig mozdulatlan marad, szemérmetlenül kitéve magát a többiek tekintetének.)

CAROLYN: (Széles mosolyt vet GARYRE.) Anyaszült meztelenül! Nem így akart látni engem?

(Látva GARY meghökkent arcát, a földre ugrik, és eltűnik a lakásában.)

VII.

(A nappali üres. THOMAS oldalról jön be és a közönség felé fordul.)

THOMAS: Carolyn kis mutatványának rendkívüli hatása volt. Amikor Sandra és ő nem voltak jelen, ez volt minden beszélgetésünk tárgya. Egyetértettünk abban, hogy Carolyn nagyon kíváncsi nő, s egyikünk sem bánta volna, ha viszonya lett volna vele. Volt, aki megpróbálta, még ha hallgatott is róla, biztosan azért, mert nem jött össze. Legalább néhány napig Carolynról álmodtunk, habár nem beszéltünk erről, talán szemérmességből. Még ma is elpirulok, amikor eszembe jut néhány ilyen álmom. Peter volt a kivétel. Nem bánta, hogy a saját álmairól beszél. Volt köztük egy nagyon különös. Tudtuk, hogy egy ideje rosszat álmodik. Eleinte csak ritkán, de újabban estéről estére rémálmai voltak. A Carolyn látványos mutatványa utáni este sem volt kivétel. A rémálom pontosan érkezett, de ez alkalommal nem az ágyon ülve ébredt leizzadva.

(Az álom elárasztja a színpadot. THOMAS, habár nem része az álomnak, mozdulatlan marad és a történetek tanúja lesz. GARY egy fotelben ülve, az asztalra dőlve alszik. DONALD valahonnan bejön, a videóhoz megy, bekapcsolja. Nagy durranás hallatszik, és a képernyőn megjelenik a Ground

Zero felülnézeti képe. PETER lakásának ajtaja kinyílik, a fiú jelenik meg az ajtóban. A kamera egyre közeledik a talajhoz, és amint egyre lejjebb megy, a körülötte lévő épületek fokozatosan eltűnnek, míg csak egy hatalmas fekete kráter marad. A belsejéből valamiféle sár bugyog, és egyre terjed a szoba felé, míg eléri GARY lábát. A nyúlós masszát érintése felébreszti GARYT. Lehajol és megérinti a kezével. Arckifejezése undorról árulkodik.)

GARY HANGJA: (Mennydörgő hangon.) Mi a szar ez?

(GARY kétségbeesetten menekül, mindennek nekimegy, ami az útjába kerül. Egy febréfejjű rétisas emelkedik ki a sárból. Amikor ezt látja DONALD, aki még mindig a videó előtt áll, elhagyja a helyet. A madár súlyosan megsérült. Sebzett mellkasából vér patakzik. A földön két erős lámpa felkapcsolódik és kék fénycsóvákat vetít az ég felé. A magasban, a két fénynyaláb között, csillagokkal teli kör rajzolódik ki. Ezt a kört figyeli a sas és ide akar felrepülni, ám erőfeszítései hiábavalók, nem tud felszállni. A sérülése, a karmaiban levő olajfaág és a nyilak terbe, mintha meggátolnák, hogy elérje a csillagképet. PETER bezárkózik a lakásába. Kicsivel később megjelenik CAROLYN a kis mutatóujjakor viselt ruhában. Bezörget a fiú ajtaján. Választ sem várva, finoman benyomja az ajtót és belép. Azután felcsendül az Egyesült Államok himnusza. A dallamból erőt merítve a sas elkezd felemelkedni, de olyan lassan és nehezkesen, hogy nem jut magasra. Elengedi az olajfaágot, és abban a pillanatban felemelkedik a sártengerből, majd kitárt szárnyakkal elrepül. PETER, aki meztelenül tűnik fel, figyeli, ahogy a sas lassan a magasba emelkedik. A madár árnyéka a háttérre vetődik, és a csillagos körhöz közel hirtelen megáll, majd a híres címerre merevedik ki a kép. Előtte megjelenik George Bush. A távolba néz és a himnusz utolsó ütemeit hallgatja. Rövid szünet után mikrofonok tucatjai előtt beszélni kezd. A látott képek monumentális dimenzióitól eltörpülve, PETER a beszédet hallgatja.)

BUSH: Szeptember 11. sebe még friss. Nem felejtettük el az áldozatokat. Minden nap imádkozzunk értük. A terroristák és segítőik háborút hirdettek az Egyesült Államok ellen. Megkapják. A terror elleni háborút. Összehívjuk a baráti nemzeteket, hogy mellettünk álljanak ebben a háborúban, ami nemzetünk prioritása lesz. Tudják meg mind, barátok és ellenségek, hogy népünknek küldetése van, melyet teljesítünk. A bűnözők megfizetnek. Válaszolunk a biztonságunkat ért fenyegetésre, és megvédjük az igazságos és tartós békét. A terrorizmus elleni harcunk az akaratok összecsapása, melyben a kitartás hatalom. Minden szükségeset megteszünk egy elsőprő győzelemhez. Ehhez a jó és a rossz közötti harchoz kérem a bizalmatokat. Követelem! Cserébe megvédelek titeket. Vezetésemmel és Isten segítségével oda csapunk, ahova kell, mert az igazság és az erő velünk van. Nem várjuk meg, hogy az ellenség felemelje fenyegető kezét. A megelőzéshez megelégszünk a gyanúval, hogy megtenné. Nem állítom, hogy ismerem a Gondviselés útjait, de túl azon, amit a történelem és a létezés javasol, bízom abban, hogy védelmező Istenünk vezetni lépteinket. Megtehetjük, hogy minden akciónk úgy és akkor érjen véget, ahogy és amikor akarjuk. Azt is tudjuk, hogy uralkodhatunk a világ felett. Meggyőződésemm, hogy most ezt kell tennünk. Küldetésünk, hogy megszabadítsuk a világot attól, ami megrontja, és visszaállítsuk

saját képünkre és hasonlatosságunkra. Átrajzoljuk a térképet a legitim érdekeink szerint. Nagy feladat lesz. De felhasználjuk az összes szükséges és megfelelő eszközt ellenségeink ellen. Amerika határozottan fog fellépni, és a szabadság ügye győzni fog. (PETERRE lenézve a magasból, barátságos hangon.) Nem hátrálhatunk meg, Peter. Nem fogunk.

PETER: (Meghatódva.) Nem, uram!

BUSH: Számítok rád.

PETER: Igen, uram!

(Katonai indulók zárják az elnök beszédét, és sávok és csillagok látványos esőzéséből zászlók tengere alakul ki. Mielőtt Bush eltűnne a szeme elől, PETER még megpillantja az elnököt, ahogy vadászpilóta egyenruhában integet. PETER visszainteget. Néhány lépésre CAROLYN élő zászlót formáz. PETER lázasan megöleli. Mialatt a pár visszatér a lakásba, a látványos háttér eltűnik, a zene is megszűnik.)

VIII.

(DONALD és GARY egy-egy fotelben ülnek. Fáradtan és borostásan siralmas látványt nyújtanak. Olyan, mintha éppen beszélgetnének, de mozdulatlanok.)

THOMAS: *(A közönséghez.)* Donald nem szólt semmit az álmáról, holott világos, hogy nem tetszett neki. Pedig Peter még nem is említette, hogy ő és Gary szerepeltek a rémálmában. Gyorsan kiderítettem, hogy miért hallgat. A helyemről egy érdekes beszélgetésnek voltam a tanúja.

GARY: Az ilyen álmok, mint Peteré, nagyon megrázóak.

DONALD: Tényleg?

GARY: Biztos vagyok benne, hogy az ő álmai mellett a mieink unalmasak.

DONALD: Én inkább maradok az enyémeknél.

GARY: Egy ötvenes férfi fantáziái... Ismerem ezeket.

DONALD: Esetemben nem nagyon különböznek azoktól, amiket a *Playboy* inspirált, pedig akkor még kölyök voltam.

GARY: A srác úgy mesélte az álmát, mintha tényleg átélte volna.

DONALD: Jó lenne, ha mielőbb elfelejtené. Elég kellemetlen volt...

GARY: Kellemetlen? Carolynnak igazán nem kell irigykednie azokra a nyuszikra, akikre nekünk felállt.

DONALD: Nem Carolynra gondoltam.

GARY: Akkor kire?

DONALD: A bálványozott elnökére...

GARY: A magáé is.

DONALD: Igen, tudom. De próbálom minél kevesebbet látni és hallani. Sokat gondolkodom ezen, de nem tudok rájönni, mit keresett ott. Ön tudja?

GARY: El tudom képzelni.

DONALD: Nem lehet, hogy Carolyn karjai közt a fiú férfi lett, és a férfi szükségét érzi ezt bizonyítani? Mi lehetne erre megfelelőbb, mint egy veszélyekkel teli hazafias kihívás?

GARY: Valami baj van ezzel?

DONALD: Őszintén szólva, igen. Miféle ember egy olyan elnök, aki nem áll honfitársa ágyába tolakodni éppen, mikor az a csúcsra jutna, hogy besorozza egy értelmetlen harcba.

GARY: Nem helyeslem, hogy így beszél az elnökről.

DONALD: *(Ügyet se vetve rá.)* Azt nem értem, hogy ez a sarlatán, hogy mászott be a fiatalember álmába.

GARY: Ismétlem, válogassa meg a szavait!

DONALD: *(Kérdésére válaszolva.)* Hogy jutott eszébe Doll kisasszonynak, hogy ilyen apró szövetdarabokkal fedje el a bájait? Ott van a kulcs. Sávok és csillagok!

GARY: A zászlónk!

DONALD: Honnan szerezhette ezeket a darabokat?

GARY: Egy szimbólumról beszél.

DONALD: Amit ugyanúgy tisztetek, mint maga, feltéve, hogy ott van, ahol lennie kell. Viszont nem szeretem látni autókon, pólókon, törölközőkön, függönyökön, plüssmackókon vagy születésnap tortákon. Még kevésbé bugyik és melltartók díszeként. Talán önnek más a véleménye erről a fogyasztói örületről. Nincs az üzleti érdekeltségében zászlócskákat készítő gyár? Véletlenül nem az öné az a cég, amely potom 20 dollárért megvehető, méretre szabott, kertbe vagy tetőre tehető zászlókkal reklámozza magát? A nem válasszal megnyugtatna, mert ez esetben talán egyetért velem abban, hogy szentségtörés, ha egy meztelen test a nemzeti szimbólumhoz ér, még akkor is, ha ez a test olyan káprázatos, mint az imádnivaló Doll kisasszonyé.

GARY: Mit szórakozik?

DONALD: Hatalmas zászló! A jelenléte lehetőségessé tette, hogy a jó Peter előtt megjelenjen a szelleme ennek az alaknak, aki azt hiszi magáról, hogy az isteni igazság birtokosa.

GARY: Feljelenthetném a szavaiért.

DONALD: Tegye csak meg, ha innen kijutunk. És a feljelentéshez tegye hozzá, hogy még azt is merészeltem mondani, hogy szónokunk beszéde éppen olyan veszélyes, mint hamis. A fickónak már befellegzett, így éppen kapóra jött neki a terrorizmus. Azért fenyegetőzik, hogy biztosítsa a polgárok támogatását. Olyan, mint egy törzsi sámán, aki addig járja a harci táncot, amíg mindenki nem csatlakozik hozzá. De ne higgye senki, hogy nagyon le akarna számolni a terrorizmussal. Nagyon is jól jön

neki, hogy van. Sőt, ha a megszűnésétől tartana, nem tétovázna azt titokban támogatni. Miért is ne tenné? Néhány elődje megtette.

GARY: Maga egy utolsó seggfej!

DONALD: Persze ez a stratégia a visszájára is fordulhat.

GARY: Azt mondtam, hogy maga egy seggfej!

(Úgy tűnik, DONALD nem hallja a sértéseket. Legalábbis nem vesz róluk tudomást. Mintha minden figyelmét egy hirtelen ötletre összpontosítaná. Halvány mosollyal egy láthatatlan hallgatónak beszél, szándékosan megfeleldezve GARYRŐL.)

DONALD: A falumban volt egy bolt, ahol az ételektől a cipőig és a méteráruig mindent lehetett kapni, még a legigényesebb vevőt kielégítő árukat is. Voltak ott mezőgazdasági eszközök és mindenféle szerszámok. Kalapács, reszelő, fűrész... Gyógyszerek, vegyszer, műtrágya. Wilson bácsinak hívták a tulajdonost. Én nem ismertem, de apám mesélt róla. Dörzsölt fickó volt, nem szalasztott el egyetlen üzletet sem. Egyszer a falut előzönlötték a patkányok. Egy szeméttelepről jöttek, a falun túlról. A hatóságok úgy gondolták, hogy a szemétkerakó megszüntetésével a patkányok is eltűnnek, ezért úgy döntöttek, hogy bezáratják. Wilson bácsi volt az egyetlen tiltakozó.

GARY: Hallja, mért nem meséli másnak a falubeli boltos sikereit? *(DONALD hallgatása után hozzászól.)* Nem érdekel a hülyesége.

DONALD: *(Még várja, míg GARY elhallgat.)* Wilson bácsi azzal érvelt, hogy a közösségnek szüksége van a lerakóra, ezért meg kell őrizni. Megoldásként felajánlotta, hogy készít egy mérget, ami megszünteti az inváziót. A hatóságok elfogadták a javaslatot. Így Wilson bácsi...

GARY: Menjen a fenébe!

DONALD: *(Hangosabban.)* Így Wilson bácsi elkészítette a mérget és el is kezdte árulni. Hónapokig rengeteg rendelése volt. A találmánya hatalmas nyereséget hozott.

GARY: *(Indul a lakásába.)* Nem hallgatom tovább!

(DONALD elállja az útját és az arcába mondva folytatja.)

DONALD: De a mérgezés olyan hatásosnak bizonyult, hogy a rágcsálópopuláció megcsappant, így az eladások is meredeken visszaestek.

(GARY nekimegy DONALDNAK, és megpróbálja félreállítani az útjából. THOMAS közbelép. A lökdösődésben DONALD a földre kerül. Mielőtt felkelne, GARY a lakásába menekül.)

THOMAS: *(DONALD segítségére siet.)* Roster úr!

DONALD: *(Ruháját tisztogatva.)* Nem történt semmi, Evans.

(DONALD közeledik GARY ajtajához, és hangosan folytatja a történetet. CAROLYN és PETER kikukkantanak a nappaliba, és mivel nem értik, mi történik, egyszerűen csak kíváncsian követik a jelenetet).

DONALD: Wilson bácsi rájött, hogy mennyire káros lenne virágzó üzletének, ha egy patkány sem maradna a faluban, ezért ördögi tervet eszelt ki. Családja és néhány hűséges alkalmazottja cinkos segítségével nekilátott a városka környékének összeszemeteléséhez, és minden egyes új szemétkerakóban három-négy patkányt engedett szabadon. Nem kellett sokáig várnia, hogy lássa a művelet eredményét. A rágcsálók visszatértek, és velük együtt az üzlet is újjáéledt. Hamarosan kiderült azonban, hogy a terméknek alig van hatása. A rágcsálók új generációi ellenálltak a mérregnek. A patkányok ismét betörtek a faluba, és ezúttal senki sem tudta megállítani az előrenyomulását. A kiűzésükre tett kísérletek hiábavalónak bizonyultak. Még a hamelni patkányfogónak sem sikerült volna megállítani az inváziót. Betörtek a házakba, kiűrtették az éléskamrákat és a boltokat. Semmi sem kerülte el a mohóságukat. Még az embereket is megtámadták. Falubeliek százai hagyták el a falut. Egy nap azonban a patkányok eltűntek. A hír futótűzként terjedt, és az emberek visszatértek az otthonaikba. A kár nagy volt, de apránként a dolgok visszatértek a normális kerékvágásba. Feltűnt, hogy Wilson bácsi boltja zárva maradt, ezért a hatóságok úgy döntöttek, hogy az üzletet belülről is ellenőrzik. A patkányok ott is tönkretettek mindent. Az összes ételmet elpusztították. De volt egy váratlan felfedezés. A megannyi üres polc és törött doboz közepette egy férfi holtteste tűnt fel, tele harapásokkal. Wilson bácsi volt az. Aki szelet vet, vihart arat! Nincs semmi kérdeznivalója, Bruner? Nem érdekli, miért mentek el a patkányok?

(DONALD nem kap választ.)

CAROLYN: Miért mentek el, Roster úr?

DONALD: Undorítónak találták Wilson bácsi húsát.

(Hosszú csend következik, amit csak a WC öblítésének hangja tör meg. Végül DONALD hirtelen GARY lakrésze felé kiált.)

DONALD: Nem mi vagyunk a világ rendfenntartói! Itt az ideje, hogy a birodalom visszavágjon!

(Az ajtó túloldalán egy dübösen eldobott tárgy puffanása hallatszik. Ismét csend. Mindenki szomorú arccal néz. SANDRA hirtelen kirohan a lakásából.)

SANDRA: Mr. Evans, Mr. Evans!

THOMAS: Mi történt, Holt kisasszony?

SANDRA: Nincs vizünk! Lehúztam a WC-t és a tartály nem telt meg újra!

A kosz ellepte a szobát. A menedékhely lakói, akiknek megjelenése a személyes tisztaság és a ruhájuk ápolása terén tanúsított nagyfokú elbanyagoltságról tanúskodik, olyanok, mint a kóbor lények, akiket a véletlen hozott össze egy baljós helyen. CAROLYN tekintete a plafonra szegeződik. SANDRA a szeme sarkából figyel, és időnként felnéz, próbálja kitalálni, mi az, ami leköti a figyelmét.

SANDRA: *(Képtelen visszafogni kíváncsiságát.)* Maga is hallja?

CAROLYN: Hallani? Micsodát?

SANDRA: A lépéseket.

CAROLYN: Milyen lépéseket?

SANDRA: A felettünk lévő lakásból.

CAROLYN: Nem, nem hallok őket.

THOMAS: Felettünk nincsen lakás.

SANDRA: Akkor mi van?

DONALD: Több tonna vas és beton.

SANDRA: És emberek. Napok óta hallok a lépteiket. Lehetséges, hogy minket keresnek. Jelzést kellene küldenünk.

DONALD: Senki sem keres minket.

SANDRA: Mi keltette fel a figyelmét, Carolyn?

CAROLYN: A tetőablak. Látom a csillagokat és megszámolom őket.

SANDRA: *(Felnéz.)* Nincs semmiféle tetőablak.

GARY: Ha odaképzeli, végül látni.

DONALD: *(SANDRA hitetlenkedését látva.)* Hallgassa meg. Tudja, miről beszél. Van valami a légkörben, ami azt a látszatot kelti, hogy a legabszurdabb fantáziák is valóságosak. Tudta, hogy Petert maga az elnök látogatta meg?

SANDRA: Az Egyesült Államok elnöke?

DONALD: Úgy, ahogy mondom!

SANDRA: Itt?

DONALD: Itt hát! Meséld el neki, Peter.

PETER: Róla álmodtam. Ennyi az egész.

GARY: *(DONALDHOZ.)* Továbbra is bosszantani akar minket a provokációival?

DONALD: Csak el akartam magyarázni Sandrának, hogy semmi sem lehetetlen ebben az életben.

GARY: *(Két lépésre DONALDTÓL.)* Ha tovább folytatja, Isten bizony, szétverem a fejét.

DONALD: Nem félek a fenyegetéseitől...

THOMAS: Uraim, a mi helyzetünkben nincs értelme olyan vitákba bocsátkozni, amelyek nem vezetnek sehová. *(A többiekhez fordul.)* Nem tudom, önök mit gondolnak.

GARY: Elegendem van a hazugságaiból!

CAROLYN: Nekem pedig a sok veszekedésből.

GARY: Roster egy személtáda.

DONALD: Először megfenyeget, aztán meg sérteget... Mi jöhet még?

GARY: Nem tűröm, hogy gúnyt űzzön azokból a dolgokból, amiket tisztellek.

DONALD: Van valami, amit tisztel, a pénzen kívül?

GARY: A haza iránt gyengéd érzelmeket táplálok. Maga, Roster, utálja a hazáját.

DONALD: Nem, én nem a hazát utálom. Csak azokat, akik kihasználják.

GARY: *(Közbevág.)* Képtelen bármit is tenni érte. Minden alkalommal, amikor kinyitja a száját, megsérti a hazát.

DONALD: Nem, nem, nem és nem!

CAROLYN: Ne viselkedjenek már úgy, mint egy dühös gyerek.

SANDRA: Ne ácsorogjon ott keresztbe font karral, Evans úr! Mutassa meg a tekintélyét! Csináljon már valamit!

THOMAS: Itt senki sem több a másiknál. Sőt, ha valaki kevesebb, mint bármelyikük, akkor az én vagyok. Ha valaki, akkor én kevesebb vagyok, mint bármelyikük. Mi mást tehetnék, mint hogy a józan eszükre apellálok? Már egy ideje együtt vagyunk. Eddig civilizált lényekként éltünk együtt, megtűrtük egymást... Ennek így kellene maradnia. És mégis...

SANDRA: És mégis, mi?

THOMAS: A dolgok változnak. Elkezdjük megmutatni magunkból a legrosszabbat.

GARY: Ez az alak azt szeretné, ha nemzetünk parányi lenne, ha észrevétlen maradna.

PETER: Kívánhatja ezt bárki is?

GARY: Ő!

PETER: Mondja, hogy nem, Roster úr.

GARY: A gyávákhoz hasonlóan ő is csak saját magát látja nagynak, illetve azt, ami a saját mércéje szerint készült. Minden körülötte kicsi, kicsinyes.

PETER: *(DONALDHOZ.)* Gyávának nevezte, és maga továbbra is közömbös marad. Nem lennék képes rá.

THOMAS: Peter, az isten szerelmére...

PETER: Csalódtam. Önből hiányzik a bátorság.

DONALD: Ki mondta, hogy így van?

PETER: Ha csak minimális bátorság lenne magában, megmutatná.

GARY: Amerika nem érdemel ilyen embereket.

DONALD: Ugyanolyan amerikai vagyok, mint a többi ember.

GARY: Az olyan polgárok, mint maga, túl sokan vannak. Különösen most, amikor oly sokan próbára akarják tenni a hatalmunkat.

DONALD: Tessék, megint a hazafias szólam!

GARY: A hazaszeretet és a bátorság kéz a kézben járnak.

DONALD: Szerencsétlen ország az, amelynek a gyermekei bátorságára van szüksége ahhoz, hogy nagy legyen. Nincs más erény, amit figyelembe kellene venni, hogy ezt elérjük? Nem lehetünk átlagos polgárok? Miért adjuk a legkisebb problémánál is kalandorok kezébe a szabadságjogaink védelmét? A józan ész és az óvatosság már nem használ?

GARY: Magában az óvatosság és a félelem egy és ugyanaz.

THOMAS: Elég volt, uraim...

DONALD: Donald Roster nem ismeri a félelmet. Soha nem ismerte. Még akkor sem, amikor Vietnámban harcolt.

PETER: Vietnámban volt?

DONALD: Igen. Donald Roster közlegény jelentkezik! Huszonöt éves. Frissen nősült.

GARY: Ne foglalkozzon vele, fiam. Hazudik.

(DONALD leveszi az ingét, és megmutatja meztelen felsőtestét. Az alkarján van egy tetoválás, amely az Egyesült Államok Nagy Pecsétje hátoldalának egy részét ábrázolja: egy szem, egy csonka piramis, tetején az egyik legenda, amely a szalag alján jelenik meg.)

DONALD: Egy héttel az indulásom előtt csináltattam.

(GARY kivetélével mindenki körülveszi. SANDRA ráteszi az ujját a rajzra.)

SANDRA: *(Olvasva.)* Novus Ordo Seclorum... Mit jelent ez?

DONALD: A korszak új rendje.

SANDRA: Szép, ugye?

GARY: Ne higgyenek a szemfényvesztésnek. Roster nem az egyetlen, aki járt Vietnámban.

DONALD: Természetesen nem. Több ezren voltunk, akik megjártuk azt a poklot.

GARY: Ki emlékszik már erre?

DONALD: Én!

SANDRA: A háború nem akármilyen dolog.

GARY: Nem, ha vége, már nem hír többé.

DONALD: Számba veszed, mit nyertél, mit veszítettél. Mérlegelsz és kész, vége, tiszta vizet öntesz a pohárba. Erre gondol Bruner. Amennyire én látom, nagyon jól ismeri a mechanizmusát.

GARY: Lószart! Ráadásul egy olyan háborúról beszél, amely szigorúan véve nem is létezett.

DONALD: Akkor mi volt, egy képzeletbeli háború?

GARY: Jogi szempontból még az sem. Ahelyett, hogy átkoznánk a történelmünket és árnyékokkal tölténénk meg a múltat, miért nem arról mesélnek, hogy 1969. július 24-én egy Neil Armstrong nevű amerikai volt az első ember, aki leszállt a Holdra?

DONALD: Mert miközben az Apollo az űrben utazott, egy maroknyi ember egy agyatlan lovassági kapitány parancsnoksága alatt harcba indult, és amint Neil kilépett a Hold szürke, poros talajára, rajtunk ütöttek. Miközben a hősök képe körbejárta a földgolyót, én magam is egy mocsárban ragadtam, hogy hőssé váljak. Névtelen hőssé, nyilván. Legnagyobb bánatomra. Miközben egyre süllyedtem, szartam annak az embernek a halottjaira, aki azt mondta nekünk, hogy a hazáért meghalni derék és becsületes dolog.

Hazug személtáda! Se nem derék, se nem becsületes! Keserű és haszontalan! De életben maradtam, a szolgálataimért megkaptam a Bíbor Szívet, és hazaküldtek. Addigra minden hazafias lelkesedésem eltűnt. Többé már nem egy ártatlan fiatalember voltam. A kitüntetést megtartottam, hogy odaadjam Marthának. Martha a feleségem volt. Feltételeztem, hogy örülni fog. De Martha meglepetést tartogatott számomra. Roppant kellemetlen meglepetést. Megkértem a legjobb barátomat, hogy vigyázzon rá, amíg távol vagyok. Becsülettel betartotta a szavát, olyannyira, hogy még a saját feleségét is elhagyta. A Bíbor Szívet a kukába dobtam.

GARY: *(Nagyot nevetve.)* A feleségedet kefélted!

DONALD: *(Felveszi az ingét.)* Vicces, nem igaz?

(Hatásszünet. GARY hátralép. CAROLYN ismét felnevez.)

GARY: Bocsánat. Sajnálom, Roster. Nem akartam... Sajnálom. Mit mondhatnék még?

SANDRA: *(DONALDHOZ, rövid szünet után.)* Miért tört ki az a háború?

DONALD: Nem mindegy?

PETER: *(Kiábrándultan.)* Részt vett benne, és nem érdeklő?

DONALD: Amikor az elkezdődött, nagyon fiatal voltam. Fiatalabb nálad. Ha valaki el is magyarázta, hogy mi a fenét keresett a hadseregünk Ázsia távoli sarkában, nem emlékszem rá. Aztán, mire rám került a sor, már a konfliktus sűrűjében voltunk. Addigra már rengeteg érvvel lehetett igazolni, hogy jó ügyért harcolunk.

SANDRA: Mit nevez ön jó ügynek?

DONALD: Minden olyan ügy, amely mélyen megérint minket, és együttműködésre ösztönöz, jó ügy. Akkoriban sok szó esett a kommunista fenyegetés megállításáról. Most meg a terrorizmus megfékezéséről. Mi, amerikaiak annyira tudatlanok vagy naivak vagyunk, hogy nem kell ahhoz lángelmének lenni, hogy valaki előhúzzon a zsebéből néhány cukorkát, amivel átverhet minket.

CAROLYN: Talán azoknak az embereknek volt egy problémájuk, és mi elhatároztuk, hogy megoldjuk.

SANDRA: Miért pont mi?

CAROLYN: Ez már máskor is előfordult.

DONALD: Néhányan azt mondják, hogy a katonai beavatkozásainkkal a nagylelkűséget gyakoroljuk. Nélkülözhetetlennek gondoljuk magunkat.

SANDRA: Tényleg azok vagyunk?

GARY: *(Hirtelen megtöri a hallgatását.)* A mi életmódunk példaértékű a világon mindenkinek.

DONALD: Kibújt a szög a zsákból! A mi elviselhetetlen arroganciánk. Valaki egyszer a hatalom arroganciájáról beszélt. Azzal dicsekszünk, hogy mi vagyunk a kiválasztott nép, hogy átformáljuk a világegyetemet, hogy aztán a saját képünkre formáljuk újra. Kár, hogy pocskék imperialisták vagyunk.

GARY: Elég ebből a hülyeségből! Nagyon komoly dolgokon gúnyolódik, nem unja még ezt a játékot?

DONALD: Milyen játékról beszél? Mások játszanak velünk. Megpróbálnak meggyőzni minket arról, hogy be kell avatkoznunk a világ minden ügyébe, hogy exportálhassuk a szabadságról és az igazságszágról alkotott elképzelésünket, és küldetésünk, hogy terjesszük a minket dicsőítő demokratikus erőnyeket...

PETER: Mi a baj ezzel?

DONALD: Így fogalmazva, semmi. Bár túlzásnak tűnik számomra úgy tenni, mintha senki sem maradhatna ki ebből az élvezetből. És az utolsó csepp a pohárban, hogy törekedjünk arra, hogy az emberiség egy kicsit amerikaivá váljon. Nem tagadom, hogy nem vagyok lelkes hazafi, de az ilyen érzelmek számomra nem tűnnének helytelenek, ha egy fiatal és kissé naiv nemzet szájából hangzanának el. Néhány túlzás és még néhány hiba is tolerálható, ami a tapasztalatlanságnak és – esetünkben, egyesek szerint – a műveletlenségnek tudható be.

CAROLYN: Az Egyesült Államok egy fiatal ország.

DONALD: Egyre kevésbé. Azt mondanám, hogy már nem is az. Ki kell gyógyulnunk végre a Pán Péter-szindrómából. Felnőttként kell viselkednünk, és ez feltételezi azt is, hogy el kell fogadnunk, hogy a hazaszeret, amivel annyit kérkedünk, szimplán képmutatás, hiszen nem emiatt ütjük bele az orrunkat mindenbe. A mögött a sok háború mögött nem más, mint a világi javak irányítása áll. A piszkos üzletek, a jó szándékkal való visszaélés, a bűnöző politikusok támogatása... Mindent összemосnak. Mindent szabad. Túl sok szemetet exportáltunk, és a világ ezt elkezdte visszaadni nekünk. Ez az igazság. A saját szemetünk vált fenyegetéssé az Egyesült Államok számára. Már megtörtént. Az elszenvetői vagyunk ezeknek a hatásoknak. Egy sérült nemzet vagyunk. A túlélési lehetőségeink veszélyben vannak. És mit teszünk, hogy elkerüljük mindezt? Semmit, kedveseim, abszolút semmit. Hagyjuk magunkat belerángatni egy katasztrófába egy olyan valaki által, aki azt gondolja, hogy tudja az isteni igazságot.

PETER: Gondolom, Bush elnökre céloz. Ő csak a kezébe vette az irányítást. Ő pontosan tudja, hogy mit kell tenni. Mi vagyunk azok, akik cserben hagytuk őt, a földbe dugtuk a fejünket, miközben a bátrabbak igyekeznek kikaparni a gesztenyét. Szar alakok vagyunk. A szégyentelen viselkedésünkkel együtt.

(Kellemtelen csönd van.)

THOMAS: Roster úr egy háborús veterán.

PETER: Jól tette, hogy megszabadult az érdemrendjétől. Nem érdemelte ki.

THOMAS: Megtiltom, hogy így beszélj Roster úrral...

DONALD: *(Egy kézmozdulattal félbeszakítja.)* Hagyja csak. Nem sértett meg. Sőt, mi több, szerintem senkit sem szabadna kitüntetni. Mire valók ezek a plecsnik? Jelentenek egyáltalán valamit? Nem is kéne létezniük.

PETER: Ha egy nap egy ilyen elismerést kapnék, én biztosan nem utasítanám vissza.

(SANDRA kibasznája az újabb csendet, hogy a kezét a fülébe érintse, mint aki valamilyen külső hangra fülel. De szinte azonnal fel is hagy a próbálkozással.)

SANDRA: Már nem hallom a lépéseket.

CAROLYN: Én pedig nem látom a csillagokat.

SANDRA: Egy perce még éppen számlálgatta őket...

THOMAS: Nincs semmiféle tetőablak odafenn, Holt kisasszony.

SANDRA: Ez igaz. Biztosan Carolyn találta csak ki, hogy gúnyt űzhessen belőlem.

(CAROLYNHOZ.) Hazudott nekem.

CAROLYN: Nem magának hazudtam, csakis saját magamnak. Néha ablakokat képzelek el, hogy szemlélhessem, ami a túloldalt van, és hogy ne őrljek meg. Önnek nincsen szüksége ezekre az abszurd találmányokra. Imádkozik és ez elég is magának a túléléshez. Amikor imádkozni látom, elfog az irigység.

SANDRA: Én nem imádkozok. Magamban beszélek. Már egy ideje nem imádkozok. Elfelejtettem, hogyan kell imádkozni.

X.

A helyiség üres, félhomály uralkodik. A jelzőlámpa piros fénye kialszik. A többi jelzőfény pislákol és egymás után narancssárga, sárga és kék villanások váltakoznak. Végezetül a zöld fény is felvillan. Eltelik egy kis idő, amíg valaki életjelt nem ad magáról. Végül CAROLYN az, aki kijön a lakrészéből. Nyújtózkodik, majd ásít egyet. Ezután mozdulatlanul áll, mint akinek semmibe sincsen kedve. Majd úgy dönt, hogy visszamegy a lakásba, de éppen, amikor belépne az ajtón, észreveszi, hogy a kijelző nem a megszokott módon világít. Odafordul, és megállapítja, hogy valóban megváltozott a fényjelzés. Nem reagál semmit. Körülnéz, mint aki nem tudja elbinni, amit lát. Aztán hirtelenjében, elkiáltja magát.

CAROLYN: A fény! A zöld fény! Zöldre váltott a jelzőfény!

(Szép lassan a többi lakrészből is mozgólódást hallani. THOMAS reagál először a kiabálásra. Nagyon hirtelen kellett felkelnie, így elég kábán jön ki a vackából.)

THOMAS: Mi ez a kiabálás? Történt valami? *(Amint megpillantja CAROLYNT.)*

Carolyn... Mit csinál itt? Még este van.

CAROLYN: Thomas...

THOMAS: Rosszul érzi magát?

CAROLYN: A kijelző... a fény...

THOMAS: A zöld jelzőfény!

CAROLYN: *(THOMAS közelebb megy a kijelzőhöz.)* Maga is ugyanazt látja? Mondja, hogy nem hallucinálok.

THOMAS: Nem hallucinál.

(CAROLYN dörömbölni kezd a lakások ajtaján, majd egy hatalmas panasz-, sértegetés- és cáromkodásáradat zúdul rá. Ezután THOMAS nyakába csimpaszkodik és csókolgatni kezd. Ebben a helyzetben lepik meg őket a lakrészükből kilépő társaik. A haragjuk egy pillanat alatt meglepődésbe csap át, majd a meglepődés izgatottsággá alakul, és a felfordulás kellős közepén mindenki máshogy viselkedik. GARY leplezetlen szorongással odarohan a lift ajtajához és több alkalommal is rácsap. DONALD látszólag visszafogott érzelmi állapotból egy igazán mély lehangoltságba kerül. PETER csatlakozik CAROLYN és THOMAS öröméhez, amint ez utóbbinak sikerül megszabadulnia a nyakába csimpaszkodó nőtől. SANDRA pedig mereven nézi a kijelzőt, majd hátrálni kezd a terem másik vége felé, ahol nekiütközik a falnak, majd állva marad a falnak dőlve.)

GARY: *(THOMASHOZ szemrehányóan.)* Már kimehetünk! Mire várnak? Miért nem küldik a liftet?

THOMAS: Nyugodjon meg, kérem. Szerencsére túl vagyunk a legrosszabb részén.

GARY: A legrosszabb majd akkor lesz, ha már fent leszünk.

DONALD: Én nem vagyok hajlandó felmenni, ameddig meg nem tudom, hogy mi a helyzet odafent. Tudja valaki?

(Megbökkenve néznek egymásra.)

GARY: *(THOMASHOZ.)* Ne bámészkodjon már! *(A kijelzőre mutat.)* Feltételezem, ez a kijelző azért van, hogy informáljon bennünket. Nem ezt mondta?

THOMAS: De. Ugyanakkor arra is felhívtam a figyelmüket, hogy a rendszert még nem élesítették.

GARY: Ellenőrizte?

THOMAS: Mégis minek?

CAROLYN: Ellenőrizze le, Thomas. Ki tudja, hátha...

(GARY nem várja meg, amíg THOMAS megnézi. Kitartóan nyomogatja a képernyő melletti gombot.)

THOMAS: Higgycs el nekem, Bruner úr. Még billentyűzet sincsen. Hiányzik a billentyűzet.

(GARY ököllel üti a képernyőt, majd kimerülve feladja.)

GARY: A markukban vagyunk, Evans. Mondja meg maga, mit kellene tennünk.

THOMAS: *(Próbálja a feszültséget oldani.)* Először is, ha maguk is úgy gondolják, öltözzünk fel és egy kicsit hozzuk rendbe magunkat, hogy legalább valamelyest szalonképesek legyünk. Később, amikor majd megint összegyűlünk, részletezem a biztonsági szabályokat, amiket mindenkinek be kell tartania, hogy elhagyhassuk az óvóhelyet. Mit szólnának hozzá, ha három perc múlva újra itt találkozoznánk? *(Senki sem válaszol.)* Rendben, akkor három perc.

(THOMAS eltűnik a kis zugában. A többiek a teremben várakoznak. Kis idő múlva CAROLYN megvonja a vállát, és bemegy a lakásba. A táskájával tér vissza. Azon nyomban PETER is elkezd keresni a batiszájkáját.)

CAROLYN: *(GARYHEZ és DONALDHOZ.)* Nem hozzák a kabátjukat?

DONALD: Dehogynem.

(DONALD rögtön el is megy érte. GARY egy kis ideig gondolkodik, hogy mit tegyen. Mielőtt belépne a lakásába, egy pillantást vet a lift ajtajára.)

PETER: Holt kisasszony, ön nem szedi össze a dolgait?

SANDRA: Van időnk.

(Amikor THOMAS visszatér, már mindenki a teremben van.)

CAROLYN: Hadd nézzem meg tüzetesebben, Thomas. Nagyon elegáns, úgy néz ki, mint egy cégvezető. Reménykedem benne, hogy lassan itt a vége. Megengedi? *(Megigazítja a férfi nyakkendőjét.)* Egy kicsit ferdén állt. Így már jobb.

SANDRA: Milyen biztonsági szabályokra célzott, Evans úr?

THOMAS: *(CAROLYNHOZ.)* Elnézést... *(SANDRAHOZ.)* Ezek csupán alapvető óvintézkedések.

SANDRA: Azt mondta, hogy majd tájékoztatni fog minket róluk.

THOMAS: Természetesen. Éppen erre készültem. A legvalószínűbb, hogy már várnak bennünket odafent. Ebben az esetben, az egyetlen dolgunk, hogy pontosan kövessük a kapott utasításokat. De ha nem így lenne, akkor amint kiérünk, mindenképpen el kell fednünk a szánkat és az orrunkat. Ha esetleg valami égető érzést éreznénk a szemünkben, fájna a torkunk és nehezen tudnánk csak mozogni, akkor minél előbb távolodjunk el a helyszíntől. Menjenek haza, de ha az túl messze van, akkor menjenek a Central Parkba. Bármelyik hely megfelel, a lényeg, hogy tiszta levegőt tudjanak lélegezni, ami közömbösíti a légtérben található veszélyes biológiai és kémiai anyagokat. Csak hogy értsék, legfőképpen a lépfenére és a szaringázra gondolok. Önök már hallottak ezekről. *(A aktatászkát az asztalra teszi és kivesz néhány tartályt, amiket szétoszt, miközben beszél.)* Rendben. Most pedig tegyük fel, hogy a várost nukleáris

támadás érte. Ez esetben el kell fogyasztanunk ezeknek a tartályoknak a tartalmát. Ez kálium-jodid. Megvédi a pajzsmirigyet, ami a szervezet legsebezhetőbb része.

GARY: Az az érzésem támadt, mintha le akarna beszélni minket arról, hogy elhagyjuk ezt a búvóhelyet.

THOMAS: Bruner úr, ön azt csinál, amihez csak kedve van. Mindnyáján elég nagyok vagyunk, hogy döntéseket tudjunk hozni.

GARY: Természetesen. Egy másodperccel sem vagyok hajlandó több időt itt eltölteni a szükségesnél.

PETER: Én is minél előbb el akarok innen menni. Lehet, hogy odafenn szükségük van ránk.

SANDRA: És mi vár ott ránk? Nagyobb pusztulás? Újabb sebesülések, miközben még a szeptember 11-i sebek sem gyógyultak be? Azt mondják, hogy a rossz emlékek idővel eltűnnek, de szerintem ez velünk nem így fog történni. Az élet úgy akarja, hogy velünk maradjanak. Evans úr, azt gondolja, hogy a szavai megnyugtathatnak minket? Lenne oly kedves elismételni azt a tanácsot, amit ugyanezen a helyen adott nekem? Emlékszik még? «Amikor majd kijut ebből az egérlyukból, menjen a Times Square-re és maradjon ott egy jó ideig», ezt mondta nekem. Biztos benne, hogy a Times Square létezik még, hogy nem csak törmelékből áll? Én lépéseket hallottam odafentről. Csak képzelődtem? Ilyen vagyok. Nyilván megbolondultam. *(Megakadályozza, hogy THOMAS válaszolhasson.)* Nem mondják, de gondolják. Én azt hittem, hogy eljönnek értünk és kimenekítenek minket innen. Tévedtem. Ők azok voltak, akik menekültek New Yorkból. Inkább ők is elbújtak a föld alatt, mint mi, és elviselték ezt a szörnyű környezetet.

THOMAS: Már nem lehet hallani a lépéseket!

SANDRA: Ez egy jel, hogy már nem élnek. Ahhoz, hogy kijussunk, át kell gázolnunk a holttesteiken. Átgázolni rajtuk. Nem vagyok rá képes. Erre nem vagyok felkészülve. Hacsak rágondolok, elkap a hányinger. Felfordul a gyomrom, szerintem mindjárt...

(SANDRA a szájára elé teszi a kezét és nagy sietve a lakásába menekül. PETER a jelenet hatása alá kerül és követni készül SANDRÁT, de aztán visszakozik.)

GARY: Harmincöt évvel ezelőtt érkeztem ebbe a városba, és teljesen foglyul ejtett a hely és az emberek. Itt minden törekvés valóra válhat, ha az ember igazán akarja. Lehet bármilyen az állapota, még ha egy temetővé is alakították át, én itt maradok. Elköteleztem magam a jövőjével kapcsolatban. Minden tőlem telhetőt meg fogok tenni, hogy pontosan ugyanolyan legyen, mint régen volt.

DONALD: Pont, mint régen.

GARY: Pontosan.

DONALD: Hagyja, hogy mások újra felfedezhessék.

GARY: Én olyannak akarom, mint régen volt.

DONALD: A káosz élő példája.

GARY: Én abban élek. Abban a káoszban, ami annyira zavarja önt. Ez adja az összes energiát számomra, ettől vagyok az, aki. Nincs a világon még egy olyan hely, ami ilyen közel lenne a mennyországhoz.

CAROLYN: New York a mennyország. Az volt.

DONALD: *(CAROLYNHOZ.)* Egy esztelen emlékművet nem lehet összehasonlítani a mennyországgal.

CAROLYN: A világért sem szeretnék beleszólni a vitájukba. Ez a maguk dolga. Én egy hétköznapi New York-i nő vagyok, és az egyetlen vágyam, hogy újra bejárhassam Manhattant utcáit, hogy találkozzak a barátaimmal, hogy elmenjek moziba, színházba és a kedvenc éttermeimbe... és a hónap első hétfőjén beüljek a Carlydel kávézóba, igen, a Carlydel kávézóba, mert ha ott találom a klarinétosó Woody Allent, akkor a legkisebb kétségem sem lesz afelől, hogy minden rendben van.

GARY: Semmi sem lesz rendben addig, amíg nem töltjük ki a tornyok által hagyott űrt.

DONALD: Ön is felajánlja, hogy kitöltse? Mire ez a nagy sietség? Amikor utoljára arra jártam, akkor csodával határos módon néhány közeli épület még állt, fekete ponyvával fedett homlokzattal. Nem lenne sürgősebb lebontani őket, mielőtt még összedőlnek? És különben is, mi értelme lenne új felhőkarcolókat felhúzni, ha még így is marad négyezer négyszáz a városban? Mit számít, ha kettővel több vagy kevesebb lesz?

(PETER csendben követte a beszélgetést, de DONALD utolsó szavai annyira feldübbítik, hogy hirtelen egy rudat ránt elő, amivel le akarja ütni a férfit. CAROLYN és THOMAS azonban gyorsan közbeavatkoznak, megakadályozva, hogy az erősszak tovább folytatódjon.)

THOMAS: *(Miközben elveszi tőle a rudat.)* Mit művelsz, haver?

(PETER inkább meglepődöttnek látszik, mintsem ijednek. GARY közömbösen néz.)

CAROLYN: *(DONALDHOZ.)* Vérzik.

DONALD: Semmiség.

CAROLYN: Ne nyúljon a sebhez. Bekötöm.

DONALD: *(Egy zsebkendővel tisztogatja magát.)* Tényleg semmiség, Carolyn. Egy karcolás.

THOMAS: Engedje meg, hogy segítsünk.

(DONALD nem is figyel rá. PETER felé közelít és mereven nézi, mintha magyarázatot várna tőle.)

PETER: Lehet, bocsánatot kellene kérnem, de nincs szándékomban. Apámtól tanultam meg szeretni ezt az országot. Még most is hallom, ahogy azt hajtogatja, hogy mi ide születünk, de azoknak, akik idejöttek munkát meg nyugalmat keresni, el kellene menniük, ha nem tetszik itt nekik. Ha maga nem érzi itt jól magát, Roster úr, akkor csak menjen!

DONALD: Ki vagy te, hogy megmondod, mit csináljak? Ki osztott neked lapot, hogy kioktass engem a hazafiságból? Én a magamét egy háborúban szereztem, de megtört bennem, mert nem ez volt az elképzelésem arról, mi is az, hogy hazafi. Nem gondolom, hogy a hazafiság azt jelenti, az életet kellene odaadni a hazáért. És azt sem, hogy bizonygatnom kellene a hazafiságom. Most már látom, hogy ebben Bruner módszereit valód. Nem sokkal ezelőtt ő már majdnem túlszárnyalt ebben az ostobaságban. Hát ide hallgass, öcsisajt: az én hazafiságom nem ezé az alaké, aki azt hiszi magáról, hogy az isteni igazság birtokosa, aki úgy néz rám, hogy még csak nem is titkolja, mi a szándéka. Hogy ő arassa le a munkád gyümölcsét. De azt sem vállalom fel, amit a tied beléd oltottak.

GARY: Az olyan fiatalok, mint Peter, a mi reménységünk.

DONALD: Pont annyira bízom bennük, mint azokban a szélhámosokban, akik manipulálják őket.

GARY: Talán fáj magának, hogy hasonlóak az ambícióik?

DONALD: Na és, magának miféle ambíciói vannak? Új, felhőkbe érő tornyokat szeretne látni? Mind a hatalom jelképe! De ha felépülnek, villámhárítók lesznek, amik végül új viharokat vonzanak. Van egy fogadásom rá, hogy az a hely olyan mementóvá válik, amelyik a terrortámadások áldozatainak emléke előtt tiszteleg majd. Mindenekelőtt előttük. De egyben azok előtt is, akik néhány értelmetlen amerikai generáció és a gátlástalan kapzsiság miatt vesztek oda. Noha kétlem, hogy bárki építene ide valamit. New Yorkban építkezni mindig is egy folyamatos, irgalmatlan háború lesz az örökös ingatlanbiznisz vállalkozói között. Az egész a pénzről és a politikáról szól.

(A lift megáll. Mielőtt kinyílik az ajtaja, a színen minden mozgás megszűnik.)

THOMAS: *(A nézők felé fordulva.)* Nem tudom, hogy abban a pillanatban Garynek lett volna bármi ötlete arról, mit lehet csinálni a *Ground Zeróban*. Ha volt is ilyen neki, nem volt ideje kifejtteni. A lift érkezése megszakította a beszélgetést. Hónapokkal később, amikor felhívtam, hogy megoldjuk a hosszúra nyúlt bezártságából adódó kártérítési ügyeket, úgy tűnt, hogy mégis van ötlete. A cégem minden felelősséget magára vállalt a történetekért, és elérte, hogy ne legyen belőle hír a médiában. A jogi szakértőink segítségével néhány kellemetlenebb, az utolsó órában jelentkező probléma is megoldódott. Az az igazság, hogy sosem tudjuk meg részleteiben azokat az okokat, amik ebbe a lehetetlen helyzetbe sodortak minket. Már említettem önöknek, hogy amikor meglátogattuk az óvóhelyet, jött egy vészriasztás, és valaki működésbe hozta a védelmi rendszert. Nincs kétség, ez hiba volt. Aztán volt egy műszaki probléma is, amit meg új és sajnálatos hibák sora követett. *(Szünetet tart.)* Gary irodájában találkoztunk, ami az Equitable Buildingben van. *(Mosolyogva emlékszik valamire, azzal a látogatással kapcsolatban.)* Persze az irodák és a folyosók tele voltak amerikai zászlókkal. Minden formában és méretben. Kicsike asztali, azután álló zászlók, néhány a fél falat betakarta, meg olyanok is, amiket a rendezvényeken használnak...

GARY: Meglepődött?

THOMAS: Meglehetősen.

GARY: Az az idióta Roster adta az ötletet. Egyik nap vitatkoztunk, aztán már nem emlékszem hogyan, de előkerült a zászló-téma...

THOMAS: Nem akartam magának mondani, de fültanúja voltam annak az összezördülésnek.

GARY: «Nincs esetleg az üzleti partnereid között olyan, aki zászlókészítéssel foglalkozik?», kérdezte tőlem.

THOMAS: Tisztán emlékszem Donald szavaira.

GARY: «Miért is ne?», mondta. És tessék. Én nem készítem, hanem eladom a zászlókat. Eladom őket. Hihetetlen igény van rájuk. Szeptember 11. óta nem kevesebb, mint hétszáz százalékkal nőtt az eladás.

THOMAS: Gary mutatott nekem egy dobozt, amin a *Made in China* felirat volt.

GARY: Kínából hozom be őket. A rendeléseimet két üzemben teljesítik, Sanghaj külvárosában. Jó ütemben, jól dolgoznak, és jobb áron, mint a mi munkásaink. Egyetlen varrónő naponta több mint száz zászlót készít el. Évente 20 millió zászlót tudnak legyártani. Egy dollárt fizetek minden poliészterből készült, közepes méretű darabért. Hát nem fantasztikus?

THOMAS: Erre azt feleltem neki, hogy ha Donald tudna erről, magából kikelve tiltakozna.

GARY: (*Viccelődve.*) Jobb, hogy nem tud róla. El tudom róla képzelni, hogy követelné a jutalékát, amiért rávezetett egy nyereséges vállalkozásra.

THOMAS: Én a kínai kereskedelmi kapcsolatokra gondoltam.

GARY: Mi rossz van bennük? Figyeljen, Evans. A zászlógyárban erősen szennyező kemikáliákat használnak. Mi szükség van arra, hogy a mi munkavállalóink egészségét kockáztassuk? Különben is, a Kínával való barátság az érdekünk és az én üzletem ezt csak erősíti.

THOMAS: Elköszöntem.

GARY: Siet? Valamiről beszélni akarok magával.

THOMAS: Azt hittem, arról a határidős ügyletről van szó.

GARY: Azt felejtse el. Nem volt jó ötlet. Azokról a helyiségekről van szó, amiket a Wall Streeten vettem. Együttműködök az Alsó Manhattan Fejlesztéséért Cégcsoporttal és vannak belső információim, hogy mit terveznek a *Ground Zeron* kapcsolatban. A dolgok mozgásba lendültek, és el kell gondolkozzak, mit is kezdjek az ingatlanjaimmal. Megmutatnám magának. Velem tart?

THOMAS: A séta alatt megmutatta nekem azokat az épületeket, amelyekben az ingatlanjai vannak, és egyfolytában arról a városról beszélt, ami ott fent ránk várt.

GARY: Lehet, hogy nem lett a világ legbiztonságosabb városa, de minden menni fog a maga útján. New York az New York, a francba is! Itt az élet nem áll meg, megy, halad tovább...

THOMAS: Ahogy mentünk, a nagy lyuk széléhez értünk. Elvegyültünk az emléktárgyakat árusítókkal és a bábmézők tucatjaival, akik vagy nézelődtek, vagy fotózták a nagy semmit. Mint mindig, most is ledöbbsentem ekkora érzéketlenség láttán. Garyvel tökéletes ellentétben, akinek úgy csillogott a szeme, mintha hegyekben állna előtte a beton és az acél.

GARY: Ha elkezdik építeni a Szabadság Tornyt, egész Alsó Manhattan újjá fog éledni, és minden felbecsülhetetlenül értékes lesz.

THOMAS: Bevallottam neki, hogy még sosem hallottam a Szabadság Tornyról.

GARY: Ez a központi eleme annak az épületegyüttesnek, ami a World Trade Center helyére kerül. Több mint 500 méteres lesz. A tetején lesz egy olyan hegyes antenna, mint egy bajonett. El tudja képzelni?

THOMAS: Nem volt könnyű elképzelnem. «A város visszakapja régi sziluettjét», kockáztattam meg.

GARY: Ez az épület a világ tudára fogja adni, hogy New York erős és bízik a benne élőkben. Szép és látványos lesz, ugyanakkor kihívó is. Figyelmeztetés a nem egyenes úton járóknak.

(A lifttató kinyílik és belülről éles fény árad kifelé. Mind az öten lassan elindulnak, mintha valamilyen varázslat hatása alatt lennének. A sort THOMAS zárja. CAROLYN, aki megelőzi, még visszafordul, mielőtt beszállna.)

CAROLYN: Sandra hiányzik.

DONALD: A lakásában van. Megyek és hívom.

THOMAS: Ne aggódjon. Majd én szólok neki. *(Hangosan.)* Holt kisasszony, indulunk.

(A hívásra nem jön válasz. THOMAS odaér SANDRA lakásának ajtajához.)

THOMAS: Hall engem? Siessen. A lift ránk vár. Holt kisasszony...

(Benyomja az ajtót, majd benéz a lakás belsejébe. A háttérben, a tetőről lóg SANDRA teste. THOMAS elbűlve nézi.)

DONALD: Történt valami, Evans úr?

THOMAS: Nem. Azt hiszem, Holt kisasszony gyengélkedik. Menjenek. Ne késlekedjenek.

CAROLYN: Magával maradok.

THOMAS: *(Türelmetlenül.)* Nem, nem. Menjen csak velük. Főnt mondják meg, hogy küldjenek egy orvost. *(Senki sem mozdul.)* Gyerünk, mire várnak? Itt vége a műsornak. Nem hallják? Vége van!

(Eltűnnek a liftben. THOMAS a liftajtó előtt marad, amíg be nem záródik. Az óvóhely falai és minden, ami benne van, elhomályosodik, majd eltűnik. SANDRA boltteste is. Az üres háttérben kirajzolódnak New York fekete-fehér körvonalai.)

PÁLYAMUNKÁK

MŰFORDÍTÁS

ATTILA JÓZSEF

CSAK AZ OLVASSA VERSEMET / QUE SOLO LEA MI POEMA

Csak az olvassa versemet,
ki ismer engem és szeret,
mivel a semmiben hajóz
s hogy mi lesz, tudja, mint a jós,

mert álmaiban megjelent
emberi formában a csend
s szívében néha elidőz
a tigris meg a szelíd őz.

Que solo lea mi poema
el que me conozca y quiera,
ya que en la nada navega
y lo que será, sabe como el profeta,

porque en sus sueños apareció
en forma humana el silencio
y en su corazón a veces discurren
el ciervo manso y el tigre.

Traducción de Bence Gergő Patkós.
Revisado por Patricia Sánchez Martín.

FEKETE ISTVÁN

RORÁTE

Olyanok ilyenkor a csillagok, mint az álmos gyerek szeme. Kicsit hunyorognak és még nem tudják: sírásra vagy nevelésre nyílnak-e, avagy aludjanak to-vább. Hát, csak pislognak.

Enyhe az idő, a szél csak a kerítések mellett lézeng, ámbár elég hűvösen. Az ablakok néhol nézik már a hajnalt, néhol nem és a csizmák nem kopognak a gyalogjárón, inkább csak cuppognak.

Néhol egy halk szó, néhol az se. Néhol csak árnyak járnak, néhol kis lámpások imbolyognak és mutatják, hova kell lépni, ámbár hiszen sár van mindenütt.

Az ég még sötét, s a nappal ágát csak hinni lehet a keleti égen, s ez elég. Egyébként nem gondol rá senki, mert a búzák kikeltek már, a krumpli a veremben s a jószág betelelt.

Ajtó nem csattanik, kiáltás nincs, a tegnap gondja, mintha aludna, a mai még nem ébredt fel, s a falu csak tiszta önmagát viszi hajnali misére.

A külső mozgás befolyik a templomba és megnyugszik. Suttog még egy kicsit, vár, s amikor már a gyertyák lángja is megnyúlik a várakozástól: felkiált az időtlen vágó: „Harmatozzatok égi Magasok...”

Mise végére egészen bemelegedett a templom; majdnem otthonos lett, legalább is így érezte ezt Baka Máté az alszgeből, de így érezte Hosszú Illés is, – ugyanonnan – bár, ha tudták volna, hogy most egy véleményen vannak, hát inkább nem érezték volna. Nagy harag volt ugyanis a két öreg között, kitartó, régi harag, aminek már formája sem volt, nem is emlékeztek, hogy ló volt-e az oka vagy asszony, mindenesetre ragaszkodtak hozzá, mint beteg szilva a fához.

És most bóbiskolva várják, hogy kiürüljön a templom. Az ajtóban még mozgás van, hát csak ülnek, sőt Illés a lábát is kinyújtja, mert úgy kényelmesebb. Illés nem szereti a tolongást, de amúgy is ráér. Félszemmel odasandít Mátéra, hogy mozdul-e már, de Máté nem mozdul... – amilyen kutya, konok ember volt világeletében – gondolja Illés – azt akarja, hogy én menjek előbb, de abból nem eszel, pedig már a gyertyákat is eloltotta a dékány, azaz a harangozó, szóval a sekrestyés.

Azután: csend.

Illés gondol erre, gondol arra, állát belesüllyeszti a meleg nyakravalóba és szeme szép lassan lecsukódik.

- Nem! – ijedt meg. – Ezt igazán nem szabad – és Mátéra néz, aki – úgy látszik – elaludt.

- Ez hát el, a híres – mosolyodik el – pedig három hónappal fiatalabb. Nem nagy idő, az igaz, de mégis csak fiatalabb. Aztán milyen sárga a füle, akár a halotté...

- Jóságos Isten, csak nem lett vele valami?!...

Harag ide, harag oda – a rothadt szilva is lepottyanik egyszer a fáról – csendesén odamegy és kicsit borzongva megéri Máté vállát:

- Hallod-e, Máté?!

Máté felhorkan;

- No! – és néz Illésre, mint a csodára – te vagy az Illés?

- Én hát, mondom megnézlek, mert olyanformán ültél...

És nézi egymást a két öreg.

ISTVÁN FEKETE

RORÁTE

A estas horas las estrellas están como los ojos del niño que tiene sueño. Parpadean un poco, y no saben todavía si se abrirán para llorar o para reír, o bien seguirán durmiendo. Así que, solo parpadean.

Hace tiempo suave, el viento solo erra por las vallas, aunque es bastante fresquito. En algunos lugares las ventanas ya miran la madrugada, en otros no, y las botas no taconeán en la acera, solo chapotean.

Aquí una palabra baja, ahí ni eso. Allí caminan las sombras solo, en otros lugares se bambolean las linternitas mostrando adónde pisar, aunque hay barro por todos lados.

El cielo está oscuro todavía y en el cielo del oriente solo se puede imaginar la cama de la mañana, y esto es suficiente. Nadie piensa en ello, porque los trigos ya se han brotado, la patata está en el silo y el ganado está invernado.

Ni la puerta hace chasquidos, ni hay gritos, y como si la preocupación de ayer todavía estuviera durmiendo, y la de hoy no hubiera despertado todavía, y la aldea lleva solo sí pura misma a la misa de la madrugada.

La moción exterior se arrastra en el templo y se calma. Susurra un poco, espera, y cuando se alargan incluso las llamas de las velas por la esperanza, el deseo eterno rompe el silencio: “envíen los cielos el rocío de lo alto.”

Para el final de la misa se ha caldeado la iglesia, era casi acogedor, por lo menos sentía así Mateo Soldado en el fondo, y así sentía Elías Largo también en el mismo lugar. Aunque, si hubieran sabido que estaban de acuerdo de momento, pues habrían preferido no sentirlo, ya que había gran ira entre los dos viejos, ira larga y perseverante que no tenía ni forma ya, ni se acordaban de si la razón era un caballo o una mujer, de todas maneras, tenían apego a ella, como ciruela enferma al árbol.

Y ahora esperan dormitando que se vacíe el templo. Todavía hay movimiento en la entrada, así que siguen sentados, y encima Elías estira sus piernas porque así está más cómodo. A él no le gusta el tumulto, tampoco tiene prisa. Le echa un ojo a Mateo para ver si se duerme ya, mueve ya, pero Mateo no se mueve. – lo terco que fue durante toda su vida – piensa Elías – quiere que primero vaya yo. ¡De ninguna manera! No obstante, el decano ya ha apagado las velas, o sea, el campanero, es decir, el sacristán.

Y luego: silencio.

Elías piensa en algo, mete su barba en la bufanda caliente y sus ojos se cierran lentamente.

- ¡No! – se asusta. – Esto no se puede – y mira a Mateo que parece que se ha dormido. – ¿Este será el famoso? – y se sonríe – aunque es más joven que yo por tres meses. Verdad, no es mucho tiempo, pero, aun así, es más joven. Y qué amarillas son sus orejas... como las del muerto... ¡Dios mío! ¿Le ha pasado algo?

¡Qué más da la ira! Incluso la ciruela podrida se cae alguna vez del árbol – se acerca silenciosamente a Mateo y, estremecido, le toca sus hombros.

- Oye, tú, ¡Mateo!

Mateo se sobresalta:

- ¿Eh? – y mira a Elías como un milagro. – ¿Eres tú, Elías?

- Claro que sí. Pensaba verte porque estás sentado de forma tan curioso que...

Y los dos viejos se miran.

A templomban meleg csend, a kőszentek mosolyognak.
- Kicsit megszédültem – hazudja Máté, de áhítattal, mert tele van a szíve és szereti most Illést, így közel látni, – de már elmúlt.
- Na, hál Istennek, hát akkor menjünk.
És egymás mellett kicsoszognak a templomból.

*

Mi volt ez, Szentatyám – néz fel az egyik kis pufók angyal Szent Péterre, amikor az ajtó becsukódott – olyan meleg lett a szívem egyszerre.
- Két ember kibékült – mondja a teszem és melegen sóhajt.
- Csoda! – suttog a kis angyal.
- Hát bizony a mai világban...
- És most mit csinálnak?
- Nézz utánuk, fiam,

*

A két öreg már Illés háza elé ért. Az utca üres, a kémények lágy selymet füstölnek a reggelnek, s a kertekben puhán békét álmodnak a fák.
- Gyere be, Máté, régen voltál nálunk – mondja Illés – lángost sütött a lányom...

*

A kis angyal kérdőn néz a főszentre:
- Mi az a „lángos”, Szentatyám?

*

A toronyban ekkor ütött hetet az óra, s ettől a földi hangtól megmerevedtek újra a szobrok, de a mosolygás, mintha ott maradt volna az arcukon.
Fekete István (1949): Roráte. *Új ember* 50, 3.

Hay silencio caliente en la iglesia, los santos de piedra se sonríen.

- Me he mareado un poco – miente Mateo, pero con devoción, porque su corazón está lleno y le gusta verle a Elías ahora así de cerca – pero ya pasó.

- Pues, gracias a Dios, vámonos entonces.

Y arrastrando los pies, salen de la iglesia.

*

- ¿Qué ha sido esto, Santo Padre? – mira un angelito mofletudo a San Pedro al cerrarse la puerta. – Mi corazón se ha llenado con calor de repente.

- Dos personas se han reconciliado – dice el santo y suspira calurosamente.

- ¡Milagro! – susurra el angelito.

- Pues sí. En este mundo...

- ¿Y qué harán ahora?

- Míralos, hijo mío.

*

Los dos viejos han llegado a la casa de Elías. La calle está vacía, las chimeneas humean muelle seda para la mañana, y los árboles sueñan paz suavemente en los jardines.

- Entra, Mateo, hace tiempo que no estabas aquí – dice Elías. Mi hija ha preparado *lángos*¹...

*

El angelito mira sorprendido al santo:

- ¿Qué es *lángos*, Santo Padre?

*

El reloj dio las siete en la campana, y por este sonido terrenal las estatuas se han puesto rígidas de nuevo, pero como si la sonrisa se hubiera quedado en su cara.

Traducción de Bence Gergő Patkós.
Revisado por Patricia Sánchez Martín.

¹ Plato típico húngaro, básicamente es un pan frito.

SÁNDOR PETŐFI

DICSŐSÉGES NAGYURAK / GLORIOSOS SEÑORES

Gloriosos señores, bueno
¿Cómo están?
¿Les pica un poco
Los cuellos?
Collar de la última moda está
En la fabricación ahora
Para ustedes... no es lujoso, pero
Aprieta.

¿Saben cuánto les pedimos
A ustedes,
Para que se comporten de forma humana
Con nosotros?
Incluínos entre
La gente...
El pobre pueblo pidió a gritos,
Y en vano.

Le tomaron el pueblo
Por animales;
¿Y si ahora paga como animal
A ustedes?
¿Si les ataca como una bestia
A ustedes,
Y sus uñas y dientes colorea con la sangre
De ustedes?

De las cabañas a la llanura
¡Millones!
¡Agarrad segador, pala,
Horquillas!
La ocasión en sí misma
Se ofrece,
La hora de la gran venganza
¡Que llegue!

Durante mil años han engordado los señores
En mengua de nosotros,
¡Ahora son nuestros perros
A engordar!
¡A la horca con ellos, y luego
A la basura,

Dicsőséges nagyurak, hát
Hogy vagytok?
Viszket-e egy kicsit a
Nyakatok?
Új divatu nyakravaló
Készül most
Számotokra... nem cifra, de
Jó szoros.

Tudjátok-e, mennyit kértünk
Titeket,
Hogy irántunk emberiek
Legyetek,
Vegyetek be az emberek
Sorába...
Rimánkodott a szegény nép,
S hiába.

Állatoknak tartottátok
A népet;
Hát ha most mint állat fizet
Tinéktek?
Ha megrohan mint vadállat
Bennetek,
S körmét, fogát véretekkel
Festi meg?

Ki a síkra a kunyhókból
Miljomok!
Kaszát, ásót, vasvillákat
Fogjatok!
Az alkalom maga magát
Kinálja,
Ütött a nagy bosszuállás
Órája!

Ezer évig híztak rajtunk
Az urak,
Most rajtok a mi kutyáink
Hízzanak!
Vasvillára velök, aztán
Szemétre,

Que se los coman allí los perros
Para la comida!...

¡Pero ni así!... hermanos,
Parémonos.
Seamos mejores, más nobles
Que ellos;
Después de Dios, el más sagrado es
El nombre del pueblo:
Valgamos con honor
A eso.

Seamos grandes como conviene
A nosotros,
Para que Dios se complazca
En mirarnos,
Y en su alegría con su mano
Todopoderosa
A nuestras cabezas dé
La bendición eterna.

Olvidemos los mil años de
Tortura,
Si los señores nos aceptan como
Sus hermanos;
Si rechazan su orgullo,
Su escudo,
Y reconocen nuestra igualdad
Completa.

Señores, si quieren
Vengan,
Aquí tienen nuestra mano, extienden la
Suya.
Seamos todos eslabones de
La misma cadena,
El país a todos
Nos necesita.

No hay tiempo para esperar,
Rápido,
Hoy está bien, mañana ya será tarde
Acaso.
Si incluso ahora nos desprecian
A nosotros,
Que Dios tenga piedad
De ustedes.

Ott egyék a kutyák őket
Ebédre!...

Hanem még se!... atyafiak,
Megálljunk!
Legyünk jobbak, nemesebbek
Őnáluk;
Isten után legszentebb a
Nép neve:
Feleljünk meg becsülettel
Nékie.

Legyünk nagyok, amint illik
Mihozzánk,
Hogy az isten gyönyörködve
Nézzen ránk,
S örömeiben mindenható
Kezével
Fejeinkre örök áldást
Tetézzen.

Felejtsük az ezer éves
Kínokat,
Ha az úr most testvérének
Befogad;
Ha elveti kevélységét,
Címerit,
S teljes egyenlőségünk el-
Ismeri.

Nemes urak, ha akartok
Jőjtek,
Itt a kezünk, nyujtsátok ki
Kezetek.
Legyünk szemei mindnyájan
Egy láncnak,
Szüksége van mindnyájunkr' a
Hazának.

Nem érünk rá várakozni,
Szaporán,
Ma jókor van, holnap késő
Lesz talán.
Ha bennünket még mostan is
Mégvettek,
Az uristen kegyelmezzen
Tinektek!

Traducción de Csilla Fekete

PÁLYAMUNKÁK

SAJÁT ALKOTÁS

ROLAND RÉDEI

TOCAYO

– Pasó un borrego – dijo el mexicano, que llevaba mi nombre, con una pronunciación clara y bien articulada, pero sin ningún esmero especial por hacerse entender a sí mismo ante un extranjero, esta vez ante uno que, siendo intérprete, debía entenderle sin problema. Lo dijo con una voz serena, meditabunda, mientras comía un helado recién comprado con lamidos uniformes (como si fueran los lamidos de un oficial del ejército mexicano durante unas maniobras rutinarias), sosteniendo el cucurucho siempre delante de la boca, inclinándolo un poquito, como si de un micrófono se tratara. Estábamos a solas – los dos unidos por los nombres de pila – y contemplábamos la fachada de una iglesia antigua en la calle principal de un pueblo pequeño en Serbia. Hacía un sol tardío de agosto y el pueblo se había envuelto en un silencio que me daba impaciencia. Ni un alma se movía en la calle y yo buscaba con recelo el borrego en la fachada de aquella iglesia destartalada.

De hecho, sabía que desde el primer día no le había caído bien al mexicano. Era el director de una compañía de danza folclórica muy prestigiosa y parecía como si le indignara que le hubieran asignado un intérprete (uno un tanto inexperto en mi caso). Era ese tipo que fingía no depender nunca de nadie y aun cuando me necesitaba tratando con húngaros, prefería ignorarme y recurrir al inglés para arreglar el asunto a su manera. De hecho, el mexicano manejaba bien el inglés y se complacía en ver cómo luchaban sus interlocutores desesperadamente buscando y tartamudeando las palabras que no querían salir. En estas ocasiones, yo intentaba acercarme tanto para que el mexicano, el maestro, como todo el mundo lo llamaba, se percatara de mi presencia, pero manteniendo una distancia que parecía proporcionarle cierta discreción. Entonces acechaba la ocasión para poder intervenir, buscaba con ansia las miradas solicitantes de los húngaros que al enterarse de que era intérprete se sentían aliviados de poder cambiar al húngaro y así intentar restaurar su autoridad perdida. Desde entonces, o sea, desde mi primera (por decirlo así) *intervención*, el mexicano me decía *tocayo* pero eso era un *tocayo* que parecía algo ajeno de su boca, un frío imperativo que sonaba *tú calla*, o quizás, lo era de verdad (así, sin el pronombre reflexivo – qué barbaridad), era un *tocayo* que ya no se juntaba en reuniones de amigos, palmadas en la espalda y brindis con *pálinka* en las matanzas de cerdo, sino que parecía una orden militar, algo unilateral (yo seguía llamándole maestro) que me vinculó a él, que me hizo pertenecerle tanto como mi trabajo hizo que mi voz perteneciera a sus palabras, una voz que, de hecho, él parecía no necesitar.

–Pasó un borrego – repitió el mexicano frente a la iglesia y se dirigió a mí con una mueca burlona llena de autoconfianza y yo comprendí que esperaba afirmación, un vago sí o un leve asentimiento con la cabeza. Sin embargo yo, bajo el peso de esta mirada burlona y a la vez autoritaria, presentía trampa y no tenía la menor intención de caerme en ella. No había ningún borrego allí, y menos en la fachada desornamentada de la iglesia, pero la palabra podría haber tenido otro significado también (¡qué manera tan taimada de ponerme a prueba! – pensaba). De hecho, el verbo *pasar* también tiene varios significados y si el *borrego* en algunos dialectos mexicanos tuviera que ver con el tiempo, eso ya daría sentido a esas palabras insidiosas en nuestro contexto, ya que llevábamos un rato (tiempo)

contemplando aquella fachada carcomida por el paso de los siglos (tiempo). Yo estaba alerta como un soldado que atravesaba un campo de minas ante la mirada de su oficial (que comía helado con descarada impavidez) y cada una de las minas era una palabra malinterpretada. Necesitaba ganar tiempo.

– ¿Cómo? – pregunté entonces esperando que el maestro me diera alguna pista que me sirviera de ayuda. Pero él se mostró inquebrantable ante mi apurada situación, abandonó los lamidos uniformes de oficial de ejército y repitió la misma frase con el mismo tono neutral, con los ojos muy fijos en los míos y sin mostrar ningún signo de emoción o intención subyacente.

– Pasó un borrego.

Aunque el cucurucho, que seguía sosteniendo como un micrófono, no me lo puso bajo la nariz, empecé a sentirme en una especie de interrogatorio muy raro donde tenía que confesar algo terrible, algún secreto bien guardado que hasta entonces no me había atrevido a admitir ni a mí mismo, algo que en ese momento tenía que salir a la luz inevitablemente: que no sabía hablar español. Ya era obvio que se trataba de un desafío. Decidí tomar la iniciativa y hacerle hablar devolviéndole la pregunta:

– No se puede hacer nada al respecto. Siempre pasan, ¿no? – intentaba ponerme una cara tan pensativa y confiada como lo era la suya no contando con el hecho de que en este terreno el mexicano (que llevaba mi nombre) se movía con más familiaridad. Pero ahora pareció sorprenderse.

– ¿Qué? ¿Pasan? – preguntó. No me cedió. Quería verme enzarzado en la trampa, sin embargo, ya mostraba signos de cierta debilidad o confusión. Yo, como no tenía otro remedio, intentaba quitarle importancia al asunto, me encogí de hombros, me aparté la vista y, con el tono más desinteresado que podía, contesté.

– Borregos.

Después de algunos segundos de silencio, algo frustrado, le miré a la cara de nuevo y vi que primero fruncía el ceño, luego levemente se apretaba los labios como para disimular una sonrisa que parecía intentar brotarle en la comisura de los labios. Ahora ya estaba seguro de que el maestro pensaba que yo no sabía qué significaba la palabra que acababa de pronunciar.

– Mi suegra también tiene un montón de borregos. – continué improvisando para salvar lo que se pudiera. – Estos también pasan de un lado a otro todo el día.

Esperé unos segundos, luego fijé la mirada de nuevo en la fachada de la iglesia como si allí pacieran las manadas de mi suegra. Pero como el mexicano no se molestó en comentar nuestras costumbres familiares con respecto a la cría de ganado, tenía que completar la historia recién inventada.

– Están sueltos todos. Es decir, los borregos. – dije para dar alguna explicación a la constante ida y venida de los pobres animales criados por mi suegra. Él ligeramente inclinó la cabeza hacia un lado y con ese movimiento se inclinó el cucurucho también como si los dos estuvieran en el mismo eje y yo, como no pude descifrar el sentido del gesto, y como él seguía sin decirme nada, añadí lo primero que me vino a la mente sin saber por qué lo decía (tal vez, sin pronombre reflexivo – qué barbaridad).

– Tocayo.

Un tanto sorprendido por el rumbo que nuestra conversación acababa de tomar, el maestro se puso la mano izquierda en el bolsillo de su chaqueta como si buscara algo importante allí (yo, por alguna razón, esperaba un manojito de llaves), pero al final no sacó nada porque acto seguido se le apoderó un ataque de tos repentino causado, quizás, por

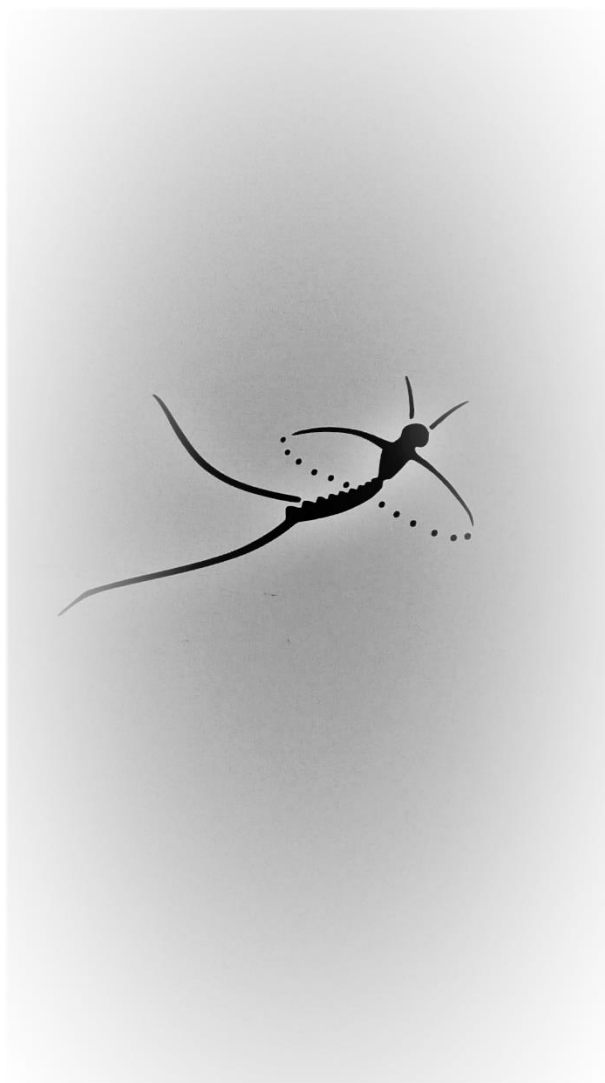
el helado. Aunque lo lamiera tan sistemáticamente y con tanto cuidado que daba la impresión de no comer sino limpiar el helado con la lengua, como si dentro de la bola se escondiera una criatura fosilizada, una nueva especie que estaba por ser descubierta; de todas maneras, me pasó por la mente que debería darle unas palmaditas en la espalda, como para subrayar la palabra que acababa de pronunciar, pero al final no lo hice, tal vez, no me atreviera a hacerlo sin haber resuelto el misterio del borrego. Él – al recuperar el control sobre los pulmones – tiró el resto del helado a un basurero cercano sin acabar la excavación y entró en la iglesia sin mirar atrás. Y yo, con lo humillado que me encontraba bajo el sol tardío de agosto, tenía que contenerme para no mirar alrededor en busca de las huellas de aquel borrego que debía de haber pasado algunos minutos más temprano cerca de nosotros, o simplemente solo existía en la cabeza de ese mexicano engreído que llevaba mi nombre. Y sobre todo, tenía que quedarme con la duda de si el *borrego* significaba realmente *borrego* o, más bien, era alguna divinidad que solo se manifestaba ante los descendientes mayas y se burlaba de todos aquellos europeos que buscaban el verdadero sentido de su existencia.

Revisado por Patricia Sánchez Martín.

EZEQUIEL WOLF

39,45 – LES ARRELS ADORMIDES, LAS RAÍCES ADORMECIDAS

39,45 fue la temperatura crucero que tuvo mi cuerpo durante los primeros diez días. 39, 45 fueron los días desde que el COVID comenzó a caminar a mi alrededor hasta que me dieron el alta en el hospital. De no haber escrito en mi cuaderno estas líneas escuchando la naturaleza de mi cuerpo, las raíces adormecidas aquí dentro hubieran sido negras.

Con esos inasibles elementos
he formado este libro.
En el poema
la cadencia y el ambiente de una palabra
pueden pesar más que el sentido.

Inscripción. Los Conjurados.
Jorge Luis Borges

Me atrae lo que se hace de manera inconsciente, casi
desvanecida... ..las historias incompletas,
los dictados que iba haciendo,
la paciencia de tener que esperar a la frase venidera
y el alboroto imaginativo”

Follaje, Fármaco.
Almudena Sánchez

Domènec había ido a esa parte de la montaña
a probar unos versos.
A ver a qué sabían y cómo sonaban
y porque cuando uno está solo no hace falta decir versos en voz baja

El Rayo. Canto yo y la montaña baila.
Irene Solà

Inscripción

... y así llegó noviembre mostrándome los dientes,
con las ramas desnudas me vuelvo así, otoñal.

Las líneas arrugadas pintadas en la cara
destiñen, y este tiempo nos dolerá también.
Otra vez el después. alumbre lo que alumbre
ayer será derrumbe. Comerás las legumbres
que pida el corazón.
Ahumada la cocina la luz ya no ilumina
hoy seremos la niebla, la lente se empañó otra vez.
Otra vez los muñecos de mimbre
cayeron del aljibe negro de la memoria de la mesa de luz.
Las estrellas fugaces, antes de evanecerse,
caminan por la calle de la disolución.

Con los vinos en la mesa alta de tu casa
las miradas diagonales
y la avenidas detrás
te reías de que escribo
en cuclillas, desnudo
y asomado al cuaderno.

Las cortinas dibujaban
sombras en tu espalda
por dónde entrar.
La sal pica cuando el viento
salpica con latigazos
y yo quedo así
tumbado.
Estoy descalzo, de pie
en el baño
y juego a que te veo venir
por detrás en el espejo
con olor a café
porque acabás de moler los granos.
Me preguntás si por la alergia
no prefiero un té.
Te digo que no
y cuando giro
sobre mí mismo
para mirarte a los ojos
ya no estás ahí.
La ilusión de la estación.
Mapa mental.
La estación de las ilusiones.

Hay noches que apretás el pedal.
Hay noches que fundís el metal.
Hay noches tan sangrantes y abiertas
que te tiemblan las piernas y te echás a llorar.
Hay noches que afilás el pedal.
Hay noches que morís al final.
Hay noches que bajás escaleras,
te trepas a la luna y te metés en el mar.
Hay noches que vas a desarmar
figuras que trajiste hasta acá,
retazos de otra vidas pesadas
bocas envenenadas que volvés a besar.
Hay noches que apuntás hacia el sur.
Hay noches en que apagás la luz.
Hay noches masticadas y copas
saboreando otras bocas en la puerta del bar.
Hay noches que apretás el pedal.
Hay noches que afinás el final.
Hay noches que mirás a la cara
vidas ya disecadas como estatuas de sal.

El río, cuando está quieto, cuenta
que en una habitación
sentada al borde de la cama
destejés futuras miradas
e hilás así madejas viejas,
En tu siglo íngrimo, voz de oro,
las sombras proyectadas en la pared
son de una ciudad al revés
que hacia adentro espera, artera,
la caída de otra estrella,
otra carta dedicada
o la lectura de la correlación de fuerzas.

I Scream
Ice Cream

De vuelta a la selva
respira otra vez
el barro la enchastra
y le perfuma la piel.
Desnuda palabras
detrás del frutal
la ciudad y la feria
la agobiaban tanto.
Ella habla hoy con fotos,
él la hace canción,

se derraman en ramas,
chorrean silencio.

Acostado y documental
vestido de algodón blanco
juego a respirar horizontal,
todavía juego a respirar sin dolor.
La cara iluminada por el reflejo hace sombra en la pared.
La cabecera de la cama da a la ventana
para que haya mayor circulación
y corriente de aire entre los cuerpos
a cada lado de la puerta
siempre abierta.

La promesa de sonido
continúa
Caracol.
Tu baba media
y suena.
Tu vértigo, río
obra tu cuerpo en el mío.

A lunares blancos y labios de carmín
sonreís así, al fin
después del vuelo quieto
después del duelo interno,
basal.

So flies. Soft lies.
Livin' theatre.

Parece que sí. Parece que no.
Pero yo hiervo
y dormido me despierto
y soy
un rosario de gestos.

So flights
Soft lights.

La ciudad es hoy toda gris y niebla.
Hace días que ya no puedo salir
y la mirada del árbol me apunta a la cabeza
la muerte hoy tiene ojos de madera.
Iniquidades venales
alientos invernales
y otras figuras

porque no lloro ni un poco.

Vayas a donde vayas
el agua nunca va a dejarte a solas.
Escribo en el cuaderno.
Recién termino de cenar
y por primera vez voy a ver una película
/que busqué (el momento) durante muchos años.
Wim Wenders y su Alicia en las ciudades
es el plan, y ahí nomás el primer plano:
Un reportero sentado en la arena
mira el mar, con su cámara de fotos
y notas y sus botas que lo (de)escriben.
Minutos después la pauso, me levantó
para ir al baño, y en esos pasos,
ese silencio, oigo ese ruido,
ese sonido más que familiar
húmedo y cronometrado.
No termino de cruzar la puerta del cuarto
cuando en el pastillo del baño veo caer una gota
y detrás un hilo de agua desde el techo al suelo.
Otra vez el agua, otra vez el agua adentro.
Vayas adónde vayas el agua
nunca va a dejarte a solas.

Eso que está allá es el sol.
Eso que estalla.
Sucesión.

No quiero que me duelas más.
No puedo volar hasta allá,
las lágrimas recorren
los bordes de los sobres
de cartas que no te voy a mandar
porque estás acá
en cada sangre
que asoma la asfixia
que acaricia monstruos invisibles
de esos que se sientan con vos
frente a frente
pero no enfrentados
frente a frente
pero en diagonal, brazadas cruzadas
para que las miradas internas se toquen
y desde ahí abrir el campo
abierto el lienzo blanco de los miedos destejiendo la niebla.
Rayos y centellas.

Desde adentro hacia afuera.
Todo soy todo el tiempo.
Desde hace eones, como días,
todo. Soy todo el tiempo arena.

Me cansa la tos. Me duele la voz.
Siento no estar preparado.
Quiero ver el sol, respirar olores.
Llevo diez días guardado.
Un tono y medio, dos.
Dos grados, casi tres,
Los números me han guiado siempre.
Siempre que empiezo otra vez vuelvo al Aleph
y digo en silencio el abecedario.
Porque el abc da río
y yo miro los autos en la ruta
a 70 metros mío
que vienen y van desde y hacia la ciudad
y de una ciudad a otra.
Hace más de diez días,
casi veinte, que no voy al río.
Terminó octubre y no estuve ahí.
Llegó noviembre y tampoco fui.
El sol me busca la cara pero no me mira.
Naranja. Vitaminas C y D.
Complemento (in)directo.
Me llevo al centro y me quemo.
Me quemo quieto y lo miro,
finjo que el atardecer no es gélido.
Oh no, claro que no
porque contemplo la puesta del sol
desde el lado de adentro
de la ventana de mi habitación.
Escucho el motor de un camión
que comienza la marcha atrás.
Antes de terminar de salir
vuelve a su lugar.
Por su peso y el hielo
las ruedas patinan hasta que se clavan
y el acoplado se abre y caen
cenizas y diamantes
entre el sol y yo.
Dos soles de atardecer
a cada lado del frío.

Miro la foto y pienso
cómo voy a llegar hasta vos

intersticio para dos
volcán de amor y saliva.
Volcar de alegría los dos
todo, día de noche y de sol.
Disgeusia delineante y diletante.

Deidad de esta lluvia
¿Dónde estás?
La lluvia tuya enturbia el río,
hoy hace frío, la sangre se detuvo antes de ayer.
Sensación de querer
 de querer morder
 y morder hasta llorar
 hasta llorar,
como cuando las lágrimas brotan y derraman y llueven
y las palabras explotan en la boca antes de ser dichas.
Burbujas de silencio lágrima y saliva,
espasmos de risa que brotan e imprimen
las líneas trazadas por miradas previas
como flechas que piran hogueras en cualquier lugar
y vos y yo alrededor del llanto, como un fuego.

Caramelo negro. Primavera negra.
Colores que flamean la bandera
de generosos degenerados,
ruidos y festejados por mordiscos desiguales
desconcertados porque los dientes
no encajan en las marcas
 en los mordiscos dados
semanas atrás.
No esperaba que el otoño me esperara, no,
nomás que me dejara al reparo de los aleros
más no fuera por una semana, a lo sumo dos,
pero no, no fue así,
nunca es así.
El tiempo es un caramelo negro.
Cuando el viento nunca espera
todo es Primavera negra.

Las sombras negras
fueron allá, huellas blancas
cuerpos en la pared.

Las costillas como cajones atados
desencajados, fuera de eje
y cada vez, cada quejido
me alucina, me enceguece

y me astilla
y yo
re-so-plo leeeeen-to
-en silencio por los próximos y largos minutos-
ya sé, habría de respirar más despacio.

Las frases son nudos empapados
de transpiración fría y caliente a la vez
subrayadas con tos.
La voz no me alcanza
(incluso ahora siento que no la alcanzo yo)
y las palabras se desatan antes de salir
y las trago otra vez.
En cada vaso de agua
la desesperación y el miedo
de la asfixia,
de morir atragantado por mi propio yo.

Ayer te vi gemir
detrás de aquella planta.
Te vi reír
moví el alfil, diagonal liberada
y presumí...
Que mi cabeza era la fuerza
de mi cuerpo-fortaleza
sin saberme ya sitiado
no hacía más que sonreír.
Con la fiebre hirviente y plena
masticándome los dientes
la cama me transpiraba
no me dejaba dormir.
Hoy fui hasta el fin,
adentro de la cama
y vi salir de mí
a tu cuerpo a carcajadas
y me partí...
Con labios ateridos
párpados adormecidos
los temblores, los quejidos
ya sin saberme dormido
en un vendaval de frío
sumergido en el delirio
no hacía más que sonreír.
Mascullaba, alucinaba
balbuceaba las palabras
que antes ya de pronunciarlas
derretidas en mi boca

se alejaban, ya de mí.
Hoy me despertó
y me rescató
tu mirada de rayos verdes.
Hoy me desvelé
y estaba el sol
derritiendo lo que nos duele.
Hoy aterricé
de los delirios de aquella fiebre.
Hoy resucité
en el jardín respirado
que todo (en)vuelve.

En la otra esquina
por lo general después de las once
y sobre todo cuando hay niebla,
aparecen los fantasmas de noviembre.
Algunos, para disimular
su boca y sus dientes sonrientes,
atraviesan el gesto con el cuello del saco.
Si los ves a los ojos
ladean la víscera del sombrero
como si todavía recorrieran a las corridas
el museo minutos antes del grado cero,
del eco de las fotos
del anillo de fuego
de la leyenda de las escaleras del jabalí y el diccionario,
todos prestos para cerrar a horario.

Por eso en el bar
pendulo entre el té y el café.
porque navego en el blues y la verdad abstracta.

Quiero entrar y caminar
por el museo de la llanura del sur.
Sí.
Respirar y contemplar
tu cuerpo de Liz
y tus vestidos cabalgados en promesas,
costuras testigos del fruto
de la gala y el luto,
de tu mirar de altamar
Sissi de tu estuario mediterráneo
de tu cinturón de acuario y navegar
en aguas abiertas y piedras,
en tu Miramar
y mi desliz

siendo ahí
textual textura
en eje del traje
de lo que sí, del porqué así.
Orbitar para aprender.
Rubí, ficus rosa y clavel,
a toda costa
aún en el barro
en el final de obra
habremos de florecer.
Todo va a estar más que bien.

Enhebraremos las escenas suspendidas que quedaron por ahí.
Recorreremos los pasillos de la mente que nos traen hasta aquí.

Las corbatas anudadas, descentras, dibujadas.
Los garabatos en cuadernos y manojos de deseos
sostenidos en acordes
distendidos, persuasivos.
Añejaremos en bemoles el olvido
y descubriremos el gusto propio
en el convite al otro
y el capullo conjunto.
Brotarán orgullos justos
brotes agrios y sucios
conforme a compartir desde el núcleo
el latido vivo, el miedo devorado
la fiebre en cuero
la falta del puerto
y la espuma del mar.

Variaciones de lo nuestro
en el hueso de la canción.
Abierta arriba de la mesa
la historia nuestra se diseca.
No la dejamos, no la olvidamos
solo fue el sol
que le pegó de lleno
y diseccionó entre la cuarta y la quinta cuerda.
Dos tercios a la izquierda
el corazón todavía late
vibraciones matutinas
y futuras melodías...
Variaciones de lo nuestro
en el hueso de la canción.

Eso que está allá es el sol.

Eso que estalla
 más hizo
en mí, antes de venir,
 que todo lo quieto.
 Lo macizo
 se deshizo.

La fragancia envolvía todo.
Desnuda o vestida
regaba de armonía la tela,
la textura que tocara
un pantalón de jean, un gorro de lana
una sábana de seda, botas de cuero.
Templada y tibia
su elegancia desenvolvía
movimiento y los desataba
aún con gestos quietos.

El viento de los vinos ha venido a sacudir.
A teñir de tanino con el tinto de lo no servido
que se chorrea labio a copa,
y a sabiendas de lo desvencijado
se sigue guardando dentro,
añejando lento
y dentro va pudriéndonos.
En el humedal
de dos o más siempre hay un hilo
del que tirar
más allá.

El sonido de lo que quiero decir
cobra vida del sonido que talla
cada letra encadenada a otra.
El paso de los pulsos
grava fuerte.
El puño sostiene y a su vez yace
hace sombra sobre los renglones próximos.
La hoja marcada por el paso
y el peso de a poco se dobla.
Curte el viento, pero no muere.
El escalpelo en la escalera
chorrea lo que queda de las marcas de agua
de las postales de Managua
de la hamburguesa de luces de neón.
Instantánea de un atardecer que cada tanto recuerdo.
Fantasía: Todavía alucino con un título que hice mío.
Una frase que robé y crece como un yuyo.

Llave y puerta abierta para salirse de mí
y salir al jardín, al pantano, al estuario
y hacer de la vida en un escenario
y ser a su vez, espectador.
Muerdo regido por el pulso
del antojo, pero la angustia tercia
entre lo arquitectónico del deseo en ciernes
y el esqueleto sumamente crítico.
Críptico en la articulación dije alguna vez:
Contar historias en una servilleta, Nudos de Papel.

Ansío ya que sea mañana
para salir a caminar afuera
para sacar la basura super abrigado
y estirar las piernas por fuera del departamento
con la garganta cubierta.
Todavía con un poco de tos
y algunos dolores que ya son posturales.
Ansío cambiar de aire.
Iré despacio.

Trataré de no cansarme
porque ya aquí en el departamento
yendo de la cama a la cocina
con escala en el baño
me agito y toso,
todavía bastante, pero, hay melodías que ya serán.
Al mediodía, por la ventana
el árbol se abre a respirar
y despliego mi cuerpo
con besos inertes de otro rincón
en el que embelesados cortábamos todo
tajeando y vertiendo ahí.
Quiero decir que igual ahí también había dolor.

Estoy roto y frío.
Al otro lado de la ventana
del lado de afuera
ahí tampoco (no) estoy, sentado en la terraza.
No miro para allá,
solo pienso (que estoy) en la ciudad.

Lo que la palabra Menta evoca
no responde a la pregunta
que por estos días siempre me toca
cuando pienso en vos.
En tu boca

el fervor que asoma se festeja,
la existencia se festeja.

Yo también pensé en vos
(en) estos días de silencio.
Amadora. Viva
Poesía encarnada que mordés la vesania
y la hacés tuya.
Si yo cuando te escucho o te leo
voy a ese lunar.

La luna ilumina tu cocina
y vos asomada jugás a tocarla
para mí, con swing
dibujás siluetas y sacudís la cortina,
yo hago mariposas con servilletas.
Suave,
así es la clave.
La llave.

Follaje

Sé que entre los árboles
guardás una correa
que te enlaza a la luna
y sé que también
mucho se dice que es el cordel que te quedó
de aquella caída en la bahía
cuando aún con viento a favor y paracaídas abierto
algo te sorprendió,
una corriente de sal.

Esa mañana sembré en tu lunar
un temblor que se activa
cuando las sirenas asoman,
aguas abiertas y puertasiernas,
y la tentación abrigada en tu almohada
despierta puertos
y todo nos naufraga.

En estos cinco años
en estos cuatro labios
y no. Fue y no quiso
en subjuntivo, el subordinado

iunctus pegado, junto al deseo
iungere uncir el potencial
yeug unir la eventualidad.
En la irrealidad de la acción
la cama está empañada,
oscila: activa y pasiva.

El aire está caliente
la boca muestra los dientes
el mar en los ojos tiende hacia la izquierda
el viento contrarresta
lo lejos se acerca y todo otra vez
a pesar del silencio aturde.
Intento cancelar el ruido de atrás
como para empezar otra vez
pero la lente está caliente,
la corriente te ve estallada
y tosés performática,
perfumada, abrasada
con la pierna levantada
y las medias de red
y la leche derramada
y la semana ya empezada
empieza también a morir de tiempo
de pobre porvenir.

Ah claro, mañana no es domingo.

Así fue la primera vez:
Susú llegó en el mes de abril
pero la carta yo la abrí después.
Así las cosas, hoy.
Tiempos de marchitaciones, son.

Viernes verde
de decirte todo
buscando que tus dientes se asomen
que la risa salga expulsada
/de la tensión del cuerpo
y vos me bailes a mí
y me hagas reír hasta estallar
y los dos rompamos todo
con espuma en la cara desde el océano.

Verde viernes en la frente
de fideos al dente
de poses exigentes

de giros insuficientes
de masticarnos los dientes
y anclarnos en el sillón
y ver Amarcord
y sentir en el acto el impacto
el rastro directo de lo real
todavía latente.

Lo digital suspende el tiempo.

In the box.
El objetivo del subordinado,
alrededor del vacío,
desde el espacio negativo
la construcción de otro sujetado
/pero siempre en presente
y no pretérito/
pero no sujeto.

Persistente out the box.

Vuelvo sobre los pasos
hablando siempre en presente
del miedo como ingeniero,
sin filtro, o a lo sumo con uno o dos
pero no más, vos sabés como es...
Es como el amor:
un ojo de agua o una nuez.

La cama se deshizo, literal.
En su lugar, ni siquiera una sombra, nada.
La alfombra está ahí, nueva, virgen,
tal cual antes de empezar.
Eso sí, tras la ventana
la forma de una alondra posada
donde arrugabas las sábanas con los pies
y la piel nos desnudaba.

Cancionero. Carnerío.
Sobre canciones ajenas.
A eso juego.
Me enciendo. Me entendés.
Encender la voz con miel, jengibre y sol.
La cicatriz languidece
pero el dolor, el dolor crece.
Recostado, prosternado al lado del lago existencial.
Uso al sol de velador

que me ilumina, que me calienta
pero no soy indemne a él
porque me cambia la letra, la derrite
la deforma y me juega, me saca la lengua
y yo con la boca abierta
espero que el olfato vuelva
pero parece que no va a volver hoy.
Mi nariz todavía chorrea
euforia de saber que el sabor está incompleto.
En absoluto lo está.
En alguna parte de la ciudad
alguien empieza el luto
otro lo quiebra, presa del apuro
herido de no soportar más
y sale a caminar...

Como otro viejo lobo de bar,
ya roído por la sal de los baños
casi disecándose
cada vez más lóbrego.
Al compás de los años
sale de tres a seis a caminar la calle.
No le importa la estación. No lo perturba la lluvia.
Solo lo trastoca, lo perturba
si el atardecer se tiñe de dorado,
sólo así queda tarado en el medio de la avenida
enceguecido por su misma sonrisa
hasta que el sol se va de la calle
y vuelve en sí, pero desnutrido de detalles.

La primera vez que lo vi
volvía de la estación.
Caminaba descalzo en la nieve
con dos flechas de colores en los pies.
Sacudía los brazos y gritaba
“Yo te abrazo cuando quiero sol”
De pronto, giró sobre sí mismo
y desapareció.
Esa fue la primera vez.

Detrás del mostrador imaginario
las prioridades se dan igual.
Plano cenital de una taza abierta.
¿Cuántos abren de lo que llega?
Al servicio de lo genuino
las caricias brotan
más allá de lo que significa,

lo que significan.
La balanza está rota y hace frío.
Estoy adormecido otra vez
y no me puedo dormir, y quiero.
¿Cuánto más que ayer pesa mi sueño de hoy?

Enclose to you.
The lies are tired.
Along
long time ago
the hope made a hole
inside the sun.

Behind the sea can see
what you write, what you read
in black
in red
in blue
with silence
with scars.

You don't remind the water.
The water is not blind.
The water is water
further the silence.
The gap still happening in the flesh
in the fat that you cut.

The red ruin will be green.
The wine grapes will be raised again
and you
you gonna brishine my girl.

Cuánto más podré reírme así
como un artefacto
así, gritando sin sentir que me río
forzando cada porción de aire
cada parte de mi carne
cada torsión, emulando ser feliz.
Así, risa seca, risa muerta
risa sin swing,
como si la carcajada fuera robada
arrancada de otra escena
y pegada así.
Mosaico violento
así nomás en otro cuerpo
maquilado y hueco

muerto como el tuyo
que no sabe reír ni mucho menos llorar.

La noche nos habló a los dos
otra vez. Quiero, pero...
Hay mimos, gestos y ademanes.
Sueño despierto con texto del cuerpo
sin palabras y en silencio.
No estoy dormido.
Quiero que me dibujes y me duermas.
Que me traces contigo
circundando tu ombligo
y salir del peligro de quedarme dormido.
El rescate nos arrebató el aire
y caímos del río del olvido.

Fundidos los dos le cedimos la distancia al contraste
al pulso que nos apretó y nos salvó del frío
de las fajas del corte.
Lo salvaje de los sudores empañados,
breviario derramado en lo omitido,
nos arrebató el aire.
Los detalles florecieron años después.
Vos sabés cómo es eso,
lo cimentado en el pantano
florece (tallo a tallo) despacio.

La oscuridad alumbra las curvas
del ruido del río
las piedras no siempre
están señaladas por la flechas
de canciones desechas
echadas así nomás
allende los bares.
El cuadro de situación arde y la acción
es una sucesión de detalles sin iluminar.
La trama, en velocidad, nunca está derecha.

La luna me ilumina en la cocina.
Me mira, me camina, me cerca.
No me deja mover
más que la mano sobre el papel
o a lo sumo cruzarme de piernas
pero nada más,
porque dice que sino el resto va a despertarse.

Otra vez sentí que el orden era al revés.
Otra vez après cup, pero esta vez
con la boca dada vuelta
con la boca seca.
Otra red, otro agujero más.
Cada vez más cerca del suelo
y ya no hay testigos.
Te digo y te afirmo
te escribo acostado en la oscuridad:
El canto de los mirlos
araña ya la mañana helada.

Tu voz me muerde
y la ilusión suena en la mesa de luz
y mi almohada se hunde
y mis ojos se funden en vos
que otra vez
sentada en mi cama.
cantás esa canción,
la de la promesa del mundo,
en blanco y negro
y con tu vestido al piano
y con tus dedos
me descorrés un mechón de pelo.
En el verso del bosque ardiendo en fuego
me despierto otra vez y no quiero.
Nena volvé a la arena
la mar está Séléna esta vez.
Tu voz me suena
cada vez más cerca.
La elegancia nos mastica la distancia.

Los ribetes del insomnio son retazos de sueños a destiempo.

Tres de vivir al revés
de soñar en inglés, de contar hasta diez
de bañarse en la lluvia.
Tres de subirse a ese tren
de acercarse la piel,
de besar otra vez, de mojar lo que alumbra.
Tres de embarrarse y perder
de jugar a morder
de gemir en francés
de bajar a la luna.

Recién despierto huelo mis dedos
para sentir el jugo de tu cuerpo

pero no, todavía no tenés olfato.
Otra vez el letargo de estar despierto
y el recuerdo del sueño
se va deshaciendo en cada pestaño
en cada gesto que hago para figurarlo
hasta que se esfuma.
Grito en silencio porque sé que volverás
por única vez en la espuma del café con leche de las diez
y tu boca caliente será en mi boca, otra vez, de verdad.

...y te fuiste a dibujar el nombre en la niebla.
Sabé que cada vez que llorás algo en mí tiembla
desde una lejana ciudad que no sé ni pronunciar
y a pesar de anotarla en mi cuaderno
acto de seguido de haberla buscado en el mapa
mientras hablo con vos, la olvido,
porque no quiero saber dónde estás
porque no quiero saber que no estás más acá.
Te cuento en el viento que sé que te resonará
que vengo hasta acá a orillas del mar cada vez que puedo.
Hoy somos 4 otra vez.
Bueno 5 en realidad,
vos sabés cómo es.
Los otros, los demás
están en el bar
pero yo hoy necesitaba estar sola
hablarte hasta allá
y recitar mi carta en voz alta
y regar con mi aliento la playa
y sentir tu viento de arena en mi cara.
Ver de cerca el mar nunca está de más.
Puede que tarde en llegarte esto hasta allá
pero el perfume del tatuaje hiende la distancia
así que sabé que cada vez que llorás algo en mí late.

Hay noches que me quiero dormir y no puedo.

Son noches que no hago más que escribir
sino me seco.
Metafísico y literal.
Si algo criminal muere en mi cuerpo
de entre las sábanas aparece Mijal Moon con su pájaro azul,
ese que me cuida cuando apagan la luz.
Si no puedo dormir
me giran para no morir.

No pienso que no puedo respirar como antes,

Stereo lung pero hay algo en el cuerpo...
La noche se hace larga
y la madrugada se despedaza
pegajosa
como un algodón de azúcar
que cuando lo ves
te moja desde la boca
hasta que tus dedos lo tocan
y como si tocaras el cielo con las manos
las yemas de tus dedos
arrojadas al goce
juegan el juego
y se endulzan,
y una vez adentro
en la saliva y la lengua
todo se disuelve.
Relamés los dientes
y estrangulás el deseo contra el paladar
hasta estallar adentro.
Pero, en cambio, afuera
en tus dedos y tus labios
lo que fue pedazo de cielo
es aún más pegajoso y granulado.

Mañanas en las que no dormir es resistir.
Mañanas en las que no soñar es resucitar
y el insomnio es ese souvenir
de las noches en que no podés dormir.

La niebla hoy tiñó todo de blanco y negro.
Pasos cautos y medidos.
Al costado de la ruta
todo todavía es penumbra.
Mi vista no llega a diez metros.
Al otro lado de la rotonda
divisa un cuerpo, una sombra
que se deforma. Camino lento.
no son mirlos, son cuervos,
sedientos señuelos de invierno.

Red Moon Day takes your breath away.
Turn off the light,
let the stars draw the map
to see what happen.
The kite could sign the address,
or pierce the flesh
And roll the blood

Who knows?

Después de aterrizar e imaginar que estabas aquí
crucé a pie la ciudad buscando ese lunar,
usando la postal de anzuelo.
En la habitación de la cruz del sur
se desprendió una estrella
que quebró el silencio de los dos
desde el interior del cuerpo.
La mala fe no es condición,
es convicción, es una trampa
de cómo estudiarse y caer.

No hay mapa, no.
Hay palas y balas y redes que atrapan
y agujas que atrasan
y mudan la piel
y la carne arde y da nubes,
y un anzuelo mordido
quebró el infierno contenido
y su reverso tan temido
de tierra seca al sol y mierda.
No tan lejos, ahí nomás,
como sobrando lo sagrado
hay retazos inconexos,
a priori genuflexos,
descamados, partidos, resentidos
masticados, derruidos,
y unos pasos más cerca,
la belleza cruda mojará tu oreja.
Suenan en tu mirada
la lluvia amarilla
prosternada de rodillas
porque está cambiando el viento
y el color destiñe el lamento.
Fuera de plano
en los arbustos, el busto transpirado
acaba de aterrizar al otro lado de la calle.

Solo se defiende con tintas negras
como un calamar
al que la falta de agua de mar
le ha calado jondo
y busca en cualquier lugar
en cualquier lunar
un ojo de agua que lo lleve
que lo regrese a las playas arenosas

para que las ampollas de sus manos drenen
esas costras pedregosas
y liberar sus ventosas.

El Día de la Luna Roja te deja sin aliento.
Apagá la luz.
Dejá que las estrellas dibujen el mapa
a ver qué pasa.
El cometa podría firmar la dirección
o perforar el tejido
y hacer rodar la sangre.
¿Quién sabe?

Un vuelo de voces.
Un cuerpo tendido
sometido al duelo en el colchón
resentido, resistiendo
al aire que se pone negro
cerca, muy cerca del suelo.

Tierra adentro, en el dolor.
Ahí donde los troncos son blancos
y el muelle abandonado y sin terminar
todavía resiste los embates
el lago cincelado en el corazón de los dos,
en el que barnizaste mi nombre.
Lo sé porque la corriente trajo consigo
la resina del aguafuerte.

Caiguda l'escorça
les arrels negres
tornen a la terra rosegada gelada.
Lent i subterrani tancament,
casernes d'hivern.
Couen en moviments lents el naixement
del color d'una nova calor que brollarà vermellós.

Sentado en el barro
así, como hace un año
para sacudir todo lo que no pasó
lo que no volverá
lo que se voló
en el recuerdo del cuaderno rojo y negro.
¿Adónde va el libro verde y blanco de los años?

Tiznado por la luz de la cocina en mitad de la noche me puse a escribir.
Relamí heridas mientras todos dormían hasta el amanecer.

Hablé en silencio.
Murmuré sin mover los labios.
Trasplanté lo anclado y reseco del dolor, sin tos,
en mi cuaderno de hojas de piedra.
¿Cómo se manifiesta la humedad?
como manchas en la oscuridad.

Fui a la ciudad pero no bajé,
no estuve, no volví.
Quiero saber, el río ¿Cómo está?
¿Hay ruido?
Necesito caminar la cuenca
respirar futuras huellas.
¿Cuánto falta para las amapolas?
¿El sol moja o quema?
El invierno entró de lleno
apuntó a los huesos.
Ella llegó, se figuró de cuerpo en cuero.
En su mirar trasluce todo su cantar.
En su andar
hay algo más que el sonido de todas las cosas.

La luz ilumina el cuaderno y la sombra de mi mano.
Ojalá esta vez no sea necesario transitar el ripio de la oscuridad.
Todavía guardo el hilo, ojo no te sueltes, hace frío.
Entre las sábanas, resuena el cascabel,
que sacude escamas muertas y muda la piel
que se abre a otra piel
que ya no espera más.
La carne también juega su papel,
los huesos rozan la luz azul que no es un desliz
que no es un ruido
que no.

Además, para llegar al verde,
que te quiero ver de cerca,
es preciso también
vestirse y desnudarse
en el algodón amarillo.

Rayo

El viento también marea,
incluso se marea él
por eso se queda quieto
por eso hace silencio.

Ahora por ejemplo.

Un año después de la segunda noche en el sillón
y del vuelo al suelo del D10S
siento que mastico una piedra negra
que no es sangre seca, no.

No es brea.

Es un gajo de sol que se quemó adentro mío
que se perdió en el laberinto el ardor
en el frío

y que al cantar hoy esta nueva canción
el viento entró en acción y lo expulsó
devolviéndome el olfato y el aliento.

El aire dulce ocurre
se sostiene y transcurre
en el trazo grueso.

La transparencia está en las manos.

Al escribir, mi temperamento
se escurre.

Miro y más allá se prepara la ciudad.
Todos bailarán en la nieve
con las luces de colores entre los puestos,
donde los deseos se besan y se frotan
descosiéndose la boca porque el Forral bor
entra en escena y llega la navidad:

Una canción de amor que llega
una oración en libertad
el corazón se desespera
la habitación no existe más.

La llave estrella anota y quema
juega a que duela y no especula más.
Cayo, otra vez, de sangre y arena
lejos del todos, lejos del bar.

Sin gravedad, hoy juega a revolver el sol.
hoy las cortinas queman
su centro se esfumó.

Cayó en viento que nos vuela.
Cayó en la calle azul cerca del mar.
Estrella azul, estrella enferma
se prendió fuego y ya no sirve más.

Vuelvo al vuelo en círculo
después de haber dormido
en el silencio del ruido.
Desde el suelo
vuelvo al vuelo en espiral
a buscar mi reflejo en río,
la ciudad hoy tiene frío.

Presto a mi suave andar tenso
hacia la cocina y casi sin despertar,
con la mirada fría
en rastros de humanidad
que ha cargado conmigo.
En este laberinto respiro
y miro a la araña tejer,
ya no quiere correr.
Me unta las manos en acordes nuevos
con el dolor reseco en los dedos
espío el afuera fresco
y deslizo carcajadas
como cólicos. Cuando la trama
resbala en gestos melancólicos
y el peso del pasado disociado vuelve
izo sobre el papel
el peso del pasado deformado.
Pestañeo y veo hacia afuera
y vuelco la mirada,
tuerzo la cara en muecas,
y la cabeza desordenada
se le despereza en la mañana.

Les arreles adormides del desert emergeixen:
s'enfilen a la superficie
no es presenten ni res,
es como si sempre haguessin estat així
quietes però naixentes
en silenci però movent-se.
És així...

10 hizo que
nube 9 dijera
al 8 ya no lo veo.

El 7 ha venido a decirnos
Seis!
y el sol en 5
cantó 4.
En 3 semanas
las 2 piernas
respiraron 1 vez más.

I saw your face (in) the haze
and let me tell you,
the grains of sand are lagging behind.
I've been swallowing pride
guided by urgent angels.
Do not try.
The desert is wild and cold.
When night comes, we are always alone.
 The dreams are you and your world
 So let the wind blow you up away
 and wake up in the sun
 as you know.
Sunny days are back again
broke the chains of thoughts
deeply gray.
The air rides on the writing
The words still Twist and shoot
silence, in vain.
Sorry. If I woke you up
Let it be
Because I saw Something in your face, the haze.

Vi tu cara (en) la bruma
Y dejame decirte, los granos de arena se están quedando atrás.
Estuve tragando orgullo
guiado por ángeles urgentes.
No lo intentes.
El desierto es salvaje y frío.
Cuando llega la noche, siempre estamos solos.
 Los sueños son vos y tu mundo
 Así que deja que el viento te vuele
 y despertate en el sol
 como vos sabés.
Los días soleados están de vuelta otra vez,
rompieron las cadenas de los pensamientos
profundamente grises.
El aire cabalga sobre la escritura,
las palabras todavía se retuercen y disparan
silencio, en vano.

Perdón. Si te desperté
dejalo ser
porque vi algo en tu cara, la bruma.

Dos salvas al suelo
dos semillas devueltas a tierra.
De polvo
alumbrá tu deseo.
Las cuerdas del reloj
tu laguna.
Cómo quisiera reírnos los dos
abrazados, debajo del árbol
leyendo en voz alta y reírnos.
Claroscuros del otoño helado.
Hay ahí, algo de la lluvia que nos cuesta
que está crudo
que nos da miedo
el color del fuego no cambia
el color del fuego nos cambia.

La fiebre ahí en la clavícula sabe cómo hacerme doler
y sabe también que
anido ahí en el mar
ilusiones
que no convojo,
y alimento mi vanidad.
La fiebre sabe también
que hablo cada vez que estoy en tu sueño
en tu cara un sarpullido rosa te da calor
y sólo se va cuando quebrás tu vanidad y me lo contás
y después lo anidás ahí en el mar de ilusiones...

Desperté libre de tu estatua de sal
que perdí huyendo del jardín aquel
y corrí hacia el centro de la ciudad.
Caminé sonriente de volver a respirar.
Antes de nevar
profané el amor,
lo que quedaba de nosotros dos
se desangeló.

Corazón:
Jugá al rojo.
y jugá vos. Juegan tus dedos
hoy no juego yo.
No estoy dormido.
No estoy. Enfermo.

No estoy. Hoy no estoy
hoy jugás vos.

Back against the wall
can feel the vibes shaking the lines,
the shadows aren't hiding anymore.
Behind the door
i watched you smiling
blind by wine
scratching the air
panting with the dry tongue
without grapes on the vine
savoring the empty space
without grapes on the vine.
I do not want to know anymore
doesn't matter the bleeding cup.
I do not want to see
just let me sleep to wake up and breathe.

El cuore jugó hoy
pero no me pidas detalles
de vos yo no hablo. Amor
sabés que en mi mesa
hay un lugar para vos
la piel de la palabra
 se hace
la distancia se deshace
 y no existe.

Por ahí tu lunar me pesque
y la noche me agarre así
santificando la fe
y una cucharada de café juegue
celando cada beso.

Se hizo tarde.
Son las tres y solo pienso en tu voz
en el ante sueño.
Las fotos me encandilan.
La distancia agranda las sombras
que salen de debajo de la mesa
sin caparazón,
lloviendo y a colores,
hablándome de vos.

Perdí en una ilusión huellas de otra canción
silbada en el andén del sur.

La blanca ingravidez hoy no ha de fracturar
el ego helado de mi voz.

Hoy quiero tu color y toda nuestra desnudez
que nos iguala sin rencor.

La lengua mandamás,
silenció en el rincón aquel
al arco del triunfo que hizo un gol.

Sin rapiñar dolor y sin rimar demás
sentir el pulso, improvisar.

Si va salir el sol al este de nuestra ciudad
no desesperes, te lo mandaremos para allá.
Pedile una canción
vos ya sabés cómo hay que hacer.

En el mural de corcho de arriba de la cama
todavía se sostengo el universo con cada alfiler.
El orden elegido vuelva a mi cabeza.
No hice nada sin pen(s)ar.
Si hace falta
enhebro y zurzo sobre la mesa
sobre todo
si la trama se deshilacha.

En el viento de descuento
descubro el calor
ya desde lejos
ya sin pasión.

Remiendo los matices de cada cicatriz
convirtiendo cada herida
en una actriz Superstar
que reinventa cada vez
en mi manera de llorar.

Solo pienso en nadar.

Cuando la escucho
soy libre otra vez
y vuelvo a ver
el humo,
inmerso en el desborde mando.
Asumo el riesgo y drago.
La selva sabe estimularme

y hacer mella.

Me vio caminar al otro lado de la lluvia
se me presentó y me dijo “yo soy la ciudad”
¿Qué hacés? ¿Cómo andás? Tan solo para abrir el juego
Tranquilo mi amor, hoy no nos hace falta hablar.

Dejó de llover, mejor vayámonos al río.
Sin nada que hacer, yo solo me dejé llevar.
El atardecer nos hizo acurrucar de frío
el ruido del agua deshizo todo lo demás.

Si fueran, así las cosas
bota tibia de algodón
y en lo oscuro de la noche
acabáramos el sol.

El amanecer estridula entre los grillos
gemidos de libertad.

Reverbera zonas secas
zonas quietas ya
y la rosa será en la piel
y la rosácea no es más que una reflexión convulsiva
y el Boriquén,
en su armadura de costa
da lanza, perfuma y queda así
recostada
rodeada de tulipanes negros.

Cruda y pragmática
haciendo señas con los pies
sucía, con pelusas rosas de humedad
al borde de la laguna
apareció Barbarella
con su mastín de Maremma
y cantando una canción
“a la memoria de Scott”
dio por terminada la fiesta
y desató la tormenta.
Repartió caramelos
escortada del perro
que no la dejaba sola
sin correa, fue su sombra
hasta el primero trueno.
La electricidad subió al cielo
y Barbarella y el Mastín de Maremma

se refugiaron debajo de la mesa
al otro lado del jardín
en memoria de Scott
a quien siempre esperan
pero saben que ya no va a venir.

Cuando entramos en la melodía,
o mejor dicho cuando me dejás,
sireneamos en aguas profundas
los deseos se desnudan
disfrazados de nosotros
y empieza el carnaval.

Con los antifaces en la mano
y desafiando la gravedad
vienen una abeja y una reina
empuñan sus aguijones
y enchastran de todos colores su panal.

Y acá estamos
volados figurándonos
calcados másticándonos
mojados, pintados
disecándonos
y flotamos y nadamos
y callamos
y volvemos, y volamos
y nos vamos y lloramos
con los ojos bien cerrados
mirándonos.

Hay tulipanes negros
que calan en los ojos de quien los ve,
son como la Menta,
una vez que la probaste
cada vez que está cerca
será un eco en tu lengua
y volverás a querer bailar con ella
rubia estrella de bar
siempre pose
ida hacia adelante

En la cinta disparan la carrera
y en el cielo sale el sol
en el borde de una canción.

En cada escama

una mirada que perdura
desde otro tiempo atrás
iridiscente y sincopado
como el mar iluminado
tras el día de sol y calor
en Isla Vadhoo.

Escenas de Luna Nueva.
Resplandores
que perdurarán en tu retina.

A través de los las Madreselvas
Tuli Tuli mira que pesar
de que la naturaleza la lastima,
ella sigue ahí
viva y descalza sobre la tierra negra
y el sudor de su choza.
Cuando hace frío hierve de fiebre
y muerde. Así se defiende,
con bronca contra la selva,
porque por las noches ronca,
pero sin rencor. No hay maldición
ni mala dicción. Su decisión
gobierna y quema.

Un rosario de canciones
cayó sin saber
dónde se pone el sol
en una habitación
con un cuerpo muerto y sin corazón
pudriéndose en suelo.

Empuñó la angustia de su pecho
y escapó por el techo
en busca de libertad.
Nunca llegó a la ciudad.
El mar no estaba más cerca
pero al ver la resolana se dejó llevar
y cruzó las montañas.
A lo lejos divisó
el reflejo cremoso del puerto
con marineros prestos
al naufragio incierto del mar hambriento.

En este tiempo
varios nos fuimos convirtiendo en el juego
de la máscara neutral

sin recurrir a lo gestual
solo brazos, piernas, torso, dedos
palmas, pies, y manos,
y sin palabras, sin hablarnos.

No me prometas.
No te comprometas hoy.
No reveles de más.
Que no jueguen a los dados
por fuera de lo dado.
Y no digo estar callados, no.
Solo no infundas certezas
ni prometas cerezas
detrás de lo que no hay.

Ahora, si es así
mostrá los dedos
sacudilos, serpentealos
y cuando todo el universo
se centre en ellos
chupalos, pasales la lengua
con delicadeza y lujuria.

No dejes saliva sin salir
como si hubieras derramado
toda tu espuma de mar.

Ante la mirada absorta
demostrá.
como si lo hubieras planeado
y así y todo, te dejaste llevar.

Doblegales el juego,
que se replieguen ellos
vos desbordá lo obsceno.

Pasarán varios días
hasta que quieran
que prometas algo de nuevo.

Sí, por la forma de las sábanas
pensamos en la hamaca de madera
y transpirados derretimos la distancia
en dos llamados, que sonaron
y que nadie atendió.

Rojo y negro:

Destapados, desnudamos el cuaderno.
Ya en el suelo arrojamos los anzuelos
y apuntándonos directamente al cuello
consumamos el deseo de los dos.

Tengo miedo
de que todo esta sea solo un sueño
por las dudas yo mejor me quedo quieto
en el pulso
de este lujo del amor.

Los primeros veinte minutos
fueron como tres años.
Nos miramos sin ser vistos.
Después de la irresponsable necesidad de tocarnos
como nuestra forma de hablar,
al año y medio,
y sin mediar palabra
tarareaste una canción,
aguas profundas de la interpretación
y curvas del aire en las que me fui
llevado por vos arrastrado del pantalón
hasta que caí rendido.

Quemas sin estar acá.
¿Qué más quiere la ciudad?
Te vas hacia un año más
quemas mirando hacia atrás.
Cuando la neblina se disipe
diremos que no hay nada alrededor.
Con la sangre que ha fluido lentamente
por los laberintos del amor
sacudimos todo lo que quiero
y lo escribimos cerca del sol.
¿Qué más quiere la ciudad?
Quemas sin estar acá.
¿Qué más? Mirando hacia atrás.
Te vas, ya no hay más lugar.
Sacudimos todo lo que ya no quema.
Por los laberintos del amor
aún la sangre fluye lentamente
vidas que este sol aniquiló.
Y cuándo la neblina se disipe
y no haya ya más nadie alrededor
volverás silbando por la calle despacito bajo el sol.
¿Qué más? Mirando hacia atrás.
Quemas sin estar de más.

¿Qué más quiere la ciudad?
¿Te vas? Ya no hay vuelta atrás.

Cuando estás cerca de mí
puedo volar alto.
Cuando volás en tu sillón
puedo sentir que es el calor.
Dedos que se quieren tanto
y se chorrean en verano.

Miro la fuente que drena fuerte
lo que este cielo ayer llovió.
Han rebalsado nuestro canales
y son nuestras manos las que se abren al sol.

Quiero bailar con tu cuerpo en espiral
y respirar los silencios....
Me dan calor los colores de vos.

Pintan tus ojos naranja y rosa
la curva al cuore de la canción
son vibraciones que ajadas sangran
llantos sin ojos fuera del reloj

Quiero bailar con tu cuerpo en espiral
y respirar los silencios....
Me dan calor los colores de vos.

No te puedo ver.
No te puedo oler sin más...
No te puedo oler, no te quiero ver más.
No te puedo ver porque este tren se va lejos del sol.
Suenan el tren se va, suena la ilusión y el mar se fue.
Cruza el viento la ciudad y la incredulidad soy yo
y no puedo creer que me vine hasta acá por vos.
Sin voz, me voy....

Nada.
No quiero que me digas nada.
En serio ya no hay más lugar.
No insistas ya con tu palabras.
Chau suerte, yo me voy de acá.

Desde mi estrella azul refundaré la luna nueva,
Muerte y resurrección y amanecer ahí en la arena
ya sin penas.

No hay nadie aquí en esta playa
soy solo, sol, arena y mar.
La noche sábanas estrellada.
Un rayo en la oscuridad.

Todo se oscureció y ya no puedo mover las piernas
el mar se embraveció, gracias por todo, llegó el final.

Nada.
No soy nada.
No somos nada.

Boca vermella es busca a la sorra
i se sent una estrella de mar.
Dorm ajudada a les pedres
i rumie poemes que em dictarà
en aquests somnis mullats
els nostres dimonis de monyos i llibertat.
Ja sense pastilles me'n vaig de genolls
en el seu somriure vertical
on els dits constel•len
amb crema d'estrelles planetes i aigua de mar.
Boca vermella em somia i em troba
i ens anem tots dos a quemar la ciutat.

Con el paladar todavía abierto
la fuerza de lo contenido
late en el oído.
Por eso
con su boca de lava
ahúma burbujas
metáforas contenidas
que son escupidas y derramadas.
Combustión: La presión araña la meta
y la sobrepasa.

When the sun is hidden and long time ago
don't want to touch your skin.
When the fog do not let you
see the shadows rising from your knees.
When everything hurts you
and inside you the rainy never stop.
When the White snow shows you
that you don't know how to back again
Cuando todo duele y tu sombra ya no brota de tus pies.
Cuando el sol se esconde y hace días que no te toca la piel.

Cuando adentro llueve y la niebla no te deja respirar.
Cuando todo es nieve y sentís que ya no hay vuelta atrás.
Just let me play this song
She was so lost like you
before discover this five chords.
Hushing a lullaby
lava was in my mouth,
ready to do fucking explotion.

Amanece hoy en el fin del mundo
y todos me sonríen como en un film
como en la canción de los principiantes
todos saben que no soy de aquí.

En la playa yo salgo a buscarte
paralelo a la orilla del mar
donde con tus pasos delineaste
el trazo de la silla al flotar

Pero entonces aparece ella,
Lady Stardust con gafas de sol
elegante y vestida de rosa,
sobre dos is: Sobredosis de amor.

Ojalá venga
varios meses ya en los que no asoma su cara
en mi almohada. Siquiera en las pierdas
de la calle o en el mar
que se comió las lágrimas de Genna.
Melena siempre viva que ilumina
atardeceres siempre en fuego
donde sea la función
el tornasol de nudos y jadeos
cielo de caramelo y su estela
halo!Genna
y su pelo que arrastra
las sombras y espía forma y gracia
Polaroids de crema y trastienda
sin soltar jamás la cuerda.

Cada vez duele más afinar la mirada.
Si querés caminar hoy la plaza está despierta.
Ahí verás que estamos todos para hacer
el mal menor.
Cada vez quedan más
sombras destinadas
al vacío de la sociedad

esas formas son tan crédulas.
Son siniestros de un pasado
que está llegando.
Cada vez duele más afinar.
En la mesa de luz
donde duermen los fantasmas,
el oxidado lunar, asteroide casual
nos desmantela la ventaja
y duele
duele más.

Hace tanto frío
que la noche se detiene
se queda quieta
sigilosa. Temperamental,
así como la ves, también duerme
después del derrape de fluidez.

En el margen del tablero
las estrellas esperan por entrar.
No son peces estrella
son estrellas de mar y de océanos
harto gigantes
o asaz estrechos.

A su paso hay huellas yermas
páramos sin perfumar
eriales desarropados
estepas desabrigadas
desiertos desabridos
de vientos desdentados,
solo el peso de la huellas huecas.

Hoy suena en mi cabeza que soñé.
¿Qué soñé?
Que quede ahí en sueños
porque los sueños, sueños son.
Con el psicoanálisis me llevo muy bien
soy de su carne
y de su sangre
pero no sobre analizo. No me sobre analizo.
Uno de los razonamientos por los cuales nunca estudié
/ni estudiaría,
aunque mi Libertina Psi diga sí porque lo haría bien,
es que temo que estudiarlo podría llevarme
a un terreno de autoanálisis y más allá
y más acá
de reflejar, de abrir,

de abrir me/sé cerebral
pendular
extremista
y no quisiera autoanalizarme.

Que transfiera quien quiera y pueda y sepa analizar, y sepa ayudar a preguntar, y ayudar a pensar. Quizás lo que me vincule con el psicoanálisis sea la parte de(sde) su literaria. Así que, Calderón de la Barca, maréese en su océano de tiempo con su barca en sus sueños, que sueños son. Y prepárese, porque ahí en ese humedal de mares lo esperan mi Miramar, el Big Sur de Kerouac y Palo Pandolfo montando Un reflejo, y tanto más en los espacios negativos, que ni el mismísimo Bram Stoker y su Drácula andarían con ganas de seguir jugando a navegar y trashumar océanos de tiempo, barroco comediante que los comedidos temerosos de la libertad cargaron de tragedia.

Treinta y nueve días y páginas, de ramas desudándose, de hojas muertas cada vez más secas, de cortezas cada vez más roídas por la lengua gélida del prematuro invierno a barlovento del anticiclón siberiano que llega, jinete de la niebla, y se asienta donde los humedales se retraen, y la tierra también voraz se reseca. Los ríos sobreviven por los meandros y por el curso termal subterráneo. En los barrios aledaños hay pedazos de sangre y plumas, y gastos a cuenta de los daños, de los años en los que el silencio, de la ceremonia en la sangre del amor, pasó a ser la sed de una momia en la sangre. El viento arrasó con más fiereza, y con toda su destreza desplazó a los mirlos a otras tierras, y trajo a los cuervos, y con ellos los oropeles destiñeron inorgánico todo, hasta que se pulverizara en gris toda la escala que mengua entre blanco y el negro. Lento y casi en silencio, ni bien apareció, el lobo de la estepa, río. Asumió su rol en la escena de otoño sin pensar que de tanto caminar, solo caminar solo, sus aullidos sonarían ya como sirenas en arenas desiertas y sus luces ensombrecidas estarían casi muertas. Levantó su cabeza buscando la luna, pero era luna nueva. Cabalgó como otras veces, y como pudo, sobre canciones ajenas y le mostró los dientes a noviembre sabiendo que el viento de octubre, tan febril, había sido distinto al de otras veces. Hubo noches que le temblaron las piernas, y ahí nomás se dio cuenta que sus raíces no estaban ya del todo despiertas. Sin olfato ni sabor, su oído y su canto lo contuvieron en el encanto adormecido, de saberse no del todo ido. Alerta se aisló aún más y dosificó la fuerza. Economía de gestos, paciencia y tiempo brotaron del agujero negro mágico del caos y silencio. Desnudó palabras al otro lado de la lluvia sin gravedad y entró en la melodía del amanecer del fin del mundo. Acorde a los ánimos de lo aprendido durante tantos años, de lo dado de lo amado y recibido, finalmente recobró el gusto y el olfato. Orgánico otra vez, esa mañana primero nevó y él se levantó, luego salió el sol, y caminó a paso lento, presto a vivir el invierno, con todo el cuerpo, ya despierto, a sotavento.

PÁLYAMUNKÁK

TANULMÁNY

RITA NOVÁK

TIBOR SEKELJ, EL ANDINISTA

Introducción

El motivo por el que elegí el tema es simplemente una conexión que sentí con el andinista desde que era pequeña. El primer encuentro con el explorador fue a través de sus libros e historias después de que mi abuelo me contara que tenía un amigo que viajaba por el mundo, escalaba montañas, se hacía amigos con tribus indígenas, caminaba entre caníbales, aprendía nuevas lenguas tras sus viajes y daba conferencias sobre sus aventuras.

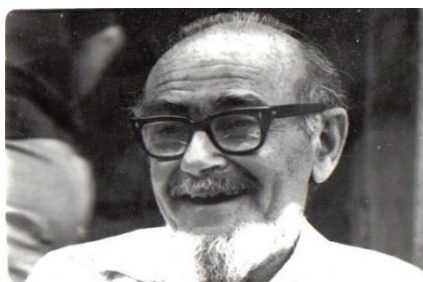
En 2016, en el Instituto Kosztolányi Dezső (Subotica, Serbia) para el día de la escuela hicimos un homenaje a personas de nuestro país, entre ellos estaba Tibor Sekelj. Tras una presentación, redactamos su vida aventurera, con fotos y objetos de sus viajes en una sala que convertimos en una selva. Nos sentimos honrados de que la cuidadora del legado de Tibor Sekelj, su viuda, Erzsebet Sekelj, también asistiera a la ceremonia escolar.¹

En mi investigación me apoyarán las fuentes accesibles que se encuentran en las ciudades de Subotica y Szeged.

¿Quién fue Tibor Sekelj?, el ciudadano del mundo?

Nació en 1912, en Sepesszombat (hoy Spišská Sobota, Eslovaquia) en el Imperio austrohúngaro. Sus padres eran húngaros, la familia de su padre era originaria de Timisoara (hoy Rumanía), la de su madre era de Dombiratos, ubicado en el sureste de Hungría. El padre de Tibor era veterinario, la familia se mudaba con frecuencia, por lo que Tibor pasó mucho tiempo en su juventud en varias ciudades en territorios de las actuales Hungría, Eslovaquia, Rumanía, Serbia, Montenegro y Croacia. Tibor terminó su educación primaria en Kikinda, Yugoslavia (hoy Serbia). Después de sus años en Kikinda, la familia se trasladó a Nikšić (hoy Montenegro), donde terminó la educación secundaria. Se matriculó en estudios de derecho en la Universidad de Zagreb (hoy Croacia) a petición expresa de su padre. Aprendió el esperanto, cursaba estudios de pintura, escultura, periodismo y cinematografía. Al terminar sus estudios, trabajó como guionista en la compañía cinematográfica *Mercurfilm*. La empresa le envió a Praga para hacer un curso profesional como director y durante este periodo trabajó como asistente de Otokar Vavra.³

La vida aventurera empezó en el año 1939, en este tiempo Sekelj trabajaba como periodista en Zagreb para el periódico *Hrvatski Dnevnik*.

1. Retrato de Tibor Sekelj

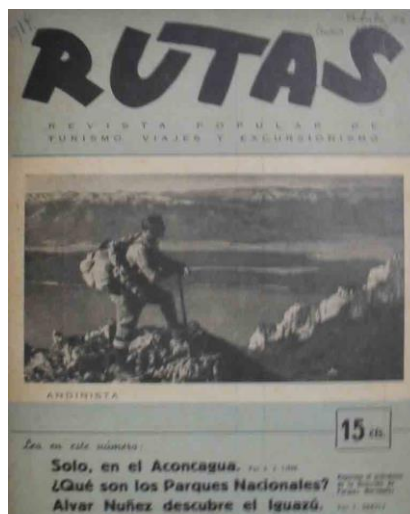
¹ Actualmente la viuda vive en Szeged y guarda una colección vasta (Colección Sekelj) de materiales de prensa y otros documentos sobre la vida del viajero.

² En húngaro su nombre Székely Tibor. Después de trasladarse a Serbia empezó a escribir su apellido como Sekelj, porque era más fácil utilizarlo en esta forma en sus publicaciones. Durante este ensayo utilizaré el apellido serbio.

³ Otokar Vavra (1911-2011), director de cine, guionista checo. Es considerado el padre de la cinematografía checa.

Viajó a Argentina a petición del periódico para escribir un artículo sobre los emigrantes croatas que vivían en Argentina. Durante su estadía en Buenos Aires, escribió artículos para los periódicos de Belgrado *Novosti* y *Nekad i sad*. Tras el estallido de la Segunda Guerra Mundial, se quedó y permaneció durante 15 años en América Latina como periodista y explorador⁴ Durante la guerra, en 1942, su padre y sus dos hermanos murieron en el campo de concentración de Stara Gradiška (Croacia).⁵

Al principio de su llegada al nuevo país se ganaba la vida pintando y vendiendo cuadros, mientras aprendía el idioma. En 1941, realizó estudios en un curso de periodismo y empezó a trabajar para las revistas literarias y de divulgación cultural tituladas *Leoplan*, *Aquí está y Esto*. En el mismo año lanzó su propia revista llamada *Rutas*, en la que escribió artículos sobre turismo, viajes, expediciones, etnografía y geografía.⁶ En este período, entrevistó a Hans Georg Link⁷, quien había escalado el Aconcagua anteriormente cuatro veces, el monte más alto de Sudamérica. Link invitó a Tibor a la quinta expedición al Aconcagua y él lo aceptó. Nueve personas participaron en la expedición, cuatro de ellos fallecieron debido a una tormenta. En 1944 publicó su libro *Tempestad sobre el Aconcagua*, en el que redactó el viaje entero y la tragedia de la expedición.⁸ Después de regresar de la expedición de rescate, viajó a Mato Grosso, Brasil, para

2. Portada de un número de *Rutas*

conocer las comunidades indígenas de la región amazónica. Uno de los miembros del grupo que acompañaba a Sekelj fue María Reznik, a quien había conocido en una conferencia que él mismo dio en Buenos Aires sobre su expedición andinista. Pocos meses más tarde, María Reznik se convirtió en su esposa.⁹ El viaje tuvo una repercusión en la prensa, Sekelj fue entrevistado por varios periódicos. El explorador, en una de sus entrevistas, contó al periódico *La Prensa Gráfica* que una de las tribus visitadas anteriormente había tenido 2000 miembros pero su número se había reducido a 170. También contó que los indígenas practicaban el canibalismo por superstición, creían que al comerse un ser humano podían heredar su virtud.¹⁰ Para estudiar sus costumbres, Sekelj y sus compañeros participaron en ceremonias secretas, como la invocación de los espíritus. Él mismo se sometió a prueba y se graduó de hechicero.¹¹ En 1946 publicó su segundo libro *Por Tierra de indios* -una narración sobre su viaje por el Mato Grosso.

⁴ Jancsó, Katalin (2020). Por tierras de los indígenas de la Amazonia brasileña, en: *Colindancias*, 11/2020.

⁵ Según la narración de Erzsébet Székely.

⁶ Jancsó, Katalin (2020). Por tierras..., op. cit.

⁷ Hans Georg Link (1900-1945), alpinista suizo.

⁸ La expedición la redactaré detalladamente más adelante.

⁹ Jancsó, Katalin (2020). Por tierras..., op. cit., 46.

¹⁰ Salazar, Alfonso (1953), explorador yugoeslavo nos hace interesantes relatos en *La Prensa Gráfica* (20 de enero de 1953).

¹¹ *El Nacional* (1949). Siempre con su esposa, Escaló el Aconcagua se Internó en el Infierno Verde, en: *El Nacional*, 4 de diciembre de 1949.

Pasó cierto tiempo en Bolivia también por la invitación del gobierno boliviano y el presidente Enrique Hertzog¹² para escribir un libro y reportajes turísticos sobre territorios remotos bolivianos.¹³ Durante su peregrinación por Bolivia, visitó las ruinas de la metrópoli Tihuanaco, recorrió las selvas orientales donde convivió con los gomereros y cazadores de caimanes.¹⁴

En 1949, llegó a Venezuela con su esposa y permanecieron allí dos años, con un intervalo de siete meses que Sekelj pasó en Europa. En este momento Sekelj trabajaba como dependiente en una tienda de música y, como periodista, publicaba reportajes en distintos diarios. La pareja se separó en este periodo. Más tarde, María se mudó con su hijo Daniel Reinaldo Berstein, a los Estados Unidos y Sekelj continuó su camino por tierras latinoamericanas.¹⁵

Desde 1951 hizo viajes en los países centroamericanos. Los primeros que visitó fueron Nicaragua, El Salvador, Costa Rica y Guatemala. En El Salvador intentó escalar el volcán de Izalco (1950 m.), sin embargo, debido a una erupción volcánica, esa expedición no se pudo realizar. En 1953, el periódico *La Nación* de San José informó sobre la llegada del explorador a la capital.¹⁶ En Costa Rica Sekelj publicó una serie de artículos sobre sus expediciones en Mato Grosso, con el título *Por las rutas de América*.¹⁷ En Panamá conoció a los indígenas kuna y en Honduras realizó una expedición para encontrar la Ciudad Blanca, la ciudad perdida de los mayas.¹⁸ Su ruta centroamericana terminó en México, donde recorrió el río subterráneo de San Jerónimo. En esta expedición fue acompañado por algunos miembros del club de exploradores “Los Buitres”.¹⁹

En 1954 regresó a Yugoslavia, pero pronto comenzó su gira exploratoria mundial que le llevó a recorrer toda África y Asia. Publicó numerosos libros y artículos. En Zagreb fundó un museo etnológico, al que donó su colección de máscaras, instrumentos y sombreros. Sekelj escaló el Kilimanjaro en África y viajó por la misma ruta que Marco Polo.²⁰ En 1970, el explorador viajó a Australia, Nueva Zelanda y Nueva Guinea invitado por la televisión de Zagreb para rodar documentales. A partir de 1972 vivió en Subotica y trabajó como director del Museo de Subotica. Su colección, que se guardaba en el museo, más tarde fue trasladada a Senta, Serbia. En sus últimos años participó activamente como miembro de la Asociación Universal de Esperanto y en la Academia de Esperanto.²¹

En 1978, volvió a Sudamérica para hacer un documental sobre Bolivia y Ecuador, pero a Centroamérica no volvió más.²²

¹² Enrique Hertzog (1897-1981) – médico y político boliviano. Presidente de Bolivia (1947-1949).

¹³ Jancsó, Katalin (2021). Por las rutas de América. Tibor Sekelj en el Diario de Costa Rica, en: *Revista de Historia*, 2021, 89.

¹⁴ *La Voix de Londres*, Boletín en Castellano de la British Broadcasting Corporation (1949). La ascensión del Aconcagua, en: *La Voix de Londres*, 15 de octubre de 1949.

¹⁵ Jancsó, Katalin (2021). Por las rutas de América..., op cit., 91.

¹⁶ *Ibid.*, 84.

¹⁷ *Ibid.*, 92.

¹⁸ *Ibid.*, 91.

¹⁹ *Nuestra Palabra* (1954). Convivir con las tribus primitivas, en: *Nuestra palabra*, 21 de junio de 1954.

²⁰ Sin autor, (1971). His speech is Neutral, en: Colección Sekelj, 15 de febrero 1971.

²¹ Nemere, Teresa (2012). Tibor Sekelj, friend of the world and his collection, en: *Similarities and differences*, 2012, 86-92.

²² Jancsó, Katalin (2021). Por las rutas de América..., op. cit., 104.

En 1985, conoció a Erzsébet Sekelj. Este año ella aprendió el esperanto. Se casaron en 1987, en Osijek, Croacia. Juntos fueron a tres congresos mundiales de esperanto.

Sekelj manejaba veintidós idiomas, entre ellos hablaba nueve lenguas con fluidez: el húngaro, el serbio-croata, el alemán, el esperanto, el italiano, el francés, el español y el portugués.²³ Viajó a 90 países, escribió 18 libros que fueron traducidos a más de veinte idiomas y dio 7500 conferencias sobre sus aventuras.

Tibor Sekelj falleció en 1988. El ciudadano del mundo está enterrado en Subotica, Serbia. En su tumba se puede leer una inscripción en esperanto: “Tibor Sekelj, 1912-1988. Verkisto, Mondvojaĝanto”.²⁴

Antecedentes de la expedición

Como mencioné antes, Sekelj lanzó su revista *Rutas*, sin embargo, solo se publicaron tres números. Conoció al gran andinista, Hans Georg Link, a mediados de 1943 con la intención de escribir un reportaje para una revista sobre uno de sus emprendimientos, sobre la escala del Aconcagua. Tras el primer encuentro se hicieron amigos y Sekelj visitó con frecuencia la casa de Link. Durante los encuentros, Link le enseñó su colección de fotos, objetos interesantes, mientras hablaba de sus expediciones a Sekelj: “Para él, el Aconcagua era el lugar de reunión de los dioses. Sin embargo, en su admiración, no parecía egoísta. [...] la determinación de acompañar a Link en su próxima expedición que planeó para principios de 1944, creció lentamente en mí.”²⁵

El viajero cuenta en su libro (*Tempestad sobre el Aconcagua*) que la preparación principalmente consistía en ejercicio, el equipaje personal, el equipamiento y la adquisición de alimentos. En la montaña, el ejercicio se basaba en simplemente escalar. El camino más largo que hicieron fue cuando caminaron de Buenos Aires a Luján.²⁶

Link recopiló una nota de artículos que todos los participantes deberían obtener o preparar: un certificado médico, el DNI, una etiqueta que contenía datos personales, una lista del equipaje personal y una caja de metal (donde metían las cosas que iban a dejar en el Puente del Inca). También tenían que llevar una mochila, un pico, un saco de dormir, unas botas de escalada, unas zapatillas y ropa deportiva abrigada, una linterna, un cuchillo. Otros objetos indispensables eran las gafas de sol, una soga de 25-30 metros de largo de 12 milímetros y otra de 10 metros. Una tienda especial para el uso en la alta montaña, vela de sebo para dar calor en la tienda, una capa impermeable contra el viento.²⁷

El Aconcagua

La montaña se encuentra en la provincia de Mendoza, en la República Argentina, y tiene una altitud de 6962 metros sobre el nivel del mar. El nombre «Aconcagua» tendrá diversos orígenes, la palabra significa por ejemplo en las lenguas indígenas *araucano*, *quechua* o *aimara*. En araucano es *aconca-hué* que significa “que viene del otro lado”, en quechua es *akon-kabuak* que está traducido como “centinela de piedra” y por último en aimara los vocablos *kon-*

²³ Miković, Milovan (2012). Székely Tibor barátságkaravánja, en: *Similarities and differences*, 2012, 16.

²⁴ Las palabras verkisto, mondvojaĝanto significan escritor y viajero.

²⁵ Székely, Tibor (1980). *Vihar az Aconcaguán*, Novi Sad: Forum, 1980, 7.

²⁶ Era recomendable que no bebieran y fumaran dos meses antes de la expedición, claro esta regla no fue seguida por nadie, excepto aquellas personas que no bebían alcohol ni fumaban.

²⁷ Las traducciones de los fragmentos son obra de la autora. Székely, op. cit. 1980, 9-11.

kama significan “monte nevado”.²⁸ Según Sekelj, a pesar de que se hablaba araucano en la región del Aconcagua, el origen del nombre del monte no era esta lengua. Tampoco proviene del quechua que se hablaba más bien en el actual territorio del Perú. Según él, lo más probable es que el término «Aconcagua» viene del aimara.

Más de 140 escaladores han fallecido en el Aconcagua hasta el día de hoy, mayormente por complicaciones cardíológicas, caídas e hipotermia. Entre 2001 y 2012, 42731 escaladores intentaron escalar el Aconcagua y 33 personas murieron, lo que significa una tasa de mortalidad de 0,77 muertes por cada 1000 intentos.²⁹

El Aconcagua, que con su altura de 7,035 metros constituye el cerro más alto del Continente americano, desde hace medio siglo es una de las metas más codiciadas de los alpinistas del mundo entero. Más de un centenar de expediciones han intentado escalarlo, de cuyos mil doscientos miembros sólo unos cuarenta lograron tal éxito. El primero de ellos fue el guía suizo Matías Zurbriegen, quien acompañaba una expedición inglesa en el año 1897. Desde entonces las banderas más diversas flamearon sobre la nivea testa del gigante, en señal de triunfo.³⁰

— así empezó un artículo suyo Tibor Sekelj sobre el Aconcagua en el periódico *Sucesos para Todos*.

El viajero escribió artículos y dio varias entrevistas sobre la expedición a la invitación de los periódicos locales y extranjeros. Sekelj publicó su libro *Tempestad sobre el Aconcagua* seis meses después de la expedición. Anteriormente, el autor no tenía experiencia en el andinismo, pero en el libro redactó detalladamente todo lo que debería saber una persona antes de escalar. Asimismo, Sekelj utilizó esta información en sus futuras expediciones. Durante su viaje a México, los grupos andinistas invitaron a Sekelj a sus expediciones. El libro *Tempestad sobre el Aconcagua* era una guía para los montañeros de México. El tema del Aconcagua era recurrente tanto en los periódicos como entre los andinistas en los años posteriores.

Comienza la aventura

Después de los preparativos, el 18 de enero de 1944 a las 4 de la madrugada el equipo salió de Buenos Aires hacia Mendoza. Los miembros del equipo fueron: Hans Georg Link y su esposa Adriana Link, Eric Grimm y su esposa Lita Tiraboschi, Juan Zechner, Mario Bertone, Albert Kneidl, Walter Schiller y Tibor Sekelj. Cuando todos llegaron a Mendoza,³¹ la siguiente parada fue el Puente del Inca. Pasaron de una altitud de 700 metros sobre el nivel del mar a 2700 metros y tuvieron que adaptarse a una reducción significativa de la presión del aire en unas horas. Durante su estancia en el Puente del Inca³², realizaron viajes

²⁸ Informaciones sobre la montaña de la página *Mendoza Gobierno*. En el apartado “Descripción del lugar” <https://www.mendoza.gov.ar/aconcagua/descripcion-del-lugar/?preview=true>. Fecha de acceso: 25-08-2021.

²⁹ Roux, Andrew (2015). *Mountain IQ*, Deaths on Aconcagua-Facts and Figures. <https://www.mountainiq.com/deaths-on-aconcagua>. Fecha de acceso: 30-08-2021.

³⁰ Sekelj, Tibor (1951). En la cumbre de las Américas, en: *Sucesos para TODOS*, 4 de diciembre de 1951, 34.

³¹ Los miembros iban en coche y en tren. Los esposos Link, los esposos Grimm y Juan Zechner iban en coche, mientras Tibor Sekelj y el profesor en tren. Székely, op. cit. 1980, 15.

³² El monumento natural Puente del Inca está ubicado en la provincia de Mendoza, a una altitud de 2700 m sobre nivel del mar, entre los cerros Banderita Norte y Banderita Sur.

a los cerros menores para prepararse para la gran expedición. Subieron al Banderita Sur (3900 m.), al Santa Ana (5000 m.), próximo al Cristo Redentor (3854 m.) y por último al Banderita Norte (4200 m.).³³

Para subir al Aconcagua eran indispensables las mulas. En la residencia del Puente del Inca, tenían preparadas veinte mulas con un arriero, Mario Pastén. Dejando atrás el Puente del Inca, se acercaron a la Plaza de Mulas³⁴ que se sitúa a 4300 m sobre el nivel del mar. Esta distancia se puede hacer en 8 horas. A esta altura desaparecen los arbustos, hierbas y pastos, y domina la montaña con rocas partidas por el congelamiento, valles glaciares y enormes laderas que bajan desde las altas cimas.³⁵

A pesar de que no tenía mucha experiencia como andinista, el explorador siempre fue uno de los primeros en participar en la exploración de las montañas, junto con su compañero Zechner. Mientras las otras personas se quedaban en el campamento para acostumbrarse a la reducción del aire, ellos escalaron el cerro Catedral, de 5450 m de altura. Anteriormente solo habían logrado escalarlo cuatro personas. En 1897 Stuart Vines y Pollinger, durante la expedición FitzGerald y en 1907, Fritz Reichert y Fritz Baden fueron los que pudieron hacer la escala por segunda vez. Sekelj y Zechner encontraron un mensaje de Reichert y Baden que habían dejado en una botella en la cima. Sekelj y su compañero dejaron atrás un nuevo mensaje con sus nombres en una caja. Por lo tanto, podemos considerar que ellos fueron la tercera pareja de andinistas en escalar la montaña.³⁶ Tras escuchar la historia del líder Link sobre cómo había escalado el cerro Cuerno (5400 m) en 27 horas, decidieron que iban a probarlo y al día siguiente intentaron subir a la elevación. La excursión fracasó por una borrasca, y Zechner, Grimm, Schiller, Kneidl, Link y Sekelj volvieron al campamento.³⁷

Después de una semana, el 8 de febrero, cuando ya se habían adaptado a la reducción del aire, Link dio la señal de partida para subir a la siguiente parada del Nido de Cóndores (5500 m). La completaron Link, Grimm, Lita de Grimm, Sekelj y Zechner en la primera

3. Tibor Sekelj y Juan Zechner en el cerro Catedral (5450 m)

³³ Según – Székely, op. cit. 1980.

³⁴ Plaza de Mulas es el campamento base más grande del mundo. Aquí es donde los escaladores pasan su tiempo entre caminatas y aclimatándose o esperando que el mal tiempo pase.

³⁵ Información sobre la montaña disponible en la página *Mendoza Gobierno*. En el apartado “Descripción del lugar” <https://www.mendoza.gov.ar/aconcagua/descripcion-del-lugar/?preview=true>. Fecha de acceso: 25-08-2021.

³⁶ Según - Székely, op. cit. 1980, 54-55.

M.L. Herold (1946). *Revista Geográfica Americana*, Sobre la Cumbre más alta de América Asequible en: http://www.culturademontania.org.ar/Historia/HIS_cumbrealta-america-aconcagua.htm. Fecha de acceso: 14-08-2021.

³⁷ Según – Székely, op. cit. 1980, 61-68.

jornada, encabezados por el guía Pastén. Descansaron en el cerro Manso³⁸ debido al tiempo que no les dejaba seguir el camino.³⁹

Link propuso un trabajo que era establecer un campamento alto, como parte de la última etapa del escalamiento⁴⁰. Dio instrucciones precisas: elegir el lugar, señalar el camino e indicar los elementos y equipos necesarios para nivelar el terreno. Eligió a Sekelj y Zechner para este trayecto. Les ayudaron Kneidl y Grimm. El 11 de febrero los dos andinistas exploraron las cercanías hacia arriba con el objetivo de encontrar el vivac abandonado de Link en 1942, pero no había rastro de carpas. La presión atmosférica era baja, cada movimiento era un gran esfuerzo. La ocupación predilecta de Sekelj en el campamento alto consistía en sentarse al sol, con la espalda apoyada en las rocas, mirando el paisaje por los cerros.⁴¹

Al atardecer, Bertone se unió a ellos en el campamento alto. Llegó encapuchado con un mensaje verbal de Link para animarlos a la lucha final. A esta altitud la aclimatación es imposible, cuanto más tiempo pasa uno allí más se debilita. Los miembros del grupo decidieron partir hacia la cumbre.

El desafío del Aconcagua

El 13 de febrero a las 3 de la madrugada, los tres compañeros Zechner, Bertone y Sekelj salieron del campamento para llegar al pico más alto de América, dejando un mensaje atrás para Link —este documento fue encontrado en la ropa de Link después de que rescataran su cadáver en 1946— que fue el siguiente:

6.400 m., al anochecer del 17 de febrero de 1944. Señor Jorge Link. Jefe expedición al Aconcagua. Estimado jefe y compañero: Esta noche nos sentimos tan perfectamente bien como los días anteriores, y como el tiempo nos favorece extraordinariamente, hemos decidido en la madrugada de mañana partir a explorar la ruta hacia la cumbre por nuestra propia responsabilidad y como desertores del campamento que usted dirige. Con un cordial saludo.⁴²

De igual manera, antes de partir hacia la cumbre, Zechner, Sekelj y Bertone firmaron un convenio cuyo texto era el siguiente:

1º) Si alguno de los tres se sintiera mal, tiene la obligación de volver inmediatamente al campamento, para no estorbar a los otros dos. Si su estado no le permite a volver, tendrá que quedarse sentado en ese mismo lugar, para que los compañeros puedan encontrarlo a la vuelta y llevarlo al campamento.

2º) Si vemos acercarse una tormenta con sus síntomas indiscutibles, volveremos al campamento, sin perder un instante de tiempo (pues no íbamos preparados para resistir tormentas y nevadas. No teníamos con nosotros ni carpas ni bolsas de dormir).

³⁸ Así fue denominado por Link en 1936, durante su primera ascensión al Aconcagua.

³⁹ Punzi, Mario O. (1953). *Historia del Aconcagua*, Capítulo XXXVIII, parte VIII “El cóndor caído”, Buenos Aires, 1953, 326.

⁴⁰ Decidieron que aquella plazoleta donde permanecieron la iban a bautizar a Refugio Link.

⁴¹ Punzi, Mario O. (1953). *Historia del Aconcagua*, op. cit., 328.

⁴² *Ibid.*, Capítulo XXXVIII, parte VIII “El cóndor caído”, 328.

3º) Nuestra ascensión puede durar hasta las cinco de la tarde. Si hasta esa hora no hemos llegado a la cumbre emprenderemos la retirada, así nos encontraremos a cincuenta metros debajo de ésta.⁴³

A las dos de la tarde alcanzaron la cumbre. Para celebrar el triunfo, izaron la bandera argentina en el pico de la montaña. Una hora más tarde, descendieron por la ladera de la cumbre. La vuelta fue mucho más lenta, debido al cansancio acumulado. Cuando giraron hacia el norte y Zechner se perdió entre los peñascos, Sekelj y Bertone se apresuraron a encontrarle. Zechner localizó las huellas de la ruta de los días anteriores y sin dilación lograron llegar al campamento alto. Link, Kneidl y los Grimm los esperaban con curiosidad. El jefe vacilaba al decidir la hora del inicio del ascenso, sabía que sería una jornada larga y una marcha lenta, a causa de que había dos mujeres y un anciano en el grupo.

Por fin, el 16 de febrero a las tres de la tarde partieron los expedicionarios hacia la cumbre. Kneidl iba delante, los Grimm, Adriana Link y Schiller a la cola. Link quedó vacilando, todo lo hizo con lentitud como si sintiera que pasaría algo terrible. El plan era llegar hasta los 6500 metros, pero se pararon a la altura de 6200 metros.

El 17 de febrero continuaron el ascenso. Por la tarde llegaron a los 6600 metros. La tempestad creció rápidamente sobre el Aconcagua. Los Grimm volvieron al Refugio Link. Los restantes expedicionarios se aventuraron en la enorme marea del viento blanco. Mientras tanto, por la tarde desde el Refugio Link, Sekelj y Bertone bajaron hasta Mulas. Durante tres días y tres noches aulló el huracán entre las piedras de la montaña. Los Link, Kneidl y Schiller desaparecieron para siempre. En la Plaza de Mulas, los tres compañeros –Zechner, Sekelj y Bertone– esperaban angustiosamente la continuación de la expedición. Los hombres se quedaron bloqueados por las malas condiciones atmosféricas.

El 20 de febrero, Sekelj y dos arrieros –Pastén y Layana– decidieron apoyar a los compañeros que se habían quedado atrapados en la cumbre. En la cuesta de Nido de Cóndores, la nieve que bajó con el viento causó un obstáculo para los rescatistas. Al fondo del terreno vieron dos siluetas deslizándose, ellos eran los esposos Grimm. Contaron a Sekelj sobre la extraña actitud de Link, quien forzó el escalamiento en plena tempestad.⁴⁴

La expedición de rescate, que fue integrada por Eric Grimm, Juan Carmody, Mario Pastén y tres arrieros más, regresó el día 27. Le dieron a la policía la información necesaria y decidieron que su expedición había terminado. Los miembros de la expedición militar⁴⁵, después de mucha búsqueda, encontraron el cadáver del profesor Schiller. Lo llevaron al Puente del Inca donde lo trasladaron a La Plata y lo enterraron.

Un año más tarde

El 3 de febrero de 1945, realizaron dos expediciones de rescate, una con el teniente 1º Emilio Huerta y la otra con el teniente 1º Valentín Julián Ugarte. Sekelj volvió al Aconcagua, en compañía de una expedición militar argentina. Después de alcanzar la cúspide del cerro, a solo cincuenta metros de la cima encontraron el cuerpo de Adriana Link y cincuenta metros más abajo el cuerpo de Hans Link. Los esposos Link y Kneidl fueron víctimas de la tempestad, probablemente momentos después de haber estampado

⁴³ *Ibid.*, Capítulo XXXVIII, parte VIII “El cóndor caído”, 328.

⁴⁴ *Ibid.*, Capítulo XXXVIII, parte VIII “El cóndor caído”, 331.

⁴⁵ Los miembros de la expedición militar formada para el rescate de los desaparecidos: los tenientes Orfila y Nazar, Gasseti, los sargentos Carduna y Saligari, el médico militar González, los soldados Medina y Jofré y por último Bertone. Según Székely, op. cit. 1980, 169-170.

sus firmas en el libro de cumbres. El Ministro de Guerra, Juan Domingo Perón, felicitó a las expediciones militares que emprendieron la búsqueda de los miembros de la expedición Link. Los civiles Antonio Ruíz y Tibor Sekelj, recibieron una medalla de oro con la figura del cóndor.⁴⁶

Perón personalmente ofreció a Sekelj la ciudadanía argentina por su actitud. El viajero rechazó la oferta de la ciudadanía con elegancia, aduciendo que él, como ciudadano del mundo, no podría pertenecer a ningún país.

El cadáver de Albert Kneidl lo encontraron un año más tarde y bajaron los tres cuerpos de la montaña. Fueron enterrados en el cementerio de andinistas del Puente del Inca.

“El final de mi amigo Link era envidiable: después de haber vencido por quinta vez al gigante éste se transformó en su monumento sepulcral, sereno y majestuoso, cincuenta veces mayor que las pirámides, admirados sepulcros de los faraones” – con estas frases termina Sekelj su artículo *En la cumbre de las Américas*, en el periódico *Sucesos para TODOS*, recordando a su amigo.⁴⁷

4. El cadáver de Hans Georg Link

Conclusión

El explorador, que escaló dos veces el Aconcagua y logró su popularidad y reconocimiento por su actividad andinista, exploradora y etnográfica, perdió a cuatro de sus amigos en la cumbre en 1944. Esta espantosa tragedia inspiró a Sekelj a escribir su primer libro, *Tempestad sobre el Aconcagua*. No solo publicó el libro, sino que dio conferencias sobre la expedición en América Latina. Después realizó más viajes a los países sudamericanos y centroamericanos, los que le llevaron a un reconocimiento mundial. Sekelj pasó gran parte de su vida entre diferentes nacionalidades, estudiando y explorando la cultura y la vida de otros países.

Seguiré trabajando sobre la vida y actividades de Tibor Sekelj en el futuro. En mi opinión es importante dedicar tiempo a la vida de este viajero tan polifacético para preservar su memoria y sus historias para la posteridad.

Tutora: Katalin Jancsó.
Revisado por Patricia Sánchez Martín.

⁴⁶ El Ministro de Guerra felicitó a los Miembros de la Expedición al Aconcagua, en: *La Prensa*, 17 de marzo de 1945.

⁴⁷ Sekelj, Tibor (1951). En la cumbre de las Américas, en: *Sucesos para TODOS*, 4 de diciembre de 1951, 38.

5. Kneidl, Zechner, Link y Grim hacia el cerro Manso

6. Los arrieros Pastén y Layana

7. Tibor Sekelj en la Plaza de Mulas

Bibliografía

- El Nacional* (1949). Siempre con su esposa, Escaló el Aconcagua se Internó en el Infierno Verde, en: *El Nacional*, 4 de diciembre de 1949.
- Jancsó, Katalin (2020). Por tierras de los indígenas de la Amazonia brasileña, en: *Colindancias*, 11/2020, 43-59.
- Jancsó, Katalin (2021). Por las rutas de América. Tibor Sekelj en el Diario de Costa Rica, en: *Revista de Historia*, 2021, 81-109.
- La Prensa* (1945). Felicitó el ministro de Guerra a los Miembros de la Expedición al Aconcagua, en: *La Prensa*, 17 de marzo de 1945, Buenos Aires.
- M.L. Herold (1946). *Revista Geográfica Americana*, Sobre la Cumbre más alta de América. Asequible en: http://www.culturademontania.org.ar/Historia/HIS_cumbrealta-america-aconcagua.htm Fecha de acceso: 14-08-2021.
- Mendoza Gobierno*. Aconcagua, Descripción del lugar. Asequible en: <https://www.mendoza.gov.ar/aconcagua/descripcion-del-lugar/?preview=true> Fecha de acceso: 25-08-2021.
- Miković, Milovan (2012). Székely Tibor barátságkaravánja, en: *Similarities and differences*, 2012, 14-21.
- Nuestra Palabra* (1954). Convivir con las tribus primitivas, en: *Nuestra palabra*, 21 de junio de 1954.
- Punzi, Mario O. (1953). *Historia del Aconcagua*, Buenos Aires.
- Roux, Andrew (2015). *Mountain IQ*, Deaths on Aconcagua-Facts and Figures. Asequible en: <https://www.mountainiq.com/deaths-on-aconcagua> Fecha de acceso: 30-08-2021.
- Salazar, Alfonso (1953). Explorador Yugoslavo nos hace interesantes relatos, en: *La Prensa Gráfica*, 20 de enero de 1953.
- Sekelj, Tibor (1947). *Tempestad sobre el Aconcagua*, Buenos Aires: Editorial Albatros.
- Sekelj, Tibor (1951). En la cumbre de las Américas, en: *Sucesos para Todos*, 4 de diciembre de 1951, 34-38.
- Székely, Tibor (1980). *Vihar az Aconcaguán*, Novi Sad: Forum.
- Similarities and differences* (2012). Subotica: Tibor Sekelj Esperanto Society.
- Sin autor, (1971). His speech is Neutral, en: Colección Sekelj ,15 de febrero 1971.

Ilustraciones

1. Retrato de Tibor Sekelj, Kanjiža, 1974. Propiedad de Mihalj Novak.
2. Portada de un número de Rutas.
3. Tibor Sekelj y Juan Zechner en el cerro Catedral (5450 m), 1944. Las fotos son del libro *Tempestad sobre el Aconcagua*, (1980).
4. El cadáver de Hans Georg Link, Aconcagua, 1945. Las fotos son del libro *Tempestad sobre el Aconcagua*, (1980).
5. Kneidl, Zechner, Link y Grimm hacia el cerro Manso, 1944. Las fotos son del libro *Tempestad sobre el Aconcagua*, (1980).
6. Los arrieros Pastén y Layana, 1944. Las fotos son del libro *Tempestad sobre el Aconcagua*, (1980).
7. Tibor Sekelj en la Plaza de Mulas, 1944. Las fotos son del libro *Tempestad sobre el Aconcagua*, (1980).